

ЛЕОН ТАНСО

ПРЕКРАСНАТА ЛЮБОВ

Превод от френски: Нина Андонова, 1992

chitanka.info

1

— Не, това е прекалено! — възклика господин Пероден, възпитател на младия граф Ги дьо Виевик, като се раздвижи развълнувано във фотьойла. — Никога не съм чувал подобно нещо! Възможно ли е „membrana capillis“ да се преведе перука? Как ви е хрумнала подобна глупост?

— Не е глупост — отговори флегматично, красиво дванадесетгодишно момче, погълнато от изрязването на сложни фигурки върху старата, почерняла от времето класна маса. — Освен това Теренций е много труден за мен!

— Тогава изобщо ли да не го превеждаме? В края на краищата, ако не можете да я разберете, трябва поне да уважавате мисълта на писателя. Направете опит да преведете буквално този стих:

„Membrana“ — кожа, „positis capillis“ — върху която има коса. Нима това не означава перука?

— Виж ти! Чуйте тогава как ще го преведа аз: „membrana“ — кожа, „positis capillis“ — лишена от коса. С други думи — пергament. Риторът влиза с пергамент в ръка. Струва ми се, че здравият разум не може да допусне твърдението, че преподавателят влиза в клас с перука в ръка.

— Жалко! — ученикът се взря дръзко в изкуствените къдици на своя учител. — Би било забавно!

Усетил намека на своя ученик, господин Пероден засе величествена поза.

— Ще осведомя графа и графинята за неуместните ви шеги. Поставям ви слаба оценка за поведение. За него ще получите наказанието, което заслужавате. Освен това ще напишете шест пъти изречението: „Аз съм прекалено умен за своята възраст!“ Чувате ли, шест пъти!

С тези думи учителят грабна шапката си и стремително изхвръкна от училищната стая, разположена в една от кулите на замъка, като превъртя ядосано зад себе си ключа на вратата.

— Дърта подметка! — възмутено промърмори Ги, научил този израз от съседските деца.

След пет минути, забравил за възложеното упражнение, съсредоточи цялото си внимание в плетенето на рибарска мрежа, с която щеше да отиде на риба в близката река. Измина близо половин час. От коридора се дочу слабо шумолене. Ги захвърли недоплетената мрежа в едно чекмедже и прилежно започна да пише зададеното упражнение.

— Ги, отвори — чу се слабо детско гласче.

Момчето сви рамене и не помръдна от мястото си.

— Ги! Тук ли си? Отвори, знаеш, че не мога да достигна бравата! Ела да закусиш, а после госпожа Сесил ще ни изведе на разходка.

Пленникът се надигна от мястото си и се приближи до вратата:

— За да отворя, ми е нужен ключ, а аз нямам.

— А къде има?

— У господин Пероден. Той ме заключи, защото не можах да направя този глупав превод. Аз няма да закусвам, няма да се разхождам, няма да обядвам.

— Как! Няма да обядваш? — възклика изплашено момиченцето.

— Няма да ме пуснат, докато не напиша шест пъти едно изречение.

— Дълго ли е?

— Зависи, но днес изобщо не ми се пише. Така че ще се разхождаш сама.

— О, Ги! Ще ми бъде скучно без теб!

— Да не мислиш, че на мен ми е весело. Знаеш ли какво щях да направя на твоето място, Жана?

— Какво щеше да направиш, Ги?

— Ако помолиш баща ми, той вероятно ще ме пусне. Той прави всичко, което ти поискаш.

— Добре, ще се опитам.

Ги чу бързите ситни стъпки на момичето, което се втурна да изпълни поръчението му.

Петнадесет минути по-късно, след необходимите обяснения, извинения и обещания, пленникът бе пуснат на свобода и се спускаше по стръмнината от замъка към реката, като водеше за ръка

седемгодишно момиченце, закръглено като топка и зачервено като ябълка. То едва успяваше да следва спътника си. След тях едва-едва пристъпваше гувернантката госпожа Сесил, която с усилие се задържаше върху хълзгавите мокри камъни.

Децата се изкачиха по моста над малката река и се обърнаха към величествения стар замък, издигнат сред речната долина. На терасата на замъка стояха двама мъже и две дами. Упоени от свежия аромат на майското утро, те гледаха надолу, към хваналите се за ръце деца.

Това бяха граф и графиня Виевик и гостите им маркиз и маркиза Дьо Кормей, родителите на Жана.

Ги размаха шапката си за поздрав, а Жана им изпрати четири въздушни целувки. От терасата ѝ отговориха със същото. След това децата потънаха в горичката, където първите момини сълзи показваха вече своите ухаещи бели звънчета.

2

Сред постоянните гости на замъка Виевик най-сърдечно приети бяха маркиз и маркиза Дьо Кормей. Двата рода бяха еднакво стари и между техните представители се бяха склучвали не един и два брачни съюза, което заздравяваше приятелските им отношения. Представителите на вече споменатите родствени фамилии, освен това бяха и съученици, свързани от най-ранна възраст с искрено приятелство.

По примера на своите родители децата бяха силно привързани едно към друго, още повече че нямаха братя или сестри.

По този повод между графа и маркиза често възникваха спорове.

— Как да възпитавам дъщеря си — питаше маркиз Дьо Кормей своя приятел, — когато твоята жена задоволява всичките й капризи?

— А ти да не смяташ, че слабостта ти към Ги ми е много приятна. Момчето знае, че може да получи от теб всичко, и злоупотребява с властта си над теб.

— Какво да се прави, приятелю. Когато човек няма собствен син, налага се да глези чуждите...

Няколко дни след злополучното „пленничество“ Ги получи остро възпаление на очите и не бе в състояние да се занимава с нищо. Жана заряза всичките си играчки и не се отделяше от малкия си приятел. Любимото им занимание бе играта на „слепи“.

— Затвори си очите — казваше момичето — и аз ще те водя както баба Симон своя мъж.

Децата отиваха в парка и малката Антиген нарочно избирате най-неудобните места, за да има възможност да помага на своя приятел. Понякога, разбира се, „слепият“ не се доверяваше на своя водач и отваряше очи.

— Хитруващ — негодуваше момиченцето.

И тя още по-здраво пристягаше превръзката на очите му. Веднъж децата срещнаха в парка майките си. Жана веднага се спря и заговори като баба Симон:

— Помогнете мила госпожо, на моя сляп старец...

Импровизираните просящи разсмяха маркизата. Що се отнася до графиня Виевик, тя изгледа децата продължително, със замислен поглед. После ги разцелува с думите:

— Ето ви моята помощ, скъпи деца. И дано Бог чуе молитвите ми!

Вечерта преди заминаването на семейство Кормей Ги се бе изтегнал на едно кресло в най-тъмния ъгъл на стаята. Жана не се отделяше от него.

— Лошо ли ти е, Ги? — запита момичето. — Постоянно мълчиш.

— Мисля си, че това е последната вечер, в която сме заедно. Утре по същото време вече няма да си тук.

— Вярно е, но ще се видим отново следващата година в Кормен.

— Да. И после отново ще се разделим. Много ми е скучно, Жана, когато не си с мен.

— И аз скучая без теб, Ги. Знаеш ли какво, хайде да се оженим, когато пораснем!

— Отдавна мисля за това, Жана. Жалкото е само, че така дълго трябва да чакаме!

— Колко време?

— Не зная, но не е малко.

В този момент децата трябваше да се разделят — бавачката на Жана дойде и я отведе да спи.

На другата сутрин, още в пет часа, голямата пътническа кола, натоварена с куфари, вече чакаше пред вратите на замъка. Маркиз Дьо Кормей, седнал на капрата с юзда в ръце, с нетърпение чакаше края на сбогуванията. Имението на Кормей се намираше в съседния департамент и предстоеше продължително пътуване. Маркизата и графинята се разцелуваха за последен път. Жана, със сълзи на очи, не можеше да се откъсне от прегръдките на своя приятел, който полагаше върховни усилия, за да не издаде вълнението си. Накрая се разнесе строгият глас на маркиза и момиченцето побърза да се качи в каретата, като показва глава през прозорчето. И докато звънчетата огласяха дългата алея, тя не престана да вика с тънкото си гласче:

— Довиждане, Ги!... До следващата година! До следващата година!

3

През следващата зима замъкът Виевик потъна в дълбок траур. В разцвета на силите, младостта и красотата си почина графинята.

Този пръв удар на съдбата оставил за цял живот в душата на Ги печата на тъгата — той баготвореше майка си.

Що се отнася до нещастния съпруг на младата, преждевременно починала графиня, отчаянието му не знаеше граници. След като положиха останките ѝ в семейната гробница, осиротелият съпруг се оттегли в кабинета си, придружен от маркиз Дьо Кормей и сина си. Той притисна момчето до гърдите си и го помоли да излезе навън. Останал насаме със своя приятел от детинство, графът даде воля на отчаянието си. Той се срина в креслото пред писмената маса. Върху нея бе поставен изящен портрет, от който се усмихваше млада жена с удивителна красота.

— Луиз! Любов моя! — повтаряше той, обсипвайки портрета с горещи целувки. След толкова дни на напрежение нервите му не издържаха и той избухна в ридания.

Този изблик на отчаяние може би спаси живота на Виевик. Маркизът го оставил да се наплаче, а след това се приближи до стария си приятел и го хвани под ръка.

— Бедни приятелю — каза той, — сърцето ми се къса, като те гледам. Най-страшното е, че не знам какво да ти кажа за утешение. Впрочем не, знам — ти имаш син!

— Нещастното момче!... Ако можеше да почувствуваш колко много ме измъчва мисълта за него! На теб, мой стар приятел, ще разкрия това, което досега пазех в тайна заради нея! Впрочем съвсем скоро то няма да бъде тайна за никого.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че Ги ще остане съвсем без нищо. Ако ти разкажа всичко, което ми се случи през последните години, ще видиш, че съдбата жестоко ме преследва. Неуспешни операции, разорени

арендатори, неплатежоспособни дължници — всичко изведнъж се стовари върху мен. С една дума, аз съм напълно разорен.

— Извинявай, но не мога да дойда на себе си от учудване. Ти, който си разумен човек, как не успя навреме да овладееш положението? Защо не намали наполовина разходите си, дявол да те вземе?

— Ах! Ако всичко се свеждаше само до това! Но тя! Ти как би постъпил на мое място? Не ми достигна смелост да ѝ разкрия истината. Обичах да я виждам красива, добре облечена и безгрижна! Сега ми е все едно дали съм беден или богат! Но тя не бе лишена от нищо!

Нещастникът избухна отново в ридания.

— Но моят син — продължи той, сдържайки сълзите си, — какво ще стане с моя син? Той започва своя живот, без да има зад гърба си нищо, освен едно старинно име и голите стени на семейния замък.

— Нима се е стигнало дотам?

— Да. Единственото, на което се надявам, е да успея да спася нещо, с което да осигуря на Ги някакво образование, за да има професия. Това е всичко, на което може да разчита моето бедно момче.

— Приятелю, мога да ти кажа само едно. Не забравяй, че аз съм винаги на твоите услуги.

— Благодаря. Скоро всичко ще се изясни. Бъди спокоен, няма да си губя времето.

И действително графът всецяло се отдале на предстоящата тежка задача, сякаш се стремеше да замени сегашните си неприятности с други подобни. Към края на 1861 година всичко бе приключило. От обширното някога имение остана единствено замъкът, грижата, за който бе поверена на стария Антоан и жена му, остана и един незначителен капитал, с който младият граф щеше да заплати образованието си.

През това време Ги навърши четиринадесет години.

Бащата и синът се готвеха да се преместят в Париж. В навечерието на заминаването, като подреждаха малочисления багаж в талигата, графът се обърна към сина си:

— Ще отпътуваме утре на разсъмване. Сега ела с мен. Необходимо е да направим няколко прощални визити.

— Прощални визити?

— Да. Предчувствам, че повече няма да се върна тук. Какво да се прави, приятелю! Твърде много страдах през последната година. Да вървим... Знаеш, че не обичам празните приказки. Ще ти се наложи да се изхранваш със собствения си труд, а този път понякога отвежда много по-далече, отколкото може да се предположи. Искам да ти кажа само едно: „колкото и далече да отидеш, не трябва да забравяш това, което сега заедно с теб ще видим за последен път.“

Ги мълчаливо последва баща си. След като наблизиха главния вход, графът посочи с ръка изсечения в гранита герб:

— Прочети този девиз, Ги.

— Верните — с благовение прочете момчето.

— Знаеш ли защо тези думи тук са изписани със старовремска ортография? Не? Тогава ще ти го разкажа накратко. В битката при Мансури мюсюлманите сериозно притиснали войските на крал Свети Луи. Един от нашите прадеди със синовете си му се притекли на помощ. „А! — казал кралят. — Ето ги моите верни Виевици!“ Това е всичко, което ни е останало, сине. Затова бъди верен във всичко и навсякъде!

Те се приближиха към замъка с фасада, издадена над рекичката, потънала в есенни мъгли, които се долавяха все още единствено над реката.

— Позната ли ти е историята на бъчвата с двете деца?

— Да — отговори ентузиазирано Ги. — Това се е случило по време на религиозните войни. Един от Виевиците отказал да се предаде на еретиците, обсадили замъка. През нощта заповядал от кулата на замъка да се спусне бъчва със слама. В нея били поставени двамата му сина близнаци. На другата сутрин замъкът бил превзет, нашият прадядо — обесен, но децата били спасени.

— Да, един от тези братя близнаци е твой прародител. Виждаш, че представителят на нашия род трябва да бъде мъжествен, да се надява на Бога и да пази завета за вярност. Ето какво искам да ти кажа. А сега ела да се сбогуваме с майка ти.

Те влязоха в малкия параклис, потънал в мрак и осветен единствено от светлината на канделлото. Бащата и синът коленичиха и дълго и мълчаливо се молиха. Статуите на светците студено ги наблюдаваха от своите ниши, сякаш гледката на скръбта, към която от

векове бяха привикнали, вече не ги вълнуваше. Графът целуна надгробната плоча.

— Ги — каза графът, надигайки се, — имам една молба към теб. Обещай ми, каквото и да се случи, с каквото и да те изненада съдбата, да ме погребеш тук!

— О, татко! — възклика момчето. — Опитвам се да бъда твърд, но когато ми говориш така, нямам сили да те слушам...

Те излязоха навън и вратата с глух шум се затвори зад тях.

Рано на другия ден бащата и синът напуснаха родното гнездо. Година по-късно Ги получи похвална грамота във втори клас на столичен лицей. Бащата, наел малка квартира, от чиито прозорци се виждаха дърветата на училищната градина, водеше живот, изпълнен с лишения, и отделяше три четвърти от онова, което бе успял да запази от миналото, за образованието на сина си.

Изминаха няколко години. Както често се случва с хора от известни фамилии, понесли удари на съдбата, граф Виевик се срамуваше от своята бедност и отбягваше старите си познати. Той се бе попрегърбил, косите му побеляха, разклатеното му здраве не обещаваше дълга старост.

И действително Ги нямаше още двадесет години, още не бе се дипломирал в политехническата гимназия, когато баща му издъхна в ръцете му.

— Благославям те и ти благодаря, дете мое — каза умиращият.
— Спокоен съм за теб, Господ Бог не отвръща своята доброта от рода на верните. Аз съм щастлив — отивам при майка ти.

Вперил проницателен, изпълнен с нежност поглед в сина си, той прибави с усмивка, която отдавна не бе осенявала лицето му:

— Колко много приличаш на нея!

И отнесе усмивката със себе си в гроба.

В топлата есенна привечер ръждясалите врати на стария семеен замък се разтвориха пред последния представител на славния род, крачещ след скромна печална катафалка и следван от погребалното шествие.

Седем години вече Ги не бе стъпвал в стария замък и в тази горестна минута не смееше да пристъпи прага му, зад който го очакваха толкова спомени.

Той се разпореди да поставят скъпия покойник под сводовете на същата усамотена кула, която някога му служеше за учебно помещение. Широката стая бе цялата в черно. Ги седеше до ковчега на баща си, обкръжен от няколко стари слуги на семейството.

Погледът му блуждаеше по стените, които го връзаха към кратките, щастливи дни на неговото детство. В един ъгъл, върху голяма маса още стояха ученическите му тетрадки. На класната дъска, полузакрита с черна драперия, личаха още изписаните някога от детската му ръка цифри. Той виждаше старото кресло, в което обикновено сядаше неговият възпитател, виждаше общитата от ръцете на неговата майка табуретка, върху която сядаше самият той.

Къде са те сега, скъпите на сърцето му хора, които така често пристъпваха този праг? Майка му почива на няколко крачки оттук, в семейната гробница, която утре отново ще се отвори. А баща му? Ето го, неподвижен и студен, лежи под кадифеното покривало! А малката Жана дьо Кормей? В ушите му още звучи тънкият й гласец от деня на неговото затворничество: „Ги, отвори!“

О, ако можеше да й отвори вратата, ако можеше тя да пристъпи този мрачен праг и да усети пълната разруха, ако бе възможно да види останките от миналото щастие, тя би плакала заедно с него!

На другия ден, когато баща му спеше вечния си сън под сводовете на параклиса, украсен със семейните гербове, Ги решително избърса сълзите си, хвърляйки последен поглед към стария замък. В двора тревата между плочите растеше по-бързо, отколкото треперещите ръце на стария Антоан успяваха да я оскубят. Фронтонът и входната врата бяха обрасли с тъмна покривка от мъх. Единствено гербът, поддържан от верните слуги, бе чист, без нито едно петънце. Трогнат, Ги още веднъж прочете славния девиз.

Без да губи нито минута, той се завърна в Париж към своите прекъснати занимания, предполагайки, че ще минат години, преди да види отново родните места.

Предстоеше му обаче да ги види много по-рано и съвсем не при обстоятелства, които би могъл да предположи.

4

След няколко месеца Франция бе сполетяна от война. Бяха сформирани нови корпуси и Ги, както много от своите приятели, постъпи като офицер в една артилерийска бригада. Изпратен първоначално към Лоара, неговият отряд по-късно участва в онова знаменито движение на изток, което бе последното, конвулсивно усилие за смъртно ранения лъв. Много скоро се наложи да преминат в отстъпление, да се промъкват през дълбоки снегове, да се катерят по планинските пътеки между Швейцария и неприятелските войски, разположени като гигантска мрежа чак до границата.

Колоната, към която се присъедини Ги с останките от своя полк, бе ариергардът на отстъпващите войски. Роден в тези места, Ги служеше за водач на отряда, придвижващ се с мъка през снеговете.

Една привечер отрядът навлезе в долината Луи, която се извиваше като сива лента из дефилето. Многобройни пътеки се спускаха към висящия над реката мост, над който се издигаше старинен замък. Това бе древното гнездо на стариинния род Виевик.

— Когато преминем през моста — каза младият поручик на своя началник, — отстъплението ни ще бъде сигурно.

— Още по-добре! Но този замък сякаш нарочно е издигнат от самия дявол на нашия път.

— Днес сутринта той още не бе завзет от неприятеля, господин полковник.

— Но сега е в ръцете му. Чувате ли музиката?

На терасата на замъка проблясваха като мълнии червени пламъци и преливащите над главите куршуми обсипваха със сняг войниците от преминаващия отряд.

— Засега те не са много — каза полковникът, прислушвайки се в стрелбата. — Ние ще се промъкнем по-рано от останалите. Слава Богу, че се стъмни. За съжаление няма да успеем да взривим след себе си моста.

— Това няма да отнеме много време, господин полковник. В дясната подпора на моста има барутна камера.

— Как успяхте да разберете това? Щом сте така сигурен, вземете четирима артилеристи и след като преминем моста, пъхнете в камерата два-три пакета барут. Желая ви успех и ако не се видим повече, прощавайте!...

Малкият отряд премина с бърза крачка покрай граф Виевик и неговите четирима артилеристи. Куршумите продължаваха да свистят, но имаха редки попадения. Когато последният войник и последното оръжие преминаха по моста, Ги заповядва да пригответят мината. Изведнъж конят под него падна и се претърколи в снега.

— Уви — помисли той, наблюдавайки как конят рита с копита във въздуха. — Някога ми изпращаха от терасата целувки, а не куршуми.

— Пазете се! Готово! — разнесе се предупреждението на войника, който хукна да бяга заедно със своя началник.

След миг мостът полетя във въздуха.

Движейки се през гората по следите на своя отряд, Ги усети, че с крака му не всичко е наред.

— Господин поручик, вие сте ранен — каза един от войниците.

— След вас по снега остава кървава следа.

— Няма значение. Има и по-тежки случаи.

Сто крачки по-нататък обаче той загуби съзнание.

Но не е било съдено древната фамилия да изчезне този ден. Виевик е понесен на ръце от своите верни войници. След няколко месеца, получил червената лента на почетния легион, той постъпва в железопътното училище, а година по-късно завършва курса като инженер. На следващия ден Ги посещава директора на една от големите железопътни компании — честен, но грубоват мъж, покровителстван преди години от семейство Виевик.

— Какво ще кажете, млади момко? С какво мога да ви бъда полезен? — запита директорът: — Вие сте завършили училището. Какви са намеренията ви за бъдещето?

— Дойдох да се посъветвам за това с вас, господин директор. Вярвам, че ще ми дадете добър съвет, макар че едно хубаво място при вас би ми свършило добра работа.

— Скъпи мой, да говорим без заобикалки. Ако вашият дядо не бе заплатил образованието ми в лицея в Безансон, нямаше да съм това, което сега съм. Следователно аз ще изпълня дълга си, като използвам цялото си влияние във ваша полза. За съжаление то не е безгранично. Ако желаете да постъпите на служба при нас с три хиляди франка годишно, достатъчно е да го кажете.

— Разбира се, господин директор, като начало...

— И таз добра! Това е по-добре, отколкото да садите дървета по пътищата. След няколко години вие ще получавате пет хиляди на година и накрая ще склопите очи, оплакван от близките си, със заплата от хиляда франка на месец. Това е всичко. Какво ще кажете?

— Ще кажа, че съм съгласен, но с надеждата да отида малко понадалеч. Никога не съм мислил да правя административна кариера. Мечтата ми е, ако не успея да си възвърна предишното състояние, поне да спечеля достатъчно, за да живея и умра във Виевик. Разрешете ми да взема пример от вас.

— Е! Не се увличайте! Известно ми е, че вие сте завършили образованието си с по-висок успех от моя. Но аз имам голямо преимущество пред вас: аз съм син на обикновен лесничей, а не на граф.

— Достатъчно, достатъчно, господин директор — възрази, смеейки се, Ги, — минаха тези времена.

— Да, зная. Вие, хората от стария режим, мечтаете за нов разцвет на аристокрацията. Вие искате да ни надминете с личните си достойнства, за което ние сме работили цели векове. Ако не ни произвеждат полковници още с раждането ни, казвате вие, ние ще бъдем първи в Сен Сир. Ако земеделските ни владения се изпълзнаха от ръцете ни, ние ще станем милионери, като играем на борсата, или ще строим заводи. Дявол да го вземе, графе, ако успеете, трябва да благодарите на онези, които ви разбудиха с грохота от падането на Империята. Ето кога наистина ще станете господари на Франция...

— Вие гледате далече напред, господин директор. А сега бъдете така любезен да забравите за моя произход. Вие казвате, че сте работили къртовски. А аз какво правих в продължение на десет години?

— Зная, не е лесно да се постигне това, което сте достигнали, само че вие имате истински късмет! Вие знаете ли, след като

завърших, как си изкарвах хляба? Работих като огнен в системата на железниците. След три години познавах локомотива като петте си пръста. Ето как направих кариера!

— Това ми е известно. Впрочем вие не сте единственият, който е започнал по този начин, и не виждам защо и аз да не последвам примера ви.

— Защото ръцете ви са твърде бели, а кожата ви е съвсем нежна.

— Още по-добре, така те по-лесно ще почернеят. Съветвате ли ме да опитам? Аз съм готов на всичко.

— Няма защо да говорим. Бъдещето принадлежи на специалистите практици. Но работата е изключително тежка.

— Още по-добре. Ще опитам. Необходимо ли е да се явя на някакъв изпит?

— Не се подигравайте. Сигурен съм, че за по-малко от половин година ще се научите да загрявате както трябва машината.

— И колко ще получавам за това?

— Като начало петстотин франка плюс икономията от горивото. След три години вие ще станете машинист първи разряд и ако всичко се развива нормално, можете да станете инженер по материалната част.

— Съгласен съм.

— Охо, млади човече, вие сте с характер! Кога искате да започнете?

— Веднага. Дайте ми само три дни, за да се наспя. Знаете какво значи да се държат изпити. През последния месец съм спал не повече от три часа на денонощие.

— В локомотива няма да можете да спите. Но това си е ваша работа. Вървете да се наспите. Чакам ви в понеделник. Ще ви устроя при добър началник и лично ще ви представя. Довиждане, графе.

— Наричайте ме просто господин Ги. Засега ще нося това име.

Няколко месеца по-късно преминаващият по бентовете на Лоара влак бе спрян внезапно от взрив.

— С куриерския влак се е случило нещо на километър оттук — каза железнопътният служител. — Ще се наложи да изчакате около два часа.

— Притворете духалото, Ги — каза машинистът, — а после можете да дремнете. Само че гледайте да не тръгнем без вас.

Виевик изпълни това, което му бе наредено, и отиде да полегне на тревата на близкия скат.

— Не желаете ли да почетете? — запита го преминаващият с цял пакет вестници дежурен железопътен служител.

Ги взе първия попаднал му вестник, който се оказа „Фигаро“, и го разтвори, оставяйки върху всяка страница отпечатъка на измазаните си със сажди пръсти. Всичко, което прочете, изобщо не го интересуваше. Хрониката на светския живот не говореше нищо на обеднелия граф, печелещ по четири франка на ден, за да хвърля въглища в пещта. Новините го накараха да се усмихне.

— Удивително — разсъждаваше той. — Наистина може да се помисли, че Франция е длъжна да се облече в траур, защото дребният барон се е разорил и заминава за Япония. Колко трогателна е тази последна закуска в английското кафене! Дяволите да ги вземат тези репортери, стремящи се да просълзят публиката и глупаците, които им позволяват да правят това.

Той тъкмо се канеше да захвърли вестника в страни, когато вниманието му бе привлечено от едно познато име.

„Имаме честта да ви уведомим за предстоящия брак на госпожица Дьо Кормей, единствената дъщеря на маркиз Дьо Кормей и неговата съпруга, родена Дьо Фалпое, с господин Гийом дьо Рамбюр, принадлежащ към един от най-старите френски родове. Булката без съмнение ще заеме мястото на първа звезда в Сенжерменската област както със своята изключителна красота, така и с огромното състояние на съпруга си. Церемонията ще се извърши в манастира «Възнесение Христово» без никакви тържества поради траура на госпожица Кормей за родителите й.“

И така приятелката от детските години е осиротяла, както и той. Но тя ще бъде богата и щастлива, тя навлиза в живота заедно с любимия си човек, обкръжена от блъсък и разкош, докато той — спътникът на детството й, е заставен със собствени сили да си пробива път в живота. На Ги рядко му се бе случвало да изпада в такива мрачни настроения, както в тази минута.

Той отпусна глава върху загрубелите си ръце, без да чува нито тихата песен на парата в дремещата машина, нито разговорите на пътниците, негодуващи срещу железопътните порядки. Върна се към прекараната с Жана последна вечер. Видя се заедно с нея в голямата зала на замъка, струваше му се, че усеща в ръцете си нейните ръце и чува гласа ѝ: „Когато пораснем големи, Ги, аз ще се оженя за теб.“

В далечината някой размаха флагче:

— Готово! Напред! — раздаде се гласът на главния кондуктор.

Ги сякаш се пробуди от дълбок сън. Действителността под формата на лопата, ръжен и шише с масло го очакваше.

— Е, какво, приятелю, наспа ли се?

— Да — отговори огнярят, запретвайки ръкава на ризата си, за да изtrie с чистата над лакътя ръка очите си, влажни вероятно от... съня.

5

Изминаха две години. Стпал вече машинист, Ги излезе от своята скромна квартирка на улица „Жюсе“ и се отправи към гарата на шосето за Орлеан, като минаваше през Ботаническата градина. Висок и строен, със слабо загоряло лице, с черна къдрава брадичка и блестящи очи, привикнали да гледат надалеч, той приличаше по-скоро на представител на Юга. Облечен беше с кафява кожена куртка, чиято чистота бе изумителна за човек, прекарващ дните си сред гъстия дим на каменните въглища. Забележително правилните черти на лицето му бяха скрити от широкопола кафява сламена шапка, червената лентичка — спомен от войната, аленееше на ревера му.

Ги разполагаше с един свободен час и крачеше бавно по сенчестите алеи, като вдишваше с наслаждение дима от цигарата си и мислеше за жегата, която го очакваше по стръмнината на Етамп. Изведнъж срещу него се появи пълна фигура, облечена по последната марсилска мода. Това беше негов съученик, направил чиновническа кариера.

— Виж ти, Мане! Вече отминаваш старите си приятели!

Дебелакът се спря и започна безцеремонно да разглежда мъжа пред себе си.

— Лицето ми е познато каза той със силен южняшки акцент, — но, дявол да ме вземе, не мога да си спомня. Помогнете ми, моля ви се.

— Как! Ти си забравил съседа си по чин Ги дъо Виевик?

— Виевик! Не може да бъде! И цяла седмица да живея до теб, не бих могъл да те позная! Дявол да го вземе! Аз те оставих беличък и розовичък като девица, а сега насреща ми е истински калабрийски разбойник. Какво си правил през тези две години? Колкото до мен, аз идвам направо от Америка, където разработвам сребърна жила от името на една акционерна компания. Питах за теб много от общите ни познати, но ти си изчезнал безследно. Всички смятат, че си заминал да пътешестваш.

— А ти си все същият и си облечен като принц. Твоята жила, изглежда, е доста доходна. Не можеш да се досетиш обаче за моите занимания.

— Най-напред да закусим някъде. От нямане какво да правя наблюдавах храненето на животните и това страшно изостри апетита ми.

— Е, казвай с какво се занимаваш? — продължаваше Мане, след като заеха маса в бюфета на гарата.

— Ти имаш честта, приятелю, да закусваш с машинист първи разряд на Орлеанските железопътни линии.

Представителят на компанията, която разработваше сребърната рудна жила, направи неопределен жест и продължи бавно да отпива виното от чашата си.

— Ти си направил това, което аз самият възнамерявах — произнесе той, поставяйки чашата върху масата. — Не ми достигна обаче смелост и аз предпочетох риска на жълтата треска. Но като си представя какво си преживял, настръхвам!

— Сега вече нищо. Но докато овладявах занаята...

— Надявам се, не е продължило дълго.

— Знаеш ли, скъпи мой, че трябва да учиш цяла година, ако искаш да станеш добър огненар, разбира се, ако имаш наклонности за това. Моите очевидно бяха блестящи! Сега съм аристократ. Не се докосвам до въглищата, нито до пещта и престанах да приличам на негър. Карам само куриерските влакове и ако можеше да видиш моята машина! Истинска играчка, чиста и блестяща като часовниче на красива жена. Да вървим, ще ти я покажа.

— И на теб ти харесва да управляваш това чудовище?

— Откровено казано, работя не за развлечение. Но това е също спорт като всеки друг. На коня, който за десет минути пробяга голямо разстояние, дават стохилядна награда, а аз за два часа съм в Орлеан...

— За вкусовете не споря. Откровено казано, предпочитам конете. В края на краищата са живи същества.

— Живи същества! Нима смяташ, че моят локомотив не е жив? Ела, когато пожелаеш, с мен и ще почувствуваш удовлетворението, което човек изпитва при мисълта, че с един пръст управлява най-великата енергия в света. Триста човешки живота държиш в ръцете си като ей тази чаша! Преставаш да се чувствуваш човек, ставаш някакъв демон със

свръхестествена сила, сякаш имаш крила, с които не могат да съперничат крилата на никакви птици! С един скок прелиташ реки, врязваш се в планинските недра, а нощем сред пустинните равнини, когато натиснеш локомотивната свирка, ти се струва, че от гърдите на чудовището се откъсва могъщо ръмжене, което заглушава грохота на бурите и пробужда от сън цялата околност!

— Виждам, че си останал същият поет, какъвто беше в училище. Само че да ме пази Бог, ако дойда с теб! Предпочитам локомотивът, който ще ме вози, да се управлява от обикновен груб машинист, който брои километрите, наблюдава семафорите и стрелките, а не от потомък на рицари, мечтаещ за криле на птици и планински недра.

— Напразно, приятелю. Помоему много приятно е да срећнеш предразсъдъци у хората, на които повъряваме целостта на кожите си. А потомците на рицарите, както казваши ти, са пълни с подобни предразсъдъци!

— Струва ми се, че локомотивът не е място за рицарството!

— Много се лъжеш. Мястото на рицарството, ако използвам твоя израз, е навсякъде, особено на локомотива. Преди половин година, приближавайки Бретан, където се провеждаха разкопки, аз за малко не се сблъсках със закъснял и забравен товарен влак. Моят огнен, у когото няма нищо рицарско, скочи от тендера. Аз реших, че не бива да се постъпва така, което впрочем също е предразсъдък. Останах на локомотива и предотвратих катастрофата, като дадох заден ход. Трябваше да видиш как се врязваха колелата в релсите. От тях летяха стружки сякаш от борова дъска!

— Чудесна професия! И дълго ли смяташ да останеш машинист?

— След по-малко от година ще стана инженер по материалната част. Но аз не намирам, че времето ми е загубено. Успях да направя многобройни практически наблюдения, които след време могат да ми потрябват. В края на краищата аз се уча. Имам два свободни дни в седмицата и можеш да бъдеш уверен, че не ги прекарвам по кръчмите.

— Няма значение, граф Ги дъо Виевик. Кръстоносците, от които произхождаш, от срам ще се обърнат в гроба.

— Вие все едно си знаете! Когато ние нищо не вършим, вие ни наричате безполезни и празни, а когато ви доказваме, че можем да работим като останалите, вие първи крещите, че уронваме своето

достойнство. Но време ми е вече. Ела с мен. Ще видиш „Гран Блоа“, най-хубавия ни локомотив.

След петнадесет минути звънецът на главния кондуктор извести тръгването на пощенския влак.

Стойки на платформата с каскет и синя платнена риза, последният потомък на графовете Виевик изпращаше прощален поздрав на дебелака Мане. Локомотивът продължително изсвири, от което стъкленият покрив на гарата затрепери.

6

Към края на смяната си като машинист Ги докара пощенския влак на станция Дез Обре. Времето бе задушно. Пот, пушек, гъста пара и дебел слой прах покриваха лицето му. Трудно можеше да се определи цветът на дрехите му. С посивяла от праха брада и обгорели от вятъра клепачи, открояващи бялото на очите върху почернялото му лице, той бе страшен. Използвайки паузата, докато помощникът му преглеждаше машината, Ги се приближи до крана с топла вода, за да освежи пламтящото си лице и да измие ръцете си. На три крачки от него, до вагона за багаж, някаква дама съобщаваше за загубен куфар с темперамента на парижанка и самочувствието на хубава жена, пред която всички се прекланят.

Очевидно тя бе доста привлекателна, въпреки че лицето ѝ трудно можеше да се види под двойния газен воал, който я предпазваше от праха по пътя. Беше облечена в широко манто, под което се виждаше елегантна копринена рокля в лилаво. Цялата ѝ стройна и разкошна фигура поразяваше със своята грация.

Главният кондуктор, към когото тя се бе обърнала, отговаряше вежливо, но с равнодушието на привикнал с подобни случайности човек. Той изрази съжалението си, но заяви, че в момента не е в състояние да направи нищо, тъй като куфарът не се намира във влака. Възможно е той да е останал в Париж и ще бъде изпратен със следващия влак. За всеки случай ще пратят телеграма. Необходимо е да се знаят външните белези на куфара и фамилията на притежателя му, ако тя е обозначена върху куфара.

— Разбира се, че е — възрази непознатата. — Моето име...

Кондукторът извади бележника си, готовки се да запише получените сведения.

— Госпожа Гийом дьо Рамбюр — произнесе младата жена, докосвайки с роклята си бедния машинист.

Ги протегна ръка, едва сдържайки готовия да се изтръгне от гърдите му вик.

Тя!... Неговата малка Жана! От предишното момиченце бе останал само нежният глас. Какво ли ще стане, ако извика: „Жана! Аз съм Ги дъо Виевик, твоят Голям Ги! Помниш ли ме?“

Тя, разбира се, няма да го отблъсне. Той погледна костюма си, ръцете си. Естествено, тя няма да му повярва, ще реши, че е някой побъркан, и ще избяга уплашено. Впрочем ето го и сигнала за тръгване.

— Да не би да нощуваме тука — промърмори кондукторът.

С един скок машинистът се намери на площадката си. Локомотивът иззвири така дълго и пронизително, че Жана панически затисна ушите си. Влакът потегли, като гърмеше с веригите си и разлюляваше в купетата пътниците, които подреждаха куфарите и чантите си.

Жана се обърна към началника на гарата, който я изпращаше до изхода.

— Забелязахте ли как ме изгледа този машинист? Струва ми се, че е пиян. Щастлива съм, че не пътувам с неговия влак.

— О, не, госпожо. Той не е пиян. Той никога не пие. Не разбирам защо така невнимателно пусна влака си. Ще се наложи да го глобим.

— Непременно. Като си помисли човек, че животът ни понякога е в ръцете на подобни хора!

Към средата на 1879 година цялото население на Бретан се раздели на две във връзка с проекта за строеж на железопътна линия, свързваща един малък пристанищен център с жп системата. Фактически пристанището бе разположено на няколко мили от морето, до пълноводна река, в която по време на приливите навлизаха плавателни съдове от по осемстотин тона. Новото железопътно разклонение трябваше да пресече реката близо до устието ѝ и градчето Плюневъз. Проблемът бе в това, как да се съединят двата бряга. Инженерите от железопътната компания предлагаха да се направи мост с една брегова подпора по средата и два отвора на височина, която да позволява преминаването на корабите. Нощем осветената брегова подпора би изпълнявала функциите на фар и по този начин не само че няма да пречи на движението на плавателните съдове, а напротив — ще им сочи изхода от пристанището.

Другата част, към която бяха и собствениците на корабите, капитаните и търговците, т.е. онази част от населението, която бе свързана в известен смисъл с речното плаване, настояваше да се построи тунел под реката. По тяхно мнение бреговата подпора щеше да бъде още едно препятствие по пътя на плавателните съдове.

— Инженерите могат да си говорят колкото искат за червени светlinи, след като нищо не разбират от речно плаване. Защо не се опитат да управляват плавателен съд по време на отлив, когато вятърът духа откъм брега, или пък при мъгла!... И без това капитанството ругае пристанището, а ако го утежнят с нови препятствия, то по реката ни ще се движат единствено жалки съдчета с яйца и картофи!

— Всичко това е прекрасно — отговаряха противниците, — но тунелът ще струва милиони и така ние никога не ще дочакаме железопътната линия.

— Голяма работа! — възразяваха другите. — Не ни е необходимо влаковете да ни конкурират! Досега си решавахме проблемите с речния път! За какво ни е релсов?

Нещата стояха така. Възраженията и контра възраженията се сипеха едно след друго, проблемът се изостряше. Оформилите се вече политически партии започнаха да го експлоатират за собствените си цели във връзка с предстоящите избори. Време беше въпросът да приключи по някакъв начин. Накрая в Плюневъз се разнесе слух, че министерството командирова специален инженер за всестранно проучване на проблема, съпроводен от главния инженер на департамента, който разполага с пълна информация по спора.

И наистина в една чудесна октомврийска вечер, когато розови облаци застилаха небето и голфшромът^[1] пръскаше своето топло дихание, в наета открита каляска се появиха двамата инженери. Малките местни кончета с мъхнати дълги сиви гриви тичаха в ситен тръс по глиnestия път, разровен от дълбоки коловози. Коцияшът, с риза и широкопола черна шапка, тананикаше някаква безкрайна протяжна мелодия.

От двете страни на тесния път се издигаха високи хълмчета, залесени с кестенови дървета, които сплитаха непроницаемите си за слънчевите лъчи клони. Беше почти тъмно. Само тук-там проблясъците на светлина открояваха фигурите на пасящи по полето стада.

Часовникът на главния инженер господин Гюоноде удари шест часа и три четвърти.

— В колко часа ни чакат? — запита другият инженер.

— У Фалпое ли? В седем и половина. Но тези проклети пътища не позволяват да се пресметне точно времето! Ще изпуснем обеда. А жалко! Трябва да ви кажа, че те имат прекрасна готвачка!

— Не е ли по-добре да пренощуваме в Плюневъз, отколкото да ги беспокоим?

— Какво говорите! Личи си, че никога не сте били в Глейскър! Това е небесното царство! И после не забравяйте, че Фалпое е генерален съветник и общественото му положение го задължава да ни приеме. Освен това ние с него сме стари приятели и преди четиридесет и пет години се биехме заедно в училище. И главното, с което може би трябваше да започна, бих предпочел да хвана дявола за рогата, вместо да вкуся кулинарните специалитети на хотел „Белият кон“ или да поема риска да легна в спалното му, бельо.

В далечината се разнесе кучешки лай. След пет минути каляската спря пред дома на Глейскър. Това беше обширно едноетажно здание от синьо-сивкав гранит с шиферен покрив. Издигаше се в дъното на голям двор, ограден откъм лицевата си част с бяла дървена решетка върху каменен фундамент. В дясната страна на двора бяха разположени конюшните и плевниците, в лявата — складовете и хамбарите. В един от ъглите се намираше стар гранитен кладенец с огромни размери. Близо до него се виждаше помещение за приготвяне на вино с поставени в него конски юзди и почернели от гроздовия сок воденични камъни.

Пътешка от груби каменни плохи прерязваше двора на кръст. През дъждовните дни, особено през сеитбените, когато торът се, извозва на полето, без тези каменни плохи бе невъзможно да се премине по двора.

Господин Дъо Фалпое прие гостите си като стари познати. Той бе облечен в костюм от сив плат, обувките му бяха здрави и груbi, каквито обикновено носят селските жители. Жена му, нисичка като него, очевидно растеше на ширина. В бяла дантелена шапчица, украсена с тъмни панделки, и с цъфтящо пълно лице, обградено с кичури сребристи коси, тя от пръв поглед привличаше с доброто си излъчване.

Уважаваната двойка живееше самотно в обширния дом, който никога не се развеселяваше от детски гласове.

— Много им е тежко, че нямат деца — говореше се в областта.
— Но на нас това ни върши добра работа!

И наистина в цялата енория, обхващаща двадесетина километра в диаметър, почти нямаше бедни. Дори вдовиците, сираците и изобщо бедните от Плюневъз пристигаха на тълпи в Глейскър и се завръщаха оттам с усмихнати лица. Доста приказки предизвикваше в областта щедростта, с която госпожа Дъо Фалпое хранеше своите хора. За разлика от останалите господарки, които оставяха хлябът да стане съвсем корав, маслото да остане и сланината да се развали и едва тогава ги даваха на хората си, госпожа Дъо Фалпое гледаше слугите си с млечни мекици, свежа сланина и прясно масло. А ябълковото вино! Всичките сто бъчвички, получени от годишната реколта, отиваха за хората. Никой не влизаше в кухнята, макар и за дреболия, без да изпие по една-две чаши.

„Те могат да разпиляват богатството си на вятера — говореха в областта, — защото нямат деца.“ При тези обстоятелства за господин Фалпое бе много лесно да се издигне като депутат, но той не желаеше да се раздели с жена си, която от своя страна не желаеше да се раздели с Глейскър.

Двамата инженери умираха от глад, но в този дом сервирането на обеда бе извънредно важен ритуал и затова им се наложи доста да почакат. Ястията трябваше да се поставят върху затоплени сребърни чинии. Накрая, след повече от половин час, вратата се отвори и лакеят, облечен в къса сукнена куртка с многобройни, зашити едно до друго копчета, съобщи, че вечерята е сложена.

Господин Дьо Гюноде се устреми към съпругата на своя приятел, но изпитанията на двамата още не бяха привършили.

— Разберете — обърна се стопанката към слугата — дали е готова моята племенница.

Главният инженер погледна разтревожено костюма си.

— Нима вашата прекрасна родственица е тук? — запита той.

— Вече два дни — отговори госпожа Фалпое. — По това време на годината тя винаги прекарва у нас своя двадесет и осем дневен отпуск, както се изразява моят мъж.

— Защо не ме предупреди? — обърна се Дьо Гюноде към своя приятел. — Щях да облека поне новия си сюртук^[2]. Доколкото ми е известно, парижанките не са свикнали с нашата бретонска небрежност.

В този момент в стаята влезе особата, която предизвика такъв смут сред гостите.

— Ти, изглежда, нямаш намерение да вечеряш, мила моя? — обърна се към нея чичо й. — На твоя верен поклонник Дьо Гюноде му изчезна апетитът, след като разбра, че си тук. Той е отчаян от костюма и грубите си обувки.

— О! Господин Дьо Гюноде! — възклика младата жена, смеейки се. — Кога ще започнете да се отнасяте по-нормално към мен?

— Представи спътника си — тихо прошепна господин Дьо Фалпое. — Забравих как се назова.

Главният инженер хвана младия си колега за ръка и тържествено произнесе:

— Имам честта, госпожо, дави представя моя колега Ги дъо Виевик.

По лицето на младата жена премина сянка на удивление. Тя изгледа Ги с поглед, с който жените за един миг могат да преценят човек от главата до петите, и сякаш искаше нещо да каже, но премисли и се отказа. С непринудена изящност, присъща за една светска дама, тя се поклони мълчаливо пред госта на чичо си.

[1] Голфшром (немски) — Гълфстрийм, мощно, бързо, топло и повърхностно океанско течение в Северния Атлантически океан. Б.пр.

↑

[2] Сюрук (остар.) Дълга до коленете мъжка дреха с двуредно закопчаване Б.пр. ↑

8

Племенницата на господин Дьо Фалпое бе красива и елегантна млада жена на около двадесет и три — двадесет и четири години. Тя странно контрастираше със суровата обстановка, с обитателите на този дом. Сред массивната дъбова мебел, покрита с пожълтяло от времето кадифе, синята ѝ копринена рокля изглеждаше не на мястото си, а глиненият под, боядисан с червена боя, съвсем не бе пригоден за такива елегантни атласени обувчици.

На фона на повехналите лица на чичото и лелята красотата на младата жена правеше още по-силно впечатление, а грациозно ушитата ѝ рокля изглеждаше още по-изящно в сравнение с безформения тоалет от кашмир на госпожа Фалпое.

Нейните кафяви, с тъмен блъсък коси бяха сресани по последна мода, малката ѝ глава притежаваше закачливата самоуверена красота на жените от нашия век. Носът ѝ, нямащ нищо общо с класическия римски нос, а още по-малко с класическия гръцки, беше само парижки, затова пък розовите ѝ ноздри постоянно потръпваха, подсказвайки рядка чувствителност. Трудно можеше да се определи, особено вечер, какъв цвят имаха очите ѝ — сини или зелени. Очарованието им идваше от влажния блъсък, който напомняше пейзаж, огрян от ярко утринно слънце след дъждовна нощ.

На Ги дьо Виевик се наложи да седне на масата до хубавата непозната. Смутен, той не намираше кураж да я заговори.

— Направо от Париж ли идвате? — започна тя с присъщата ѝ непринуденост.

— Аз бях в Париж тази сутрин, госпожо, и както винаги с радост го оставих. Белите ми дробове са жадни за селски въздух, но впрочем... страхувам се да не загубя доброто ви отношение...

— Първо трябва да го заслужите — отговори тя, смеейки се.

— Исках да кажа, госпожо, че ненавиждам Париж.

— В такъв случай не ми остава нищо друго, освен да изпитвам към вас чувство на дълбоко съжаление. Какъв е вашият идеал —

Бретан?

— Друг на моето място може би щеше да отговори утвърдително. Но аз не понасям шаблоните и затова ще ви отговоря, че моят идеал се намира далече оттук, в един затънтен край, неизвестен на никого, а още по-малко на вас.

— Откъде знаете? Аз съм пътешествала твърде много.

— Кракът на пътешествениците рядко стъпва там. И слава Богу! Там може да се стигне само с водач. А за да се обикне този край, човек трябва да е роден там, да прекара там детските си години и там да погребе своите близки.

— Нима родителите ви са починали? — запита младата жена, гледайки съчувствено Ги.

— Да. Около мен и в мен всичко е мъртво. С изключение на спомените. Но вие...

— Да не говорим за мен. По-добре да се върнем към вашите спомени. Знаете ли, че наистина започвате да ми ставате симпатичен. Умението да не забравяш днес е рядко качество.

Тук разговорът бе прекъснат. Отново изникна драматичният проблем за железопътната линия. Разговорът се водеше между генералния съветник и Дьо Гюноде, но Ги не можеше да стои встрани от разговора. Госпожа Дьо Фалпое наблюдаваше тъжно как произведенията на нейната кухня оставаха незабелязани. Младата жена, напротив, с учудващо внимание следеше разговора на мъжете, сякаш интересите на Плюневъз ѝ бяха особено близки.

Накрая вечерята завърши и разговорът съвсем естествено приключи. Вървейки под ръка с Виевик, младата жена го задържа.

— Леля не обича да се пуши в гостната — каза тя. — Затова запалете цигарата си тук. Така няма да се възобнови спорът ви. Никога не бих предположила, че е възможно така темпераментно да се разговаря за железопътна линия.

— Между впрочем, госпожо, без тази железопътна линия аз нямаше сега да съм тук и да имам честта да бъда ваш съсед по време на вечерята.

— Но вие не се възползвахте от тази чест.

— Много повече, отколкото мислите, и по съвсем друг начин.

— Тоест как?

— Вече ви казах, че дълги години не съм присъствал на семейни вечери. Трябва да си призная, че разговаряйки за фундаменти и приливи, аз си мислех за съвсем други неща.

— Не ви личеше.

— Аз мислех — продължи Виевик — за последната вечеря в дома на моите родители. Оттогава изминаха двадесет години. Но като сега виждам баща си и майка си, седнали един срещу друг, така както господин и госпожа Фалпое. Извинете ме, изглежда, се увлякох и не зная какво говоря...

— Продължавайте, моля ви! — каза младата жена и гласът ѝ затрепери.

— През онази вечер ме боляха очите, нямах настроение и не се хранех. До мен седеше седемгодишно момиче, мило, скъпо дете, с което бяхме най-големите приятели на света. Тя също не докосваше нищо на масата. Когато я запитах защо не яде, тя ми отговори: „Ще ям, когато и ти, Голям Ги.“ Тя винаги ме наричаше така, защото бях почти два пъти по-голям от нея.

Гласът на Виевик трепереше от вълнение. Той замълча под предлог да запали загасналата си цигара. Младата жена не сваляше поглед от него.

— Сега ще ви обясня защо точно така си спомням този ден. На следващата сутрин моята малка приятелка замина заедно с родителите си, а след половин година почина моята майка. След още една година обстоятелствата заставиха баща ми и мен да напуснем нашия замък и да заминем. Оттогава само веднъж посетих родното си място — когато погребах баща си. За втори път видях родния си дом отдалече: бях го завзели прусаците и един вражески куршум едва не ме изпрати на оня свят. Оттогава повече не съм бил във Виевик. Виждате ли колко е тъжно всичко това и колко прав бях, като казах, че всичко е умряло в мен и около мен.

— А вашата малка приятелка също ли е починала?

— Не, слава Богу. Преди пет години прочетох във вестниците съобщение за встъпването ѝ в брак. Разбрах, че е красива, че е сключила блестящ брак, и се зарадвах на щастието ѝ.

— И само това? Наистина започнах да се разочаровам от вас. Нима никога не сте искали да се срещнете с нея?

— А защо? Времената се промениха. Сега аз съм обикновен инженер, който трябва сам да печели хляба си като човек с най-скромен произход.

— Вие сте прекалено благоразумен. Ние жените не обичаме такова поведение. Не мога да ви простя, че не сте се опитали да потърсите онова малко момиченце.

— Преди да твърдите това, госпожо, изслушайте продължението на разказа ми. По време на своите пътувания вие вероятно сте виждали машиниста, който кара локомотива — това страшно, потънало в сажди чудовище. Какво бихте казали, ако подобно същество се приближи до вас и ви протегне ръка? В продължение на три години, госпожо, аз бях такъв машинист.

— Какъв ужас!...

— Веднъж във вид, който имах честта да ви опиша, на станция Дез Обре бях така близо до моята малка Жана, както съм сега до вас, госпожо. Не успях да разгледам лицето ѝ, защото то бе покрито с пъттен воал. Що се отнася до мен, и родната ми майка не би могла да ме познае под дебелия слой прах и сажди.

— И вие не я заговорихте?

— А вие бихте ли започнали разговор в подобно положение? В един миг ми хрумна да протегна ръка, да ѝ се обадя. Но не исках да я уплаша, или още по-лошо — да я накарам да ме съжалява. Тя беше така елегантна, изглеждаше така щастлива! Не, не произнесох нито дума. Само погледнах стройната ѝ фигура, нежните ѝ ръце, които така често бях държал в своите, и се хвърлих, плачейки към локомотива...

— Така, както плачете сега, както плача и аз самата — проговори младата жена. — Нима нищо не забелязвате?

С изпълнени със сълзи очи тя нервно стискаше ръцете на младия човек, повтаряйки със задъхан от вълнение глас:

— Нима не се досещате?

Накрая той разбра. Развълнуван, блед, с разширени от учудване очи, той я поглъщаше с поглед, сякаш искаше да компенсира онези дълги години, през които не бе я виждал.

Ги се опита да изглежда спокоен, но изразът на лицето му го издаваше. Той сведе глава и притисна челото си до ръката на младата жена. Минаха няколко секунди.

В този момент вратата на гостната се отвори и на прага застана Дъо Фалпое, който изпращаше уморения от пътуването Дъо Гюноде до неговата стая.

Учудването на Дъо Фалпое при гледката на командирования от министерството инженер, който целуваше ръката на неговата племенница, беше във висша степен комично. Жана неволно се разсмя.

— Скъпи чичо — каза тя. — Позволете ми да ви представя Ги дъо Виевик, мой приятел от детинство. Вие често сте чували покойната ми майка да говори за неговата майка, с която бяха много близки.

— Графиня Виевик!... Разбира се, разбира се, отлично си спомням. Моля да ме извините, но в първия момент не чух добре вашето име. Но и ти, племеннице, също не го чу!

— Извинете, чичо, но не сте прав. Само че аз съм дипломатка. Исках да разбера дали все още си спомня за мен моят Голям Ги.

— След това, което видях тук, очевидно е излишно да те питам за резултата от твоя експеримент.

Дъо Фалпое веднага съобщи на жена си за необикновеното съвпадение. Ги трябваше да разкаже цялата си история от начало до край. Всички го разпитваха, учудваха се, с изключение на Жана, която слушаше, мълчайки.

В дванадесет часа Фалпое даде да се разбере, че е време да приключват.

— Всичко това е чудесно — каза той, ставайки от масата. — Но не бива да забравяме и железопътната линия. Утре в седем часа ние ще огледаме мястото, където според проекта трябва да се построи мостът. Господа, да си пожелаем приятни сънища!

— Ще се видим с вас утре вечер — каза Виевик, сбогувайки се с Жана. — Аз заминавам вдругиден.

— Лош човек! Говори за заминаване. Лека нощ, мили Ги. За утре съм ви приготвила малка изненада.

9

Нито в един от петте департамента на Бретан не можеше да се намерят по-меки и по-уханни чаршафи от тези в Глейскър. На Ги дъо Виевик те му се сториха по-неудобни от купчините каменни въглища, върху които така често му се бе случвало да спи по време на нощните престои по гарите. Хвърлен внезапно в средата, към която по право принадлежеше и в която трябваше да се е движил, ако злата съдба не бе го тласнала по пътя на бедността и труда, той до сутринта не успя да затвори очи. Струваше му се, че след срещата с Жана дъо Кормей — той мислено я наричаше със старото й име — ще настъпи край на тежките му изпитания, струваше му се, че заедно с приятелката от детските години той ще може да намери отново родния покрив, под който някога бе играл с нея.

Уви! В живота действителността е изтъкана от страдание, а щастието е мечта. Родният замък както по-рано е пуст и заключен и Ги може би никога няма да се върне в него. А ако случайно се върне, то и там ще бъде така самотен, както и тук.

Въпреки волята му миналото постоянно изплуваше в неговата памет, отстъпвайки място на настоящето. Чувствата му се пробуждаха като принцеса от приказките, но вече променени, израснали сякаш по време на дългия сън. Вместо наивната детска привързаност се бе появило нещо ново, по-сложно и вълнуващо. Като математик и инженер, привикнал към точните науки, Ги започна да преценява своето положение по пунктове. Часовникът удари шест часа, а той все още си задаваше въпроса нямаше ли да бъде по-добре за душевното му равновесие, ако не бе попаднал в замъка на спящата красавица и не бе намерил вратата на замъка отворена.

Достатъчно, приятелю, стига толкова — каза той сам на себе си, скачайки от кревата, — искаше да не спиш и да си помечтаеш, чудесно! А сега се върни към изчисленията си и внимавай, да не би да си забравил от вчера своята алгебра!

Кой не е чел в приказките на Гьоте историята за бедния селски свещеник, който в съня си се превръщал в богат млад велможа, обичан от прекрасната Кларимонд. Но настъпала сутринта и отец Ромуалд след среднощните пиршества с венецианските патриции се виждал принуден отново да се хване за требника.

Уви!... И за Виевик, както и за бедния свещеник в приказката, красавицата Кларимонд не съществувала наяве.

Ги се облече набързо в обширната тоалетна стая, в която спокойно можеше да се помести цялата му квартирка на улица „Монж“. Много преди определения час той вече се разхождаше по покритите с окапали листа алеи, от които се виждаше задната фасада на дома. Очите му неволно се насочваха към единствените прозорци със спуснати пердeta. Това вероятно бяха нейните...

Но ето че пердетата се размърдаха. Ги се разтрепери и се прикри зад едно дебело дърво. Прозорецът се разтвори и от него, изложено на утринния вятър, се показа свежото избръснато лице на Дъо Гюноде. В същата минута на две крачки от Ги се разнесе весел смях, сребрист като песента на чучулига. Той се обърна. Жана му протягаше ръка.

— Извинете! — каза тя. — Не можете да си представите колко трогателен изглеждахте, когато наблюдавахте събуждането на своя началник.

— Извинете, госпожо...

— Госпожо! Той ме нарича госпожо! Заслужавате да ви накажа и да ви лиша от изненада. Спомняте ли си какво ви обещах вчера вечерта?

— Вие вече удържахте на обещанието си. Съвсем не очаквах да ви срещна така рано.

— Съществуват и други неща, които изобщо не очаквате! Как смятате да се придвижите до реката?

— С бричката на вашия чично заедно с господин Дъо Гюноде. Вече я запрягат.

— Много се лъжете. Ще дойдете с мен в моята открита каляска, която също вече запрягат.

Жана настани на задната седалка едно петнадесетгодишно момче, изпълняващо временно задълженията на грум^[1]. Колата ѝ се понесе по разровените и неасфалтирани пътища. Младата жена направляваше изключително ловко своето конче.

— Услуга за услуга — пошегува се тя. — Вие ме возихте на локомотив, сега аз ще ви повозя на своето пони. Наистина това ще бъде малко по-тихо.

— Да, но затова пък прахът е по-малко!

— И никой няма да бъде глобен за превишена скорост! Помните ли? А аз тогава реших, че сте пиян!... Бедни приятелю! Колко тежко сте живели тогава!

— Аз и сега живея тежко! Причината не е в професията ми. Трудът не означава нищо, когато вечер можеш да споделиш със свой близък човек умората и грижите си. Самотата, ето кое е ужасно! А човек в моето положение не може да има никого, освен другарите си по служба. Аз съм сам на този свят и ако утре умра, няма да има кой да ме погребе във Виевик, освен старата Франсоаз.

— Но нали не прекарвате целия си живот в такава самота, Ги?

— Страхувам се, че да. Във всеки случай тя ще продължи още дълго. Единствената ми цел в живота е Виевик. Ако някога спечеля достатъчно, ще отворя вратите на стария замък. И тогава може би ще се погрижа името на нашия древен род да не изгасне заедно с мен. Твърде възможно е това да стане, когато радостите на живота станат недостъпни за мен като в баснята за орехите и за катеричката. Но да става каквото ще! Знаете ли, Жана, какво би могло да ми послужи като никакво утешение? Бих желал, когато вече няма да ме има, моят стар замък да остане за някого от вашите синове. От вчера непрестанно мисля за това.

Младата жена сякаш не чу думите на Ги, заета със заобикалянето на дълбок ров.

— Това няма да бъде скоро — продължаваше той. — Ние двамата вероятно ще останеем, докато настъпи този щастлив ден, когато вие отново ще пристигнете във Виевик, при мен, при вашия син, при себе си...

— Ги — каза младата жена, силно изчервена вероятно от тръскането по пътя, — вие цял час говорите само за себе си. Да бяхте се позаинтересували малко и за мен. Вашият проект е неосъществим в самата си основа. Аз нямам синове. Овдовях половин година след сватбата си.

После тя му разказа за брака си с човек, безумно влюбен в нея. Веднага след сватбата те заминават за Италия, а в началото на лятото

тя се завръща във Франция заедно с умиращия си съпруг. Римската треска за няколко дни го смазва. Оттогава живее със свекърва си, свята и добра жена. Двете са самотни. Те са обединили своите два разбити живота и живеят заедно. Зимата прекарват в Париж, лятото — в Кормей. Понякога — късо пътешествие, през есента — един месец в Глейскър, това е обикновено цялата ваканция на Жана, както се изрази тя.

Ги не я прекъсваше. Може би той изобщо не чу втората част от разказа. За щастие не му се наложи да отговаря, тъй като каляската достигна реката. Там вече се бе събрала комисията, заобиколена от тълпа заинтересовани и любопитни.

Преди всичко трябваше да се проучи местността, да се изследва почвата, да се извършат измервания. Жана, която принадлежеше към хората, които откриват навсякъде по нещо интересно, се движеше със ситни крачки до Ги, ту навлизайки в гъстите храсти, ту стъпвайки по пясъчния бряг, открит за морските приливи. Като глезено дете тя се докосваше до всичко — отклоняваше с парче желязо стрелката на компаса, забавляваше се, разглеждайки през тръбата на нивелира фигурата на чичо си, който ходеше с наведена глава като огромна муха по тавана.

От време на време Ги прекъсваше изчисленията си, за да се отдае на щастливото усещане за нейното присъствие, усещане, че тя взема участие в неговите работи.

— Госпожо немирнице! Ако продължавате все така да пипате всичко, ще бъдете наказана.

— Добре. Няма повече. Но тези инструменти, всичко е така забавно! Знаете ли какво, Ги? Заповядайте догодина в Кормей, за да построите мост.

— Но там няма река.

— Така ли? Колко жалко! Е, тогава ще намерим нещо друго. Нали вие можете да строите не само мостове?

Младият човек с ново усърдие се залавяше за работата си. По време на изчисленията, на импровизираната закуска и на всичките разговори в главата му звучеше фразата, която Жана му бе казала сутринта: „Аз овдовях половин година след сватбата си.“

Въпреки всичко той изпълняваше блестящо възложената му мисия и Дьо Гюоноде често кимваше одобрително с глава. Вниманието,

с което Ги изслушваше думите на всеки, и умението му да намира приемливи решения на противоположните становища спечелиха уважението на присъстващите. Той предложи мостът да се построи с една брегова подпора без допълнителни отвори. Разходите наистина щяха да бъдат големи, но по-малки от предполагаемите. Освен това можеше да се предполага, че правителството ще поеме част от разносните, защото стратегическото значение на тази нова линия е извън всяко съмнение.

Горещо аплодираха младия оратор даже онези присъстващи, които не разбираха нищо от речта му, защото говореха само на долно бретонско наречие. За него обаче имаше значение одобрението само на една-единствена личност. Той виждаше усмивката ѝ, която му говореше на съвсем разбираем език: „Браво, Ги, браво!“

Всички се завърнаха в Глейскър. Смрачаваше се вече и сякаш по взаимно споразумение Ги и спътничката му избягваха сантименталната насока на разговорите си.

— Вашият двадесет и осем дневен отпуск в Бретан вероятно ви се струва много дълъг — промълви Ги. — Аз съм уверен, че вие сте истинска парижанка и скучаете навсякъде, освен, в Париж.

— Личи си, че малко ме познавате. Аз се чувствам добре навсякъде, където мога да постъпвам, както си искам. Нима може да ми е скучно в Глейскър, където от сутрин до вечер ме глезят! Впрочем трябва да призная, че мен винаги са ме глезили, като се започне с вас. Сериозно, Ги, моля ви, не мислете, че аз съм само една парижка кукла, облечена и сресана по последна мода!

— Нищо не мисля. Но вие нямате никакви задължения и сте достатъчно... привлекателна, за да ви ухажват всички около вас.

— Много съм ви благодарна за комплемента „привлекателна“! — възклика със смях младата жена. — Дори да приемем, че не изпитвате никаква снизходителност към приятелката си от детинство, нима по силата на тази „привлекателност“ аз трябва да съм това, което вие предполагате? Попитайте леля ми не отделям ли време за нейните пиленца, за нейните градини, за нейните бедни! А трябва да знаете, че количеството на нейните пиленца и бедни е неограничено.

— Както някога у дома — въздъхна Ги.

— Попитайте господин Дьо Фалпое страхувам ли се от шесткилометрова разходка пеша. Попитайте го научих ли се да

разговаря по долно бретонски. И тогава самият вие, неблагодарни приятелю, ще решите по съвест колко от жените, които минават за сериозни в обществото, биха изпитали удоволствие да участват в изследването на някакво блато в компанията на двама инженери.

— Трябва да си признаем, че ние сме доста скучни хора.

— А нима сте забелязали да ми е скучно? Скъпи Ги, искам да ви докажа, че се гордея с вас, с вашите знания, благодарение на които сте изпратен тук, гордея се с вашата енергия, с вашата силна воля. Трябва да знаете, че аз се прекланям пред вас. Ако преди пет години в Обре вие ми се бяхте обадили, аз щях горещо да стисна вашата черна бедна ръка.

— Благодаря ви, Жана. Вие ме карате да забравя изпитанията си. Вие сте същата мила Жана, която ме молеше за прошка!

— И винаги ще си остана същата. Ще се радвам, ако след три седмици ме посетите в Париж. Идвайте при мен колкото може по-често и ви забранявам да говорите, че сте сам на света! Обещайте ми, Ги. Обещайте ми да бъдете не само най-старият, но и най-близкият ми приятел!

Ги усети искреността в думите на младата жена. Трогнат, той даде исканото обещание.

Без да произнесе нито дума повече, Жана приближи пръст до устните на младия човек, сякаш желаейки да запечата даденото обещание.

На другата сутрин Дьо Гюноде и Виевик трябваше да отпътуват от Глейскър: единият, за да се върне в службата си, а другият — в Париж. Верни на традициите на старото бретонско гостоприемство, господин и госпожа Дьо Фалпое станаха, независимо от ранния час, за да присъстват на прощалната закуска, обилна и разнообразна както винаги.

Главният инженер добросъвестно уважи пиршеството. Ги седеше на масата, без да има сили дори за гълтка чай. На лицето му се бе отпечатала прекараната безсънна нощ. Изведнъж вратата, към която той твърде често поглеждаше, се отвори и се появи Жана, която бързо зае мястото си до него. Вълнението, което се появи върху лицето на Виевик, я порази. Тя разбра, че той я обича.

— Защо не закусвате? — попита го тя точно както преди петнадесет години.

— Не, аз ям — промърмори неразбрано Ги. — Тоест по-добре е да си призная, много е рано и още нямам апетит.

— Аз искам да закусите — каза тя.

Със собствените си ръце тя отряза тънка филийка и я поднесе към устата на Ги, като кокетничеше с белите си пръсти.

[1] Грум (англ.) — слуга, който се грижи за конете. Б.пр. ↑

10

Изминаха три седмици. Ги бе представил в Министерството на обществените работи докладната си записка и внимателно разработените планове за постройката на Плюневъзкия мост. Министърът, случайно запознат с инженерното дело, пожела сам да разгледа чертежите. Той бе удивен от направените в тях нови приспособления и горещо поздрави младия човек с успешното изпълнение на възложеното му поръчение.

— Вие сте човек с бъдеще — каза му той. — Кой ви е дал червената лентичка, знака за отличие? Моят предшественик ли?

— Не, господин министър — отговори Ги. — Тук дават отличия за строеж на мостове. А аз получих отличието за разрушаването на мост.

След завръщането си в Бретан Ги с присъщата му енергия работеше денем и нощем. Но той не бе забравил Жана. Наведен над чертежите, с очи, устремени към открояващата се върху плана червена чертичка, означаваща път, която бяха направили заедно с нея, той потъваше в спомените си.

След като привърши работа и излезе от кабинета на министъра, той вече не мислеше за своя мост, за сухите си изчисления, дори за похвалите на министъра. Той вече принадлежеше на себе си, с други думи, на Жана. Сега вече имаше право да я види.

Ги си представяше посрещането, което го очаква, и всичките искрени думи, които тя му бе казала по време на приятелските им разговори в Глейскър. Тя му бе обещала вечното си приятелство, обещала му бе да го окуряжава в живота. Тя му бе казала, че се прекланя пред него!

Уви! На него не му бе необходимо това преклонение. Той не се нуждаеше дори от приятелството ѝ... Защо трябваше да се самозалъгва. Беше свикнал да гледа жестоката действителност в очите. Беден е и обречен на вечен труд. Това е действителността. Всичко останало са мечти, илюзии, химери! Между него и младата вдовица

милионерка има пропаст, през която цялата негова наука не може да прехвърли мост. Тази пропаст бе неговата аристократична гордост.

Не! Тази жена никога няма да стане негова съпруга. Никога!
Дори да умре от любов към нея!

Глупости! — каза си той. — От любов не се умира, когато се налага да се работи по осем часа в денонощието. Не умират, а забравят!

От друга страна пък, нима е малко да не се чувствуаш самотен, изоставен, загубен сред огромната пустиня Париж? Малко ли е да имаш постоянно близък човек, с когото винаги да можеш да споделиш мислите си? А да не говорим колко много има той да ѝ говори, без да смятаме онова, което никога няма да ѝ каже!

Бедният Ги! Той не знаеше огромната разлика между живота на една светска жена на село и трескавото ѝ, шумно съществуване, което изискваше Париж. Той никога не бе виждал отблизо тези робини на светския живот, на които не им остава време нито за семейството, нито за самите тях, нито за приятелства, нито даже за любов и мнозина от тях остават добродетелни единствено поради отсъствието на свободно време...

Сърцето на Ги радостно заби, когато пристигна на улица „Верен“. Жана се бе върнала в Париж предишния ден и по всяка вероятност го очакваше, защото веднага го приеха и го въведоха в малка гостна. Очаквайки стопанката на дома, Ги седна на широка табуретка пред камината, прикрита поради все още топлото време с тежки плюшени завеси. До прозореца се намираше голяма министерска маса, отрупана с фотографии, книги, документи. Едва имаше място за една папка, върху която бяха поставени пет-шест запечатани писма, пригответи вероятно за изпращане. В един от ъглите на гостната се намираше кръгъл диван, в другия бе разположен японски параван, над който висеше цяла градина от тропически растения. Недалече от него имаше малък трапец, на който бе седнала малка маймунка от породата „уистит“ и меланхолично гризеше банан.

По стените бяха закачени няколко акварела, подписани от модерни в момента художници, две-три ценни старинни гравюри, рисунки на коне. Върху въртяща се кръгла етажерка бяха поставени солидно подвързани книги.

Тук-там се въргалиха разхвърляни в безпорядък камшици, пистолет „Лефоше“, табакера, крачкомер, няколко дреболии, билети за конни надбягвания, образци от цветни копринени и кадифени материи. Това бе странна смесица от предмети, сред които нямаше нищо, което да говори за изнежения живот на хубава и скучаеща дама, разчитаща на щастлив случай или неочеквано ухажване, за да се разнообрази.

Непрекъснато погълнат от служебните си задължения, които ангажираха пялото му време, Ги никога по-рано не бе посещавал такива гостни. Но тъй като тази бе на Жана, на него му се струваше, че и в мечтите си не би могъл да си представи нещо по-поетично, по-прелестно и дори по-възвишено. Колко хубаво би било да седи срещу нея в това голямо кресло и да води дълги, безкрайни разговори! Колко незабележимо ще минава времето в това уютно, елегантно гнездо, до което почти не достига уличният шум!

Вратата на съседната стая се отвори.

— По-бързо, Жюлиет — дочу се гласът на Жана. — Подайте ми другите ръкавици, тези се разпарят. Не забелязвате ли нищо? Наредихте ли да пригответ якаретата? Не забравяйте да изпратят писмата на пощата! Ако някой от Фоликс дойде, кажете му да почака. Аз вероятно ще се върна късно, но няма какво да се прави! А сега предупредете госпожа Дьо Рамбюр, че ние тръгваме, и пригответе роклята ми за седем часа, страшно много ще бързам.

Всичко това бе изречено с главоломна бързина. Ги неволно си помисли, че госпожица Жюлиет вероятно е много способна, щом може да запомни и да не обърка всички тези поръчения. Докато той размишляваше, в стаята връхлетя Жана, шумолейки с черната си копринена рокля.

— Здравейте, Ги — каза тя, протягайки ръка. — Ето това се нарича точност. Аз се прибрах едва вчера, а днес веднага сте у дома. Много е хубаво! Нали понапълнях в Бретан? Аз съм отчаяна, но от сутрин до вечер се тъпчех у леля ми. Приятелю, аз не сядам, защото трябва веднага да изляза. Ще ви взема със себе си. Или по-точно казано, аз и свекърва ми ще ви вземем с нас. Свекърва ми също излиза. Ние с нея сме винаги заедно и се обожаваме. Това ви учудва, нали? Но тя е чудесна жена и ми е изключително удобна. Ето я и нея.

11

Свекървата на Жана можеше да ѝ бъде баба — тя отдавна бе прехвърлила шестдесетте. Беше пълна противоположност на снаха си. Този контраст бе една от причините за взаимните им симпатии.

Госпожа Дьо Рамбюр бе висока, държеше се изправена, беше скъпа на думи и жестове, говореше тихо и бавно.

Тридесет години след смъртта на мъжа си тя носеше само черни вълнени рокли, но ушити така елегантно, както би могла да си позволи само жена на нейната възраст и с нейното положение. Достатъчно красива в миналото, за да не завижда на другите, но не и толкоз, че да си осигури постоянен успех в обществото, тя бе приветлива и снизходителна жена, примирена със старостта си. И което е много по-трудно — примирена с младостта на другите.

След страшния удар, нанесен от смъртта на мъжа ѝ, на когото тя бе посветила целия си живот, на нея ѝ се наложи да понесе нов удар, който окончателно смаза всичко, което я свързваше с живота. Както удавникът се хваща за сламка, така и тя се привърза със страстна, почти болезнена любов към снаха си, на която синът и дължеше най-хубавите минути от своя живот. Тя я обичаше, както майката обича и обсипва с целувки играчката, забравена в люлката на издъхналото свое дете.

Доброто сърце на Жана откликна още в първата минута на чувството, което съвсем не очакваше. Тя присъедини своите сълзи и искрените си съжаления за обичащия я човек към безграничното отчаяние на свекърва си. Впрочем с присъщата си практичност Жана бързо разбра колко полезно ще бъде за нея присъствието на уважаваната възрастна жена, която може — ако се заеме с нея както трябва — да ѝ бъде сериозна подкрепа в обществото.

Жана така добре се зае със свекърва си, че резултатите надминаха всичките ѝ очаквания. Госпожа Дьо Рамбюр поддържаше дома с голяма вещина по отношение на обществените изисквания и

следваше снаха си с ревнива любов, приличаща на посмъртен спомен за отминалата истинска любов.

Госпожа Дьо Рамбюр вече бе чувала за Виевик от Жана, която винаги всичко ѝ разказваше. Тя очакваше появата на младия човек със съчувствие и любопитство, но и със страх. Няма ли този верен приятел от детинството да се превърне в съперник на така рано починалия съпруг?

Тя ловко разпита младата жена и малко се успокои, убеждавайки се, че става дума за обикновено приятелство без никакъв романтичен оттенък. Но тя не очакваше, че Ги така бързо ще се появи, и неговата прибръзнатост отново породи в душата ѝ беспокойство, което тя с усилие преодоля.

— Мамо — каза Жана, — позволете да ви представя най-стария си приятел, връзките ми с него са от времето, когато още не можех да говоря.

Госпожа Дьо Рамбюр се поклони малко по-церемониално, отколкото случаят го изискваше. Поглеждайки младия човек с очи, запазили следите на чести ридания, тя мълча близо минута.

Виевик бе около тридесетгодишен, строен, с хармонично телосложение. Черните му късо подстригани коси, прекрасните му нежно очертани устни с тънки мустаци, енергичният му профил го правеха да прилича на красив офицер. Но в погледа му отсъстваше изразът на безгрижна храброст, свойствена на военния. Погледът на неговите красиви, дълбоки, макар и строги очи, изразяваше по-скоро замисленост и непреклонна сила на полята.

Мъжественото лице на Ги в повечето случаи леко плашеше жените. Госпожа Дьо Рамбюр като скромна жена, лишена от високото самочувствие, благодарение на което съвременната осемнадесетгодишка девойка не се учудва на нищо, не можеше да се освободи от чувството на известно притеснение.

— Истинските стари приятели днес рядко се срещат — започна тя, — а аз твърде много обичам снаха си, за да не ценя...

Тя се спря, усещайки, че говори съвсем не това, което иска. Но Жана побърза да се намеси. Находчивата млада жена реши, че тези две същества трябва да живеят в дружба, и то под нейно ръководство.

— Аз разказах за вас на Ги, мамо — започна тя. — Той знае колко сте добра и колко ви обичам. Родителите му не са живи. Той е

сам на свeta, погълнат е от своята работа, която е смисълът на живота му. Но обеща да mi отдели една малка част от живота си и аз съм уверена, че вие ще се отнасяте добре с него, когато той е тук. Знаете какво означава днес загубата на близки хора...

Да! Жана знаеше как да се оправя със своята свекърва. Какво друго можеше да каже развълнуваната жена, освен:

— Ако разговорите с възрастната жена не vi плашат, вие винаги ще бъдете желан гост!

Ги се поклони и внимателно целуна протегнатата му ръка. Когато вдигна глава, видя в огледалото лукавото изражение на Жана, доволна, че всичко се урежда според нейното желание.

Трябаше да се използва благоприятното развитие на събитията. Виевик като възпитан човек предложи ръката си на госпожа Дъо Рамбюр, за да й помогне при слизането по широкото стълбище с малко изтрити стъпала. Жана ги следваше, придружена от Жюлиет, която носеше с труд многобройните пакети.

На двора до входа ги очакваше открита карета. Екипажът й бе безупречен — отличаваше се с простотата и благородството на стила. Породистите коне, които я лакеят бяха образци на изящен вкус.

Канейки се да седне в каретата, госпожа Дъо Рамбюр се готвеше да поблагодари на кавалера си, но това не влизаше в плановете на Жана.

— Седнете — каза тя, обръщайки се към Ги. — Ние ще vi закараме до дома vi.

Госпожа Дъо Рамбюр потисна въздишката си и замълча. Младият човек се изненада, когато чу даденото на коцияша нареддане да кара към улица „Дъо ла Пе“. Квартирата му се намираше на улица „Монж“, в другия край на Париж, което бе известно на Жана. Но нима жените някога са признавали, че правата линия е най-краткото разстояние между две точки!

Пътуваха мълчаливо. Ги се любуваше на младата жена, заета с оправянето на безкрайно дългите си ръкавици, още по-очарователна, отколкото в Глейскър. Но колко съжаляваше той в тази минута за малката плетена карета, подскачаща по разбития път!

Конете бяха в тръс. Минувачите оглеждаха Жана с безцеремонността на парижани към всяка непозната хубава жена.

На завоя при улица „Кастилоне“ се появи елегантен файтон, каран от чифт великолепни червеникави коне. Господинът на капрата ги поздрави с дълбок поклон. Младата жена му отговори с приятелски жест, свекърва й едва потисна недоволството си.

— Това е известният лорд Морби — каза Жана. — Познавате ли го, Ги?

— Никога не съм чувал за него. С какво е известен?

— Това е собственикът на Нискиръл — младата кобила, която спечели наградата „Дерби“. Аз дори си нося кичур от гривата ѝ, който собстворъчно си отрязах в деня на знаменитата ѝ победа в Шантий.

И Жана посочи един от красивите медальони, които висяха на шията ѝ.

Ги се замисли, без да отговори нищо.

В продължение на три часа той придружаваше Жана от магазин на магазин, от една при друга модистка, присъстваше при избора ѝ на пантофи, които тя внимателно мереше на обутото си в тъмносин копринен чорап краче, любуваше се на широкополата шапка, която хармонираше на златистите ѝ къдрави коси сякаш от картина на Рейнолдс.

Виелик предложи на своите дами лека закуска при Гюер, като човек, разбиращ от механизми, избра чадър за Жана, после нарисува монограм за пощенска хартия. Госпожа Рамбюр мълчаливо присъстваше на всички покупки и изказваше мнението си само когато ѝ го искаха.

В седем без четвърт Жана заповяда на кочияша да потегли към дома ѝ.

— Вие сте човек с широки интереси — обърна се тя към Виелик.

— И което е най-главното, имате изящен вкус и обичате да обикаляте по магазините.

Госпожа Дьо Рамбюр притвори очи. Лицето ѝ доби страдалчески израз. Тя разбра подтекста на думите, спомни си за своя покойен син, за когото обиколките по магазините бяха истинско мъчение.

Каретата спря пред дома на Жана. Младата жена протегна към Ги кранчетата на пръстите си.

— Благодаря ви — каза тя. — Моля да ме извините, че така набързо ви оставям. В седем часа съм поканена на вечеря на улица „Франсоа I“, а още не съм се преоблякла.

— Но сега е седем без пет!

— Нищо, ще ме почакат. Довиждане, приятелю. Заповядайте вдругиден вечерта, тоест в четвъртък. В четвъртък съм винаги у дома. Ще дойдете ли?

— Но...

— Обещайте ми! Не искам да чувам никакви „но“!

— Добре. Обещавам ви.

— Чудесно! А сега седнете, ще ви закарат в дома ви.

— А как ще се придвижите за вашата вечеря?

— С другата карета. Тези коне са вече уморени.

— Благодаря ви, но предпочитам да се прибера пеша.

— Както желаете, очаквам ви вдругиден.

Жана се усмихна и влезе в дома си.

12

Виевик се разхожда дълго и безцелно по улиците. Той усещаше някакво неопределено беспокойство и разочарование, които не искаше да си признае. Добре дисциплинираното му и послушно съзнание този път отказа да се подчини на волята му, изискваща пълно хладнокръвие. Конят се изправяше на задните си крака и не искаше да чуе гласа на своя ездач.

Ги започна да преценява впечатленията си, получени от тричасовото си общуване със своята приятелка от детинство. Той си представи малката уютна гостна на улица „Верен“, в която за съжаление постоя толкова кратко, спомни си безупречния екипаж, погледите на минувачите, които преценяваха красотата на Жана, безбройните магазини, в които тя щедро пръскаше парите си. Каква непреодолима преграда издигаше всичко това между тях! Но най-неприятният от спомените му бе студеното коректно лице на лорд Морби и жестът, с който Жана отговор на поздрава му. Ги си припомни наивното й възклицание, с което тя посрещна отговора му, че той, Виевик, не познава знаменития лорд, че не е чувал за неговия кон, спечелил състезанията в Шантый.

Не, между него и Жана не съществува нищо общо, нищо, освен спомените, оживели в затътената провинция, където тя се чувстваше така чужда, както той сега в нейното общество.

Колко малко приличаше тази обиколка по магазините на тяхното пътуване по междуселските пътища! Тогава на него му се струваше, че той отново е намерил своята стара приятелка, а сега... О, с каква радост той би скъсал и захвърлил онзи медальон с конски кичур! Колко много Париж е променил неговата Жана!

Спокойствието бе напуснало Ги, но умората надделя и той реши да се върне у дома. Старата Франсоаз, прислужвала му някога в замъка Виевик, му отвори вратата и му сложи да вечеря. Винаги гладен след трудовия ден, Ги този път не се докосна до храната. Въображението му неволно го пренасяше от неговата мрачна, тясна стаичка в онази ярко

осветена зала, където сега се намираше Жана, красива, весела, обкръжена от всеобщо внимание.

Кой знае, може би и лорд Морби е там!

— Вие сигурно сте уморен, господин Ги — забеляза старата Франсоаз, обръщайки се към него така, както когато беше десетгодишно момче. — Имате лош вид. Навярно сте се преуморили!

— Права си, Франсоаз. Днес не се чувствам особено добре.

— Проклет град! Тук не живеят по християнски и работят като говеда! Господи! Защо се измъчвате, след като имате собствен замък, където мога да ви пригответя вечеря за двадесет су, много по-хубава от тази тук, която ни струва двадесет франка?

— Бъди спокойна, Франсоаз, ние ще се върнем там! Ти си съвсем права, там е по-хубаво. Аз самият искам да бъдем по-скоро във Виевик.

— Каква радост ще бъде това за селото и за цялата област! Господ да успокои душите на графа и графинята, но колко хубаво бе, когато те бяха живи. Всички бедняци познаваха пътя към кухнята на замъка. А през неделните дни вратите на замъка се разтваряха и младежите играеха на кегли в парка, сякаш се намираха у дома си. А сега вратите са заключени, бедните са още повече, а кръчмарите трупат богатства...

— Мила Франсоаз, ако сега се върнем във Виевик, съвсем няма да е така, както по-рано! В кухнята няма да има бедни, в конюшнята няма да има коне, а в замъка — слуги...

— Ваша воля, господин Ги. Ако по-рано графът и графинята не пилееха средствата си за всичко това, сега щеше да има пари. Шило в торба не седи. Разбира се, господата се нуждаят от своя блясък. Но както и да сте облечен, дори в обикновена куртка, там вие ще сте „ваше сиятелство“ и всеки ще ви сваля шапка. А тук, дори й да ходите облечен като принц, никой не ви забелязва. Ето, дори въглицарят насреща никога не ви се покланя, когато минавате покрай магазинчето му.

Ги се оттегли в работната си стая, в която бяха разхвърляни недовършените му чертежи. Останал почти без сили, той се отпусна в едно кресло и се загледа във висящия отсреща акварел, изобразяващ парадния вход на замъка с герба над него.

„Не съм забравил завета ти, татко — прошепна той. — Обещавам ти да бъда твърд и верен. Спи спокойно, не съм забравил славния девиз!“

Но, уви! Въпреки волята му мислите му блуждаеха далече от стените на стария замък.

Съвсем доскоро в мечтите си Ги се обръщаше към Жана с „приятелко“, а понякога съвсем тихо я наричаше и с други, много по-интимни имена. Сега тази въображаема дружба се оказа гибелна за неговото спокойствие. Ако взаимната любов може да прекрачи всяка бездна, то нежното цветче на дружбата вехне и умира на края на пропастта.

Ги взе решение повече да не посещава улица „Верен“. Нека го забравят, за това няма да е необходимо много време! Но ще забрави ли самият той? За всеки случай ще се опита. Достатъчно, Виевик, захващай се за работа! Трябва да се наваксат загубените часове!...

Късно след полунощ пергелът на Виевик чертаеше по дебелите листове бристолска хартия. На другата сутрин за свое голямо учудване Ги се почувства съвсем спокоен. Той реши, че е спасен.

Но се лъжеше. Със сутрешната поща получи писмо, погледна адреса и веднага отгатна почерка, който никога по-рано не бе виждал. В плика се намираше меню, на гъ尔ба, на което заедно с името на Жана бяха написани с молив няколко думи:

„Ям всички тези вкусни неща и мисля за вашата самотна вечеря. Не тъжете и не забравяйте обещанието си да посетите старата си приятелка в четвъртък вечерта.“

Значи самата тя съзнаваше разочарованието, което бе предизвикала у него. Какво странно същество, състоящо се сякаш от две различни жени! Но коя от тях е истинската? Тази, която той бе срещнал в Глейскър, или онази, която видя в Париж? Дали преданата, сърдечна приятелка от детинство, пазеща свято спомените от миналото, или позната жена, увлечена от вихъра на светските удоволствия?

Дори самият къс хартия, който Виевик въртеше между пръстите си, беше символ за тази двойственост. От едната страна блясък и

цветя, от другата — приятелски жест, изразен в искрена и сърдечна форма.

Ги отново започна да мисли как да постъпи. Вчерашният опит го плашеше.

„Във всеки случай — реши той — тя ме чака... и аз ще отида.“

13

В определения ден, обличайки се, за да потегли към улица „Верен“, Виевик бе обхванат не от нетърпението на влюбения, очакващ да види обекта на своята страсть, а от нервното състояние на войник пред сражение. И той наистина потегли на бой.

След няколко минути му предстоеше да влезе в света, който му принадлежеше по рождение, свят, който той така добре познаваше, че прекрасно знаеше какво означава появата в салона на едно ново лице. Без всякакво самохвалство той можеше да твърди, че стои много повисоко от повечето представители на висшето общество, знаеше го с убедеността на човек, чийто живот бе изпълнен с тежък и полезен труд. Но сега в гостната на Жана за какво ще му послужи всичко това? Ще го огледат от главата до петите, ще го преценят с повече или помалко солена приказка, ще му отредят третостепенно място като на човек, чието име никога не се е срещало в спортните хроники на вестниците. Той ще присъства на всички тези разговори с намеци, без да разбира нищо, разговори, в които жестът заменя цели фрази, а изящните изразни средства отстъпват мястото си на телеграфния стил.

В десет часа вечерта Виевик влезе в широкия двор на двореца Рамбюр. От едната страна на двора в боен ред бяха наредени пет-шест частни карети. Големите им светещи фенери с бели метални рефлектори очертаваха на противоположната стена сенките на конските глави.

Виевик влезе в обширно преддверие. При появата му лакеите прекъснаха разговорите си и сериозно огледаха новата непозната фигура, като взаимно се питаха с поглед.

Но не, никой не познаваше този господин, който се появи на приема пеша вероятно поради липса на средства. В огромното анtre, пълно с тъмни мъжки пелерини, към Виевик се приближи някакъв облечен също в тъмно мъж и ловко, почти без да го докосва, му помогна да съблече палтото си. После, хванал бравата на вратата, той почака, докато Ги поправи косите си и огледа още веднъж тоалета си.

След това разтвори широко двете половини на вратата и произнесе с висок баритон:

— Негово сиятелство граф Дъо Виевик.

Обявяването на това непознато име прекъсна всички разговори и сред настъпилата мъртва тишина Ги започна да си проправя път между столовете, обграждащи бледо осветената гостна. Никой от присъстващите двадесетина человека не бе срецал в обществото този млад човек, наблюдаваха го с ужасно равнодушие, възприето от ритуалите на студено коректната Англия и станало част от разбирианията за добрия тон. Ако в тази минута бедният Ги бе получил мозъчен или сърдечен удар, никой нямаше да му се притече на помощ.

За щастие той бе съвсем здрав и се приближаваше нито много бързо, нито много бавно към камината, където седеше госпожа Дъо Рамбюр. За всеобщо учудване Жана направи няколко крачки към него и каза, протягайки ръцете си:

— Мили Ги, вие винаги сте желан гост в дома на вашата стара приятелка!

При този изключително любезен прием двама-трима от присъстващите мъже сложиха моноклите си. Дамите оцениха с един поглед новодошлия и решиха за себе си, че той изглежда добре и появата на ново лице не е излишно в този доста затворен кръг от хора.

Външният вид на Виевик работеше в негова полза. Той носеше фрака с непринуденост, присъща на човек, чиито прадеди са носели ризници. Бледността и смущението му — само глупациите не се смущават — подхождаха на лицето му, а сърдечното посрещане на Жана придава влажен блясък на неговите черни очи, което го направи още по-привлекателен.

Ги дълбоко се поклони пред госпожа Дъо Рамбюр, която веднага го представи на дамите около нея. Присъстващите заключиха, че не може да не се съобразяват с това ново лице, така радушно посрещнато от двете дами. Някои от мъжете дори решиха да се запознаят с него, макар че с удоволствие биха го изпратили по дяволите. Към младия човек се приближи някакво ниско старче с кръста на почетния легион на шията.

— Извинете ме, уважаеми господине. Вие сте, ако не се лъжа, инженер Виевик?

— На вашите услуги съм, господине.

— Вие сте авторът на трактата за охлаждане на буталото на парната машина, нали?

Ги се поклони в знак на потвърждение.

— Позволете да ви кажа, уважаеми господине, че отдавна желаех да се запозная с вас и да стисна ръката ви. Моята отдавнашна приятелка госпожа Дьо Рамбюр може да потвърди, че аз съм нещо като ваш колега. Само че никога не съм очаквал да се срещна с вас в нейния дом. Аз съм барон Дежар дъо Шамбер.

Това име бе добре известно на Виевик. То принадлежеше на известен учен, който със своите изобретения успя да натрупа състояние по времето на Луи-Филип и да получи баронска титла, с която се гордееше. Той беше сред постоянните посетители на госпожа Дьо Рамбюр, с чийто съпруг навремето го е свързвало истинско приятелство.

— Надявам се, графе, че ще имам удоволствието да ви видя в дома си. Живея сам с внучката си, която сега ще ви представя. Но аз ви каня не за развлечение. Ние ще разговаряме върху вашия трактат и, кой знае, може би ще му намерим някакво приложение.

Вратата на гостната широко се разтвори:

— Маркиз Дьо Роштор!

Влезе един господин — нито висок, нито нисък, нито слаб, нито дебел, с поглед, отправен напред, като дуло на оръдие върху готова за отплуване фрегата. Трудно бе да се определи възрастта на влезлия. Косите му, разделени по средата надве, имаха неопределен цвят — същия като на кокетно завитите бакенбарди, които обкръжаваха зачервената му физиономия, свидетелстваща за чести приеми и гощавки.

Маркизът принадлежеше към старото анжуйско дворянство. Вече двадесет и пет години той не се занимаваше с нищо, освен с визитите си и тъй като съвременните мъже не обичат особено много да се появяват във висшето общество, жените го ценяха и го ухажваха като рядка птица. От това съвсем не следваше, че той блестеше с някаква оригиналност, а напротив. Но той беше, както казват, коректен човек. Една дама можеше спокойно да се облегне на ръката му, без да се опасява, че той ще й предложи още нещо. Маркизът се отнасяше изключително сериозно към своята роля, за да губи времето си за глупости. За него, стария ерген, жените бяха същества с неопределен

пол. Те имаха ден за посещения, ложа в операта и даваха приеми. Същността на тактиката му се състоеше в това, да изглежда възрастен в обществото на младите дами и млад сред възрастните. Ако се вярва на злите езици, това не отнемаше нищо от първите и не даваше нищо на вторите.

Говореше се, че той посещава най-висшите кръгове и никога не изневерява на привичките си, макар че, ако му се наложеше да го направи, постъпваше като съпруг, който тихомълком изневерява на жена си.

Изключително достойнство на маркиз Дьо Роштор бе неговата памет. Той беше нещо като справочник на цялото френско дворянство, знаеше наизуст всичко за старите родове, за връзките помежду им, броя на децата им, ражданията, браковете и обичаше да блести с познанията си. Маркизът имаше голямо желание да бъде приет в дома на госпожа Дьо Рамбюр и скоро стана негов постоянен посетител именно поради това, че в него се събраха малко, но затова пък избрани хора.

— Този салон не е от големите — казваше той навсякъде, — но фамилията Рамбюр не е коя да е и в дома им се попада много по-трудно, отколкото в другите по-известни домове.

Като поздрави по-възрастната от домакините, маркизът се приближи към Жана. Странната смесица от фамилиарност и изисканост в поведението му не правеше впечатление на никого, той я смяташе за абсолютно необходима в отношението му към по-младите дами.

— Здравейте, мила госпожо. Днес закъснях, защото идвам направо от обяд у баронеса Алфонс Ротшилд. Вчера обядвах у Бизакови. Изящен обяд за дванадесет души. През цялата седмица нито веднъж не съм оставал вкъщи. Получихте ли покана за неделя у княгиня Дьо Саган? Не? О, там се събира цветът на цветовете!

— И все пак, скъпи Роштор...

— А утре — продължаваше маркизът, отминавайки незабелязано опита на Жана да го прекъсне — ще бъда в операта, в ложата на мадам Дьо Белоржел. Откакто прекрасната Сидони получи наследство от чично си, тя е в центъра на бомонда^[1].

— Но това наследство...

— Ах, мила госпожо! Вие добре знаете, че нямам зъл език. Аз виждам и чувам такива неща, че съм длъжен да пазя професионална тайна като адвокатите. Разбира се, има какво да се посплетничи. Друг на мое място не би издържал...

— Вие отново се захващате със своята неприятелка, бедната госпожа Емери. Всички знаят, че вие не я понасяте. Кажете обаче, кой е този господин? — почти изплашено запита Роштор, забелязвайки Виевик.

Жана кимна с глава и Ги, който не я изпускаше от погледа си, се приближи към нея.

— Искам да ви представя маркиз Дьо Роштор — каза тя. — Граф Дьо Виевик, стар приятел на нашето семейство.

— Но вие сте граф Дьо Виевик? — запита старият ерген с видимо уважение. — Последният от рода, ако не се лъжа. Вашата майка бе родена Дьо Полан и е от представителите на тази фамилия в Прованс. Разбира се, че ми е известна! Имах удоволствието да се срещна с вашата майка още преди нейното омъжване. Тя пристигна с родителите си в Анжу, в дома на нашите съседи Дьо Морас, които вече не са между живите.

Ги мълчаливо се поклони, слушайки удивено неуморимия дърдорко, който познаваше цялото му родословно дърво не по-лошо от самия него.

Неспособен да се интересува от някого другиго, освен от самия себе си, маркизът вече разговаряше с граф Дьо Жаверлак, който, шегувайки се с него, го караше да изброи всичките си визити през седмицата.

Колкото Роштор бе светски човек, толкова Жаверлак бе човек на клубния живот. Затова между двамата представители на обществения живот цареше някакъв глух антагонизъм, както в миналото между представителите на аристократичното духовенство и военната аристокрация.

В очите на Жаверлак достойнства като ум, репутация, принадлежност към старинен род не означаваха нищо, ако техният носител не бе член на клуба на улица „Роял“. За него клубът бе символ на родната стряха, отечеството, на държавата. Овдовял твърде рано, той си бе създал по свой вкус нещо като семейно огнище в клуба. Тук обядваше, приемаше гости, бръснеше се, обличаше се, той би спал в

клуба, ако имаше легла, в кресло все пак не бе достатъчно комфортно. Той взе под наем съседна на клуба квартира и по този начин премахна и това последно неудобство.

Един от най-важните спомени в живота на Жаверлак бе вечерта, когато две прелестни актриси заедно с двамина свои колеги представиха в клуба съчинената от самия него пьеса. Оттогава мисълта за литературната слава не му даваше спокойствие и той тайно се надяваше, че някога френската публика ще аплодира негова комедия.

Надарен с жив и оствър ум, той познаваше в детайли всевъзможните скандални истории на Париж, за които и в полицията се говореше шепнешком, което, разбира се, не бе никаква пречка за тяхното обсъждане в пушалнята на клуба между полунощ и два часа през нощта.

— Значи вие познавате този господин? — запита Жаверлак, след като маркиз Дьо Роштор добросъвестно изреди всичките си настоящи и бъдещи покани. — В кой клуб членува?

— Доколкото ми е известно, в никой. Но това не му пречи да спи спокойно и да носи една от най-древните фамилии във Франция, чието начало е някъде в кръстоносните походи. Той може да ви назове всичките си прадеди по права линия, включително и този, който се е сражавал със Сен Луи. Затова пък не разполага с никакви средства! Баща му живееше доста нашироко и се разори, като хранеше и поеше тези, които сега не искат да предложат и чаша вода на неговия син. Цялото му състояние е един стар феодален замък, намиращ се някъде в планините на изток. И нищо повече, нито една умряла котка!

— Не е много!

— Впрочем забравих да спомена за двеста и петдесетте франка, които получава за участието си във войната през 70-те години. Той се е сражавал като истински герой и е отличен с орден.

Такъв бе дебютът на Ги на улица „Верен“. На пръв поглед всички го приеха. Той бе красив, с титла, елегантен, умен, образован, но фразата „нито една умряла котка“, пусната от Роштор и повторяна от всички, направи необходимото впечатление, което не можеше да се изглади дори от стария феодален замък. На Виевик бе отредена ролята на съвсем безобиден човек, от когото никой не се интересува. Мъжете престанаха да се вълнуват, а госпожиците — кандидатки за женитба,

престанаха да му обръщат внимание. Изключение правеше само Луиз дьо Шамбер, внучката на стария барон. Тя не сваляше очите си от Виевик.

Преди да се възобновят прекъснатите за минута разговори, вратата се отвори отново, пропускайки млада висока жена, достатъчно хубавичка и много елегантна, силно деколтирана и обсипана с брилянти. Втурнала се в гостната със скоростта на закъснял за влака пътник, тя успя да поздрави госпожа Дьо Рамбюр, да стисне ръката на Жана, преди още да съобщят за нейното и на съпруга ѝ пристигане.

— Маркиз и маркиза Дьо Монгилем.

В слабо осветеното огромно анtre се виждаше мъничък човек, който спокойно сваляше палтото си. Това беше маркизът.

— Днес вие сте ослепителна — каза Жана. — Къде ще отидете оттук?

— На първото представление на Комеди Франсез, скъпа моя. Изглежда, аз съм закъсняла?

— Немного — намеси се Жаверлак.

— Какво да се прави, когато имах гости. Не можех да ги прогоня! А вие, господин литератор, защо не посетите храма на Молиер, за да се научите как се печелят овации?

— Страхувам се, че тази вечер спектакълът няма да свърши с аплодисменти — възрази уверено Жаверлак. — Още вчера, по време на генералната репетиция, го казах на Перен.

— А вие, маркизе, ще посетите ли Комеди Франсез?

— Аз съм там само във вторниците. През останалите дни обществото в театъра е твърде пъстро — отговори Роштор.

— Благодаря ви. Жана, време ми е да тръгвам. За нищо на света не исках да пропусна първия ви четвъртък. Да потегляме, Едгар!

— Мила моя, ако ме беше предупредила навреме, нямаше да събличам палтото си — добродушно възрази маркизът.

Маркизата изхвъркна, придружена от Жана и теглейки на буксир злополучния си съпруг.

— А този кой е? — запита тя в движение, сочейки Ги, който разговаряше със стария барон. — Той съвсем не е лош. Представи ми го следващия път. И така, до утре в девет часа. Нали ще отидете на езда?

И без да дочака отговор на нито един от въпросите си, маркизата изчезна.

— Тази личност винаги ли бърза така? — запита Ги, обръщайки се към барона.

— Винаги. Тя принадлежи към тази нова школа, на която е съдено да погребе френското общество и която се нарича жени, на които не им достига времето. Господин и госпожа Монгилем дават приеми, самата тя ходи навсякъде, занимава се с музика, с грънчарство, ходи на разни курсове, продава на благотворителни базари, управлява дома си, занимава се с възпитанието на децата си и всяка вечер е на театър.

Виждайки, че Виевик ужасено вдига ръцете си към небето, той прибави:

— С този тип дами много често ще се срещате, ако се движите в обществото. Нашата прекрасна домакиня малко е изостанала от своите приятелки. Вместо с възпитание на деца тя се занимава с колекционерство, а вместо с грънчарство — тренира стрелба. Загубата на сили е една и съща.

— Какво удоволствие намират всички тези дами в живота на катеричка, въртяща се на колело?

— Едни от тях не искат да имат време, за да мислят, други, като нашата прелестна домакиня, предпочитат друг живот, но... постъпват като всички останали. С това всичко е ясно. Аз неведнъж съм си мислил, че нашите баби и на ешафода са се изкачвали с такъв великолепен героизъм само защото техните познати и близки са постъпвали по същия начин.

— Каква е ролята на съвременната зала за приеми?

— На жп чакалня, в която сядат за малко, поглеждат часовника си и повече нищо. Макар че, слава Богу, съществуват някои изключения. Например гостната, в която се намираме сега. Тук повече или по-малко се водят разговори.

— Дядо, вече е единадесет часът — раздаде се близо до събеседниците млад глас.

— Добре, Луиз, сега — каза баронът, обръщайки се към приближилата се девойка. — Позволи ми само да ти представя граф Дьо Виевик, млад учен, макар че съвсем не прилича на скучните хора на науката.

— Господин Дьо Шамбер се шегува с мен — произнесе Ги, покланяйки се на младата девойка. — Впрочем той самият е най-доброто доказателство, че човек може да притежава солидни познания и да е симпатичен.

— А за вас, графе — възрази Луиз, гледайки младия човек, — говорят, че при моста на Виевик сте повторили подвига на дедите си при Тлебургския мост.

Тя се поклони пред Виевик така, сякаш пред нея стоеше рицар в бойни доспехи, и излезе, опирайки се на ръката на дядо си.

Наистина, помисли Ги, трудно бих могъл да предположа, че днес ще чуя толкова любезности! Как този буржоа има такава романтична внучка и откъде тя е узнала моята история?

Отговор на този въпрос би могла да даде най-добре госпожа Дьо Рамбюр, с която Луиз бе прекарала цялата вечер.

[1] Бомонд (фр.) — висшето общество. Б.пр. ↑

14

Госпожица Дьо Шамбер бе загубила рано своите родители. Уединеният живот с дядо й бе развил у нея логическото мислене. От друга страна обаче, той я бе направил в известна степен мечтателна и романтична.

Тя не беше особено красива и това й причиняваше големи страдания. Около нея се въртяха много ухажори, но тя не им вярваше. Луиз горчиво си повтаряше, че богатството може да й осигури за жених принц по кръв, но не може да й намери онази страстна любов, за която така бе мечтала! Тя подлагаше на такива изпитания всички търсачи на богати жени, които се опитваха да играят пред нея ролята на влюбени, че те не издържаха и накрая сами се издаваха подобно на онези фалшиви слепци, които отварят едното си око, когато не получат дългоочакваното подаяние.

По този начин Луиз дъо Шамбер, независимо от доброто ѝ сърце, остър ум и многомилионно състояние рискуваше дълго да остане мома. А докато очакваше щастливия момент, когато ще открие обекта на своята любов, тя изпадна във възторжено преклонение пред Жана, чието превъзходство признаваше от цялата си душа. Тя беше готова по цели вечери да наблюдава приятелката си и тежко на онзи, който в нейно присъствие се опитваше да оспори ума, вкуса, външността или дори цвета на панделките на Жана.

— О, ако можех да приличам на нея — въздишаше Луиз. — Колко щастлива щях да бъда!

А сега, напускайки приема на Жана, тя добави:

— Ако приличах на нея, граф Виевик може би щеше да се влюби в мен!

Луиз смяташе, че никой не бе забелязал впечатлението, което й направи младият човек. Но Жаверлак, чийто поглед забелязваше и най-малките детайли, прошепна на вдовицата Емери, сочейки с поглед излизашкото момиче:

— Ако младежът, когото днес ни представиха, не е особено голям глупак, тази девица може вече да си поръча сватбения венец.

Жаверлак отдавна имаше зъб на богатата наследница, тъй като тя го бе отблъснала.

— Колко сте недалновиден — отговори госпожа Емери, поглеждайки Жаверлак със своите красиви, но злобни очи. — Според мен предпочтанията на този герой от роман са другаде.

— Може и така да е — съгласи се Жаверлак. — Само че този претендент е по-сериозен и има повече шансове — каза той, поглеждайки към вратата.

В този момент с изискано високомерие, присъщо на висшата английска школа, в гостната влезе лорд Морби. Това бе мъж на около двадесет и осем години с огромен ръст и атлетическо телосложение. С прическата и формата на брадичката си той поразително приличаше на онзи принц от кралското семейство, на когото англичаните така усърдно подражават подобно на своите съпруги, които се стремят да приличат на принцесата, негова съпруга.

Морби бе много красив и много богат. Той притежаваше най-красивите коне в Париж. С една дума, беше на мода. От него зависеше, когато му доскучае, за час и двадесет минути да напусне Париж на собствената си яхта и да пристигне в Англия, в чието висше общество заемаше същото място, което и във френското. Тези, които го познаваха, отлично разбираха защо миналата зима той така усърдно посещаваше салона на улица „Верен“. А всички, които познаваха Жана, бяха убедени, че ако тя стане лейди Морби, това ще стане отчасти заради неговите милиони, отчасти заради конете му, но най-вече за перската корона, която така красivo ще стои на главата й по време на уиндзорските балове.

— Днес ви видях в Булонския лес на вашето чудно пони — каза Жана. — Великолепно конче и колко майсторски го яздите! Струва ми се, че никъде другаде, освен в Англия не може да се намери такава едновременно твърда и мека ръка!

— О, моите понита вървят сами — възрази Морби. — Вие ми приписвате заслуга, която е изцяло тяхна. Ако някога ми окажете честта да поездите някое от тях, ще видите, че те ще ви се подчиняват повече, отколкото на мен.

— Да, но преди това искам, както се бяхме уговорили, да покарам вашата четворка в Булонския лес. Нали, деденце? — обърна се тя към виконт Дьо Туртелиер, неин постоянен кавалер в кавалкадите. В момента той играеше вист в същата стая.

— Разбира се, разбира се — отговори старецът, погълнат от картите и изобщо не чул за какво става дума.

— Какво правихте тази есен? — продължи Жана, обръщайки се към Морби.

— Както винаги. Поплувах малко с яхтата си, която напразно очакваше вашето пристигане, бях в Брайтън, ходих на лов за глухари в Шотландия.

— Заедно с принца?

— Да. Дори прекарах няколко дни в Сандрингам. Само че аз съм в немилост пред принцесата. Бог знае дали някога ще бъда приет в двора ѝ.

— Боже мой! В какво толкова сте се провинили?

— В нищо особено. Работата е там, че принцесата не понася старите ергени и е наредила да не ѝ се показвам пред очите, ако не водя със себе си една прелестна лейди Морби — каза лордът, придружавайки думите си с изразителен поглед.

Никога досега лорд Морби така открито не бе изразявал намеренията си. Жана леко се изчерви. Някои от гостите се спогледаха. Госпожа Дьо Рамбюр потисна неволната си въздишка. Ги пребледня. В големите зелени очи на госпожа Емери проблеснаха злобни пламъчета.

— Ако аз бях на мястото на този англичанин — каза Жаверлак, обръщайки се към Роштор, — щях да се постараю по-бързо да оправя сметките си с вдовичката. Тя ще му създаде немалко грижи.

— Как? — възрази маркизът. — Нима вие вярвате на всички тези сплетни?

— Обзалагам се, че Морби е доста близък с тази вдовичка. Наистина, освен в този салон никъде не ги срещат заедно, но на всички е известно колко умело англичаните крият своите похождения.

— Но нали той е влюбен в младата Рамбюр?

— Как така влюбен!... Той с удоволствие би дал за нея цял милион, а тъй като това е малко, е готов да ѝ предложи и името си. Но той не е такъв човек, който, очаквайки решението на съдбата си, се задоволява с надежди и студена водица.

— Но той е твърде сериозен!

— В това е същността на тактиката му. Той демонстрира непорочност. В клуба не пие, не играе карти, посещава само английското кафене. Чиста вода ненапита! Но всичко това вероятно има и своята обратна страна. И ако все пак бракът се сключи, което не бих пожелал на младата Рамбюор, всичко това ще й излезе доста солено.

— Вие, изглежда, не обичате лорд Морби.

— Аз не обичам всички чужденци, към които ние парижаните сме снизходителни до глупост. Погледнете я. Тя едва ли би разговаряла така любезно с един принц.

Ги, на когото никой не обръщаше внимание, си отиде незабелязано от Жана.

15

Измина цяла седмица от представянето на Ги в парижкото висше общество. Той непрекъснато работеше, размишляваше много и излизаше само когато службата му го налагаше.

С всеки изминат ден бръчките по челото му се задълбочаваха. Накрая той вероятно стигна до някакво решение. В едно прекрасно утро помоли да доловят за посещението му на директора на железопътната компания, който, както и преди бе добре разположен към него.

— Вие съвсем изчезнахте, млади човече — посрещна го директорът. — Ако не получавах всеки ден вашите доклади, вероятно щях да помисля, че сте умрели, заболели или че сте заминали в чужбина.

— Не, аз съм жив и здрав, уважаеми господин директор, но наистина имам намерение да напусна Франция.

— Да напуснете Франция! Дявол да го вземе! Да не ви предлагат планини от злато?

— Не, никакви планини от злато! Правителството ми предлага двадесет хиляди франка за строежа на Сенегалския път.

— Доколкото ми е известно, вие бяхте отклонили това предложение.

— Да. Преди два месеца го отхвърлих. Но сега промених плановете си. И ако бъдете така добър и ми разрешите, защото без вашето разрешение няма да приема нищо, аз ще замина.

— По какъв начин бих могъл да ви попреча да спечелите двадесет хиляди франка, след като самият аз ви предлагам само пет! Само че бих ви посъветвал да обмислите добре този въпрос. Строежът на линията няма да продължи вечно и когато се завърнете тук, мястото ви ще бъде вече заето. Ако желаете да натрупате пари, за което не бих ви укорил, защо не се опитате да реализирате многобройните си проекти за икономии на топливото. Те могат да ви донесат солидно състояние.

— Да, но при условие че вложа капитал, с какъвто не разполагам.

— Потърсете!

— Не, не, господин директор, това не е за мен! Да преследвам хората, в замяна на парите им да им предлагам пъстри хартийки, не е по вкуса ми. Така съм възпитан.

— Скъпи графе, познавам много хора от вашия кръг и с вашето възпитание, които прекрасно се справят с подобни проблеми.

— Всеки си има собствени разбирания. Колкото до мен, аз бих предпочел отново да стана огнен. Хората от моя кръг, както вие се изразявате, заемат определено място в обществото. Аз предпочитам да съм пръв в локомотива, отколкото двадесет и пети в своя кръг.

— Вие сте много скромен, млади човече. Когато решите да се появите в обществото...

— Аз вече опитах! — възклика Виевик. — По-добре щеше да бъде, ако не бях предприел подобна стъпка! И така, моят въпрос ще бъде разрешен, нали? Ще мога да замина?

— Скъпи мой, нека да прекъснем този разговор. Виждам, че имате някакво разочарование. Разбира се, аз няма да ви карам да бъдете откровен с мен, но ви съветвам да поразмислите една седмица. Ако след седем дни не промените намерението си, заповядайте при мен. Нито за минута няма да задържа вашата оставка!

В същия ден, на заседание на представителите на железопътната компания, директорът между другото съобщи за вероятното напускане на един от най-добрите инженери — Виевик.

— Виевик ли! — възклика барон Шамбер. — Много добре го познавам! Защо? Къде заминава?

— Единственото, което зная, е, че има намерение да пътува за Сенегал. Истинската причина за решението му обаче не ми е известна. Това е енергичен и способен човек. Солидните му знания не са за канцелария. Друг на негово място досега да е натрупал истинско богатство, но той не желае да се занимава с акционери. Това е човек не за нашия век!

Завърнал се в дома си, баронът съобщи новината на своята внучка.

— Луиз, помниш ли онзи висок млад човек, когото ти представих в салона на Рамбюр?

Луиз го помнеше много по-добре, отколкото можеше да предположи нейният дядо.

— Да, дядо — отговори тя. — Граф Дъо Виевик.

— Същият. Той заминава за Сенегал.

— Как така? Защо? — извика младата девойка, усещайки, че в сърцето ѝ се заражда някаква смътна надежда.

— Заминава, за да изпита щастието си. Тук той не може да натрупа състояние. Макар че ако се залови сериозно за работа и разполага със сто хиляди франка за експериментите си...

— Дядо! Напишете му! Много е жалко да се изпуска подобен случай...

— Разбира се! Само че аз не те смятах способна така да се вълнуваш от подобни материални въпроси. Добре, добре, ще му напиша писмо.

На другия ден Ги позвъни на вратата на Дъо Шамбер. Баронът отсъстваше от дома си. Точно в този момент, разбира се съвсем случайно, Луиз минаваше по коридора. Виевик учтиво ѝ се поклони.

— Вашият дядо — каза той — пожела да се срещне с мен. Вероятно съм дошъл преди уговорения час.

— Дядо ми скоро ще се върне — отговори момичето. — Ако имате възможност малко да гоочекате...

Младият човек се поклони и последва Луиз в приемната. Те седнаха, той, незнаещ как да започне разговора, тя — развълнувана от обстоятелството, че се намира насаме с обекта на своите мечти.

— Говори се, че се готовите за голямо пътешествие — започна Луиз, като се стараеше да изглежда спокойна.

— Как! Откъде знаете? — без да скрива учудването си, запита Ги.

— Моля да ме извините. Не знаех, че това е тайна. Вчера дядо ми го съобщи. Между другото той каза, че ако не заминавахте така далече, бихте могли да се възползвате от някои приятелски предложения...

Тя замълча, като не смееше да разговаря с него по финансовите му проблеми.

— Вашият дядо е твърде добър. Вие също — отговори Виевик.

— Ако съдя по вашите думи, струва ми се, че господин Дъо Шамбер иска да ми направи делови предложения. Само че се страхувам от спекулации особено когато става дума за чужди пари. Ето защо бих

предпочел да замина за Африка, където ще рискувам само собствената си личност.

— За вашите приятели подобна постъпка вероятно ще бъде много голям риск.

— Аз нямам приятели, госпожице Шамбер.

— При все това една личност, която обичам от все сърце, говори за вас с най-топли чувства.

— Наистина ли! — възкликна Ги, неволно променяйки цвета на лицето си. — Много съм й благодарен за това. Съгласете се обаче, ако я познавате добре, че отсъствието ми няма да се отрази върху живота й.

— Наистина тя води доста активен светски живот. Но тя е така млада, енергична, изпълнена е с такава жажда за работа! Освен това тя няма никакви задължения! Убедена съм, че след като се омъжи, начинът ѝ на поведение ще се промени.

— Според вас бракът ѝ предстоящ ли е? — запита Ги, като търсеше опора в облегалката на креслото.

— Зная само онова, което знаят всички. Изглежда, че вече е решила въпроса за себе си, но не бърза както лорд Морби. Тя ужасно обича свободата!

— Аз злоупотребявам с вашата добрина — каза Ги, ставайки от мястото си. — Баронът вероятно е задържан от непредвидени обстоятелства. Ще имам възможност да се срещна с него преди заминаването си. Засега, моля ви, предайте му моята благодарност.

— Значи вие твърдо сте решен да заминете?

— Да.

— И нищо на света не може да ви накара да промените решението си?

— Нищо...

Разговорът между двамата се проведе в четвъртък. Вечерта Луиз посети двореца Рамбюр.

— Какво мислите за заминаването на граф Виевик — запита тя Жана.

— Какво заминаване? Впрочем защо го няма днес? Какво искате да кажете? От къде на къде заминаване? Кой ви го е казал?

— Самият той. Заминава за Сенегал.

— Къде сте го видели?

— У дома. Дядо ми желаеше да разговаря с него.

— Много мило! — възкликна Жана. — Аз разбираам за неговото заминаване последна и от странични лица! И после се отнасяй приятелски с когото и да било!

Жана изпадна в мрачно настроение и лорд Морби, който я ухажваше по-упорито от всеки друг път, не знаеше с какво да си обясни внезапната ѝ промяна. Що се отнася до Луиз, тя започна никаква тайнствена беседа с госпожа Дьо Рамбюр, беседа, която силно интересуваше и двете.

На другата сутрин Ги получи следната бележка:

„Къде се изгубихте? Какво означава това? И каква е тази история със Сенегал? Моля ви, заповядайте утре сутринта в осем часа. Има за какво да поразговаряме.“

Жана

Същия ден на закуска, когато слугите се отдалечиха, госпожа Дьо Рамбюр запита Жана:

— Защо си така разстроена. Струва ми се, че заминаването на Виевик не ти е приятно.

— Страшно ме ядоса. Намерил на кого да съобщава своите тайни. На тази глупава Луиз, която ме вбесява със своя сантиментален вид!

— Но тя не е глупава! Какво би казала, ако тя е намерила средство, за да попречи на заминаването на твоя приятел?

— А вие как смятате, мамо? Нима ще допусна заминаването му за Сенегал?

— Какво ще направиш?

— Ще го разубедя. Той се е побъркал. Няма да мине и половина година и жълтата треска ще го умори.

— Само че средството на Луиз е по-сигурно. Ти вероятно се досещаш. Истински роман.

— Виж ти! Тя, изглежда, е готова да стане графиня Дьо Виевик!

— каза язвително Жана. — Много благородно от нейна страна!

— Не забравяй, Жана, че тя има сто хиляди франка годишен приход и че той...

— А вие не забравяйте, мамо, че аз съм искрено привързана към Ги и няма да му позволя да стане смешен!

— Но защо да стане смешен? Обясни ми, моля те.

— Защото ще продаде титлата и името си на едно уродче!

— Бедната Луиз. Как се изразяваш за нея!

— Вие знаете ли, че името на Виевик е на един от най-старите родове във Франция? Нима у нас са много красивите, умни и способни като Виевик хора?

— Аз не оспорвам твърдението ви.

— Ако бяхте видели замъка Виевик! Какво величие! И изведнъж някоя си Луиз ще го управлява!

— Тя ще се справи с тази роля не по-лошо от много други. Както и да е, но ми се струва, че трябва да разкрием на твоя приятел блестящата перспектива, която го очаква.

— Добре мамо. Самата аз ще му съобщя за този блестящ проект.

— Мога да си представя с какъв тон ще говориш за бедната Луиз — промърмори госпожа Дьо Рамбюр, ставайки от мястото си. — Много странна грижа проявяваш към хората, които обичаш. Искаш на всяка цена да си останат бедняци!

Ако не бях уверена, че тя е решила да се омъжи за Морби, бих допуснала, че пази Виевик за себе си — продължи размишленията си госпожа Дьо Рамбюр, качвайки се в стаята си.

Тя се загледа в портрета на сина си и очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Скоро ще останем сами с теб — въздъхна тя.

16

На другата сутрин точно в осем часа Виевик влизаше в малката гостна на улица „Верен“, където Жана пиеше чай със сладкиши и варени яйца.

В първата минута той почти не я позна — костюмът ѝ бе необикновено странен. Тя бе с къса куртка с безброй джобове, с широки панталони, вкарани във високи ботуши от мека кожа. На главата ѝ кокетно стоеше пухкава мъжка шапка. Наоколо бяха разхвърляни къса пушка от голям калибър, кожена ловджийска чанта и ловджийски камшик. Тези атрибути говореха за добър ловец.

— Сега разбирам защо така рано ми определихте среща — каза Ги. — А аз не повярвах на очите си и три пъти препрочетох вашата бележка.

— Седнете да поговорим сериозно — отсече нервно Жана. — Чичо ми всеки момент ще се появи, така че разполагаме само с няколко минути. Предупреждавам ви, че съвсем нямам намерение да бъда любезна с вас.

Виевик наблюдаваше учудено Жана. Независимо от необичайната обстановка, той долови в изражението ѝ нюанси, които му напомниха лицето ѝ в Глейскър.

— Надявам се, че си спомняте срещата ни през есента в Глейскър — почна Жана сякаш под влияние на същите спомени. — Оттогава аз ви смятам за своя най-добър приятел, което съм заявявал на всеослушание не един път. Трябва обаче да ви предупредя, че в отношенията със своите приятели съм ревнива така, както другите в любовта.

— Струва ми се, че не съм ви давал никакви поводи за ревност — рече Ги с тъжна усмивка. — Освен вас аз нямам никакви други приятели.

— Тогава по какъв начин други са разбрали преди мен за вашето предполагаемо заминаване?

— Споделих своето намерение единствено с моя началник и възнамерявах да ви поставя в течение, след като всичко бъде решено.

— А мога ли да узная защо искате да заминете за Сенегал?

— За да спечеля средства, с които да живея — отговори Ги, като въртеше нервно в ръцете си щипката за захар. — Вие добре знаете, че искам да се завърна във Виевик с необходимите за неговото поддържане средства.

— С други думи, вие се срамувате от вашата бедност!

— Аз! Съвсем не! И вие много добре го знаете! Само че тук имам възможност да се боря, а във Виевик ще се наложи да се призная за победен.

— Следователно единствената ви цел е печалбата и не съществуват други причини, които да налагат заминаването ви?

— Да — отговори Ги, стремейки се да не гледа в очите младата жена.

— В такъв случай няма защо да заминавате. Не е необходимо да хващате жълта треска, когато имате възможност да се сдобиете със средства и тук, като получите зестра от бъдещата ви жена например.

Ги леко подскочи, но замълча.

— Досещате ли се — продължи Жана — за кого ви намеквам?

— Бих ви помогнал да не разговаряте с мен със загадки — рече с усилие Ги.

— Разбира се. От вас зависи дали да станете съпруг на Луиз дьо Шамбер.

— О! — въздъхна той. — И вие сте поели задължението да ми направите подобно предложение!

— Какво лошо име в това? Вие се харесвате на богата девойка, но тя ви намира за твърде самолюбив, за да й направите предложение. Според мен подобна перспектива е много благоприятна за вас.

— Безкрайно сте любезна.

— Госпожа Дъо Шамбер ще има годишен доход от сто хиляди франка!

— Но тя не ми харесва! Не изпитвам никакви чувства към нея.

— Чудесно, скъпи мой. Но ние с вас не сме съвсем млади, за да обръщаме внимание на подобни подробности...

— Не мога да говоря за вас, но в това отношение аз съм съвсем млад!

— Чувствата могат да се появят по-късно. Не бързайте. Не сте длъжен да вземете решение веднага. Наистина тя не е блестяща красавица, но...

— Моля ви, Жана, да оставим този въпрос. Нито тя, нито която и да било друга! Никога няма да се оженя за пари!

Младата жена замълча за минута, замислена за нещо свое.

— Добре, няма да говорим затова. Но нали вие, Ги, не възнамерявате наистина да заминете в Сенегал?

— Желанието ми е съвсем сериозно. От това зависи може би цялото ми бъдеще.

— Изглежда, имате доста твърд характер, Ги, и жестоко сърце, щом можете така леко да махнете с ръка на всичко без капка съжаление. Колкото до мен, вие много ще ми липсвате!

— Достатъчно! — отговори горчиво той. — Ще използвам вашите думи: ние не сме така млади, за да се влияем от подобни дреболии.

— Ги — започна Жана с изменен глас. — В името на скъпите за двама ни спомени останете, моля ви! Мисълта, че най-добрият ми, че единственият ми приятел се излага на опасност, ще бъде непоносима за мен! Нали и аз съм за вас единственото същество, което ви напомня за хората, които сте обичали, единственото същество, за което вие наистина ще тъгувате! Нима това не е така?

— Права сте — отговори младият човек, без да поглежда към Жана. — Но какво да се прави. Нашите пътища се разделят. Аз мога да разчитам единствено на собствените си сили, вашето бъдеще вече е определено и аз съвсем не съм ви нужен!

— Много се заблуждавате — възрази тя. — Вие сте ми нужен, защото аз зная вашата истинска цена така, както никой друг на този свят. А вие, напротив, твърде строго ме преценявате! Вие смятате, че аз нямам време да мисля. Грешите! Твърде много размишлявам, още повече сега, когато ми предстои да взема едни от най-важните решения в моя живот. А междувременно съм така самотна, Ги! Моля ви, забравете, че не сте ми брат! Идвайте често, карайте ми се, помогайте ми! Но не заминавайте! Моля ви, Ги, не заминавайте...

Жана закри лицето си с ръце и се разплака. Бледен като платно, Виевик се приближи до нея и приятелски сложи ръка върху рамото ѝ.

— Ще направя всичко, което искате. Само не плачете. Не мога да гледам сълзите ви и ще се постараю никога да не... О, Жана! Ако знаехте!

— Е, какво, племеннице, готова ли си? — раздаде се от антрето гласът на виконт Дьо ла Туртелиер. — Закъсняваме!

— Идвам, идрам — отговори Жана, поднасяйки ръката си към устните на Виевик. — Благодаря ви, скъпи приятелю — бързо каза тя.

— Да ви даде Бог всичко най-добро. Довиждане. Идвайте по-често!

Като се върна у дома, Ги написа незабавно на началника си:

„Размислих и оставам. Дано не ми се наложи да съжалявам!“

17

По време на току-що описаната сцена Жана изпита такова вълнение, каквото досега не бе предизвикал у нея нито един мъж! В друг момент, в друго облекло, тя вероятно би придвижила нещата много по-далече, но може ли да се говори за любов в мъжка шапка и високи ботуши!

При това пристигането на виконта прекъсна разговора им, който фактически току-що бе започнал да придобива сантиментален характер. А бързата езда, впечатленията от лова, картината на натрупаните върху земята убити фазани накараха Жана да забрави преживяното вълнение.

Независимо от това вечерта, когато остана сама, сутрешната сцена възкръсна отчетливо в паметта ѝ. Заспивайки, тя се замисли за лорд Морби. Впрочем Жана се чувстваше напълно щастлива. От нея зависеше дали да встъпи в брак, който ласкае самочувствието ѝ, обичат я, а самата тя, както ѝ се струваше, засега не бе влюбена в никого.

На другия ден вихърът на светския живот отново я завладя. Ги я потърси на два пъти, но не успя да я намери вкъщи. Накрая той получи следната бележка:

„Заповядайте утре сутринта на закуска. Не виждам друг начин да се срещна с вас. Моля ви, елате половин час по-рано сам, за да разговарям с вас.“

Виевик пристигна към единадесет часа и намери Жана заета с урок по музика. Тя свиреше на четири ръце някакъв валс със своя учител, който през това време ѝ разказваше смешни анекдоти.

— Седнете и слушайте — каза Жана, като се обърна към Виевик.
— Аз свиря добре, нали?

— Вие наистина сте сериозно напреднали, откакто ви чух за последен път.

— Когато бях на седем години ли?

— Да. Тогава ние с вас свирехме на четири ръце „Виенски карнавал“. И досега от него ме болят ушите. Помните ли как не успяхме да налучкаме един си-бекар?

— А какво бихте казали на мое място? — намеси се учителят. — Когато бях млад, акомпанирах две години на един известен цигулар, който по време на своите концертни обиколки изпълняваше един и същи репертоар! Освен това винаги го викаха на бис!

Урокът завърши с подобни разговори. Удари дванадесет. Трябвате да слязат в трапезарията. Учителят също бе поканен да остане. Жана не беше успяла да изяде котлета си, когато й съобщиха за пристигането на шивачката.

— Извинете — каза тя, ставайки. — Каролин е толкова важна, че не трябва да я карам да чака! В противен случай ще трябва да я търся в дома й.

Жана се върна, когато бе поднесен десертът. Но отново й подадоха някаква картичка.

— Ах, какво щастие! — възклика тя. — Това е от Д'Авикур. Искам да купя кобилата му. Завършете обяда без мен, аз никога не пия кафе.

След като приключи обяд, учителят си отиде, госпожа Дъо Рамбюр се прибра в стаята си, а Ги влезе в приемната. Д'Авикур не мислеше да си отива. Той разказваше с намеци някакви сплетни, които бяха така непонятни за Виевик, както разговори на китайски език.

Удари два часът. Ужасена, Жана скочи от мястото си.

— Как! Вече е два! Толкова късно! А аз още не съм облечена! Всяка минута ще дойдат да ме вземат. Отиваме на търг.

Без да прояви никакво учудване, Д'Авикур стана от мястото си и без да завърши започнатата сплетня, излезе от стаята с наведена глава, сякаш беше млад войник пред първия писък на куршумите.

— Вие, разбира се, сте недоволен от мен — каза Жана, протягайки ръка на Виевик.

— Аз? А защо? Толкова ли ми личи?

— И още как. Скъпи Ги, защо са така къси дните? Аз ставам в седем часа! Кажете ми какво да се прави?

— Опитайте да станете в пет часа.

— Мислила съм и затова. Но тогава при мен няма да остане нито една прислужница.

— А приятелите ви ще останат ли?

— За себе си ли говорите?

— Вие знаете, че не, Жана.

— Значи не ми се сърдите?

— Аз не съм в състояние да ви се сърдя.

— Е, тогава ето какво. Аз купих чудесна кобила и искам да ви я покажа.

— Много се радвам, макар че повече разбирам от локомотиви, отколкото от коне.

— Няма значение. Затова пък разбирате от амazonки и вероятно ще останете доволен. Довиждане, Ги. До утре в девет часа пред входа на Булонския лес. Там ще имаме възможност да поговорим свободно.

— Ако отново не ви попречи шивачката.

Ги стисна ръката на младата жена и се отдалечи. В антрето едва не го събори цяла планина от коприна, кадифе и пера.

— Миличка, ние закъсняваме! — раздаде се гласът на маркиза Монгилем.

Долу, на стълбището, Ги срещна дребен човечец, който, без да бърза, се изкачваше нагоре. Ги му се поклони — той разпозна злополучния съпруг.

На другата сутрин в девет часа Ги бе до железните решетки на парка, като се вглеждаше в многобройните амazonки и се стараеше да открие онази, която го интересуваше.

Скоро се показа и Жана, придружена от грум. Тя спря своята нова кобила Фру-Фру и протегна ръка на младия човек. Ги забеляза някаква странна кожена гривна със златна мрежичка.

— Изглежда, вместо гривна вие имате кучешка верижка — запита той, смеейки се.

— Да. Тя така се и нарича.

— Е, и слава Богу! Във всеки случай няма да се загубите! Ще знаем къде да ви търсим.

— Съвсем напразно. Върху верижката няма нито име, нито адрес. Но защо ме гледате така? За какво съм ви поканила ли?

Ги изгледа младата жена. Амазонският костюм така пътно обхваща фигуранта ѝ, че напомняше трикот на балерините, само че бе не в розов, а в тъмносин цвят. Независимо от по-грубата материя откровеността бе същата. Да излезе в подобен костюм, можеше да си позволи само жена със съвършена фигура. Така Ги узна това, което отдавна бе известно на всички посетители на Булонския лес, тоест, че Жана има великолепно телосложение.

— Не намирате ли, че амазонският костюм ми отива?

— Той ви стои така, сякаш е част от самата вас. Но затова пък не може да ви послужи като емблема за скромност.

— Скъпи мой, кралица Елизабет носи същия костюм!

— Единственото, което мога да кажа, е, че поданиците ѝ вероятно много добре я познават.

— Ги! Вие сте много строг към мен!

— Нали така се разбрахме!

— Вие никога не ми правите комплименти!

— Това не влиза в кръга на моите задължения!

— Но нали ме намирате поне малко красива?

— Не понасям израза „поне малко“.

— Още по-добре. Може и без него. Довиждане, Ги — тя потегли в галоп, съпроводена от своя грум. Ги видя отдалеч как към нея се присъедини още един ездач. Този ездач бе не друг, а лорд Морби.

Щом забравя за малко реалното положение на нещата, неумолимата логика на фактите ми го напомня — разсъждаваше Виевик, тръгвайки към железопътната станция, за да се заеме със служебните си задължения. — Не трябва никого да обвинявам. Аз знаех какво ще се случи, оставайки тук.

Работата поглъщаше времето на Виевик, като го откъсваше от нерадостните му мисли. Независимо от това двойственият живот, който водеше, не бе по силите му. Здравето му сериозно се бе влошило.

Жана се отнасяше към него като към добър приятел и съветник, когото искаше да има постоянно при себе си. Виевик трябваше да посещава висшето общество. Навсякъде го приемаха с удоволствие както заради собствените му достойнства, така и заради името, което носеше. Той бе почти на мода. Само че след всяка прекарана по балове

и приеми нощ той бе длъжен да се яви на служебното си място и да изпълнява задълженията си.

А като награда за изживяната скука и изпитаната умора трябваше да приеме епизодичните ръкостискания на Жана и набързо казаните от нея думи:

— Как ме намирате днес?

Ги не танцуваше, защото не понасяше танците, не играеше на карти по съвсем други съображения. Единственото му занимание по време на тези светски събирания бяха разговорите със сериозни хора, които оставаха във възторг от него. Но щом започнеше разговор с някоя интересна особа от женски пол, Жана веднага го прекъсваше, макар че Ги не го забелязваше.

Жана се отнасяше към него ту с необикновено равнодушие, ту с трогателна нежност, от която той най-много се страхуваше.

Веднъж, по време на прием в посолството, Жана дочу как елин известен лекар каза на свекърва й:

— Ако имате някакво влияние над този млад човек, посъветвайте го да не идва на баловете с такава лоша кашлица!

Жана веднага изостави лорд Морби, приближи се до Виелик и настоя незабавно да го отведе в дома му със своята карета.

Притиснал се в мекия ъгъл на каретата, изпълнен с присъствието й, Ги вдъхваше нейния лек парфюм и усещаше колко бързо се стопява твърдостта му.

„Уви! — каза си той, приbral се у дома, измъчван от безсъние.
— По-леко ми е сред шума на приемите, където не мисля за нищо и се радвам на присъствието й, отколкото сред тази тишина, в която мисля непрекъснато за нея и не я виждам!“

18

Жана се нае с мисията да съобщи на Луиз дъо Шамбер да не се надява повече на Виевик. Всъщност Жана обичаше младата девойка и се постара, доколкото е възможно, да смекчи огорчението ѝ от неочеквания отказ.

— Значи аз съм твърде грозна — произнесе тъжно Луиз. — Нима той не може да свикне с моята външност.

— Не с външността ти, а с твоите милиони не може да свикне — възрази Жана, гордеейки се със своя приятел. — Той е по-особен човек, различава се от останалите.

— За всеки друг моето състояние няма да представлява никаква пречка — промълви Луиз и сълзи се появиха в очите ѝ.

— Не се отчайвай, душичке. Може би всичко ще се уреди. Ще поговоря още един път с Виевик.

Седмица след този разговор госпожица дъо Шамбер нерешително запита Жана:

— Е, какво? Говори ли?

— Да. Отговорът му е все същият.

Жана лъжеше. Тя нямаше никакво намерение да води отново подобен разговор.

Веднъж, след нова добронамерена лъжа по този повод от страна на Жана, Луиз я изгледа втренчено в очите.

— Аз зная защо той не иска да се ожени за мен — каза тя. — Съвсем не за това, че съм много богата.

— А защо?

— Защото е безумно влюбен в теб.

— Ти си се побъркала, мила моя!

— Съвсем не. Виж, ти за това пък си сляпа. Впрочем глупости! Всичко ти е пределно ясно и аз не ти съобщавам нищо ново.

— Повтарям ти, ти си се побъркала. По отношение на мен той има същите изисквания. Аз съм почти също толкова богата, колкото и ти.

— Да, той няма да се ожени и за теб. Впрочем — прибави Луиз, поглеждайки строго Жана — самата ти няма да се омъжиш за него, защото си твърде практична!

Скоро никой от обкръжението на Жана не се съмняваше в любовта на Виевик, макар че той се отнасяше към нея като по-голям брат, а не като ухажор. Познавайки и двамата, всички бяха убедени, че той никога няма да й заговори за своята любов, а тя, като практична жена, никога няма да се съгласи на брак с него.

Дори самият Морби не се тревожеше от близкото приятелство на младия инженер с Жана. Той, кой знае защо, се отнасяше към Виевик с по-голямо уважение, отколкото към всички останали посетители на Жана.

От известно време госпожа Емери бе започнала настойчиво да се вглежда във Виевик, особено в отсъствието на лорд Морби. Вдовичката бе особено интересна — дребна блондинка със забележително красиви зелени очи, които внушаваха всичко, само не и доверие. Съпругът ѝ, член на държавния съвет, някога е бил доста близък с господин Дъо Рамбюр, макар че Жана ги бе виждала заедно само един път няколко седмици преди сватбата си. Оттогава тя нищо не бе чувала за тях. Месец след овдовяването на госпожа Емери в малката гостна, където Жана седеше със свекърва си, влетя някакъв облак от черна коприна, който едва не я задуши в прегръдките си и не я удави в сълзите си. Това бе вдовицата Емери. Госпожа Дъо Рамбюр, готова винаги да поплаче за покойния си син, покани вдовичката да ги посети и някой друг път. Госпожа Емери започна да ги навестява твърде често, като отначало се задоволяваше със словесните утешения на домакините, после все по-често започна да се обръща за съвети към майката на „най-добрания приятел на Алфред“ и госпожа Дъо Рамбюр щедро й ги даваше, при което нейната лява ръка не забелязваше какво прави дясната.

Когато след преминаването на траура салонът на улица „Верен“ отново отвори вратите си, госпожа Емери си избра един малък ъгъл в него, където седеше винаги в скромна тъмна рокля и приличаше по-скоро на компаньонка, отколкото на гостенка. Постепенно тя започна да се появява с все по-представителни тоалети. Всички забелязаха, че тя е доста привлекателна. Когато й го съобщиха, госпожа Емери изобщо не се разсърди. Малко по малко и други салони започнаха да

разтварят вратите си пред нея. Скоро тя се обзаведе със собствен салон, наистина доста малък, отговарящ на ограниченните ѝ вдовишки средства. Госпожа Емери бе пестелива жена, която умееше да прави от нищо нещо. Скоро нейната скромна квартира се превърна в уютно гнезденце с мека мебел и скъпи килими. За нея започнаха да се носят различни слухове, но те нямаха сериозно основание и никой не им обръщаше внимание. Още повече че тя бе сред постоянните гости в салона на Дьо Рамбюр, а както бе известно, там попадаха само лица с неопетнена репутация.

Известно време изглеждаше, че тя се ползва със специалното внимание на лорд Морби. Но това продължи кратко. Сега двамата се задоволяваха с взаимни вежливи поклони. Лорд Морби не забелязваше никого, освен Жана.

Между впрочем времето си течеше, а Жана все още не му даваше окончателен отговор. Никой не знаеше какво става в душата ѝ. Само Виевик се радваше на пълната ѝ откровеност, но между двамата, сякаш по взаимно съгласие, никога не ставаше дума за тази сватба.

19

Точно по това време в живота на младия инженер се случи неочаквано произшествие, на което бе съдено да окаже огромно влияние върху неговата съдба.

Една привечер, приключи служебните си задължения, той, пое към квартирата си. Крачеше сред гъстата мрежа от релси като внимаваше да не попадне под колелата на маневриращите локомотиви. Изведнъж кракът му се заплете в невидима преграда и той падна на земята. Преградата се оказа опънато над земята въженце. Ги не се удари сериозно, но въпреки това високо изруга. Шумът от падането привлече вниманието на стрелочника, който се хвърли да помогне на пострадалия, прели още да е видял кой е. Когато разпозна Виевик, от гърдите му се изтръгна уплашено възклижение:

— Извинете, господин инспектор!
— Глупак, защо си поставил тези капани!
— Това не са капани, ваша милост. Мислех, че има полза...
— Каква полза. Защо си опънал това въженце?
— Не знаех, че не трябва, господин инженер! Ей, Богу, ако знаех...

— Стига си бърборил. Какво е това въженце, няма ли да ми обясниш?

— Моля ви, не се ядосвайте, господин инспектор. Сега ще ви обясня. Аз наблюдавам стрелките и трябва да съединявам линиите.

— Зная. По-нататък.

Аз нямам право с този лост да открия линия, ако не съм освободил онзи там, който обръща диска с червения фенер. Така няма да позволя на влака да връхлети върху мен, докато пускам другия влак в обратната посока.

— Всичко това ми е ясно. Питам те за какво ти е въженцето?

— Един момент, господин инспектор. На ваша милост ѝ е известно, че понякога работим по дванадесет часа. Е, човек не е от желязо, може и да задреме. Не съм вече млад, не съм на двадесет

години! А като зафути влакът, ще отворя линията, а диска мога и да го забравя. И ето ти нещастие, ето ти убити, ранени, движението се прекъсва и какво ли не още! И кой ще отговаря? Стрелочникът!

— Аз все пак не разбирам...

— Сега, сега, господин инспектор. Ето, по цял ден обикалям своя участък и мисля на воля. Това ми дойде в главата: като завържа въженце за сигналния лост, линията няма да се открие, ако не го пусна. Значи нещастие няма да се случи.

Ги слушаше внимателно, без да прекъсва стрелочника.

— Премести стрелката, за да видя.

— Ето, погледнете, господин инспектор, въженцето не позволява. А като освободя сигналния лост, въженцето се отпуска и стрелката може да се премести.

— Чудесно — каза Виевик, след като изпробва лично изобретението на стрелочника. — Как се казваш?

— Господин инспектор, не ме погубвайте! Съвсем малко ми остава до пенсия!

— Как се казваш и къде живееш? — повтори настойчиво Ги.

— Жан-Пиер Морел, стрелочник, първи разряд — с треперещ глас отговори човекът, докато Ги записваше тези данни в бележника си.

— Слушай сега. Само ако кажеш на някого за този случай, за двадесет и четири часа ще изхвръкнеш от работата си!

— Бъдете спокоен, господин инспектор, на никого думица няма да продумам.

— Сега махни въженцето и повече да не го виждам тук!

— Слушам — отговори старецът, като преряза въженцето с нож.

— Вдън земята да пропадна, ако го поставя още веднъж! Аз го опъвах само когато се стъмни, така че никой не го е виждал!

Ги се прибра страшно развлнуван. Той хапна набързо, премести се в работната си стая и почти цялата нощ стоя над чертежи и изчисления. Рано сутринта на другия ден той посети директора на железопътната компания с руло чертежи в ръка.

— Уважаеми господин директор — каза той, затваряйки грижливо вратата зад себе си. — Знаете, че за мен вие сте сред най-честните мъже на Франция.

— Надявам се, че сте прав, приятелю — отговори директорът. — Мога да ви уверя, че аз мисля същото за вас.

— Ще бъдете ли така добър да прегледате чертежите ми ѝ да се запознаете с обяснителната записка, която ги придрожава.

Директорът сложи пенснето си и започна да преглежда записката. Постепенно лицето му придоби съсредоточен израз. Той грабна чертежите и започна детайлно да ги разглежда.

— Боже мой! — възклика той. — Как не сме се сетили по-рано за това! Колко нещастия щяха да бъдат предотвратени. И едно дете може да се досети за това!

— Почти дете го и измисли, един обикновен стрелочник, който едва ли може да чете. Той е измислил този начин на действие и го прилага вече няколко месеца. Аз само предадох технологична форма на неговото хрумване с нещастното въженце. Идеята е негова.

— И като си помисли човек, че никой по-рано не се е сетил, че никой преди вас не е видял въженцето!

— Аз го забелязах само защото се спънах и паднах на земята с риск да счупя главата си!

— Е, приятелю, няма да съжалявате за това приключение. Струва ми се, че държите в ръцете си цяло състояние!

— Аз също мисля така — отговори Виевик. — Но тъй като човек е склонен да се увлича по хрумванията си, реших да се посъветвам с вас с увереността, че ще запазите в тайна проекта ми.

— Да, това е цяло състояние — продължи директорът, сякаш мислейки на глас. — Всяка железопътна компания с удоволствие ще заплати петстотин хиляди франка за правото да използва изобретението, още повече че правителството вероятно ще задължи всички компании да се снабдят с него. А в чужбина! Знаете ли, Виевик, че държите в ръцете си милиони! Но какъв странен човек сте! Аз съм по-зарадван и развълнуван от вас!

— Съвсем не съм убеден дали тези милиони ми се появяват навреме!

— Навреме ли? На колко години сте? Впрочем какво ще ми дадете, задето ви спрях от пътуването в Сенегал? Защо се усмихвате? Не искам да знам какво означава тази усмивка, но да поговорим сериозно. Надявам се, че на никого не сте разказали за вашето откритие?

— Освен на вас на никого друг.

— А стрелочникът няма ли да се разбъбри?

— Не! Той се страхува от отговорност за своето въженце.

Бедният старец! Той не подозира, че ще приключи живота си като богат човек! Аз, разбира се, ще му дам неговия дял.

— Само не забравяйте, скъпи приятелю, че едно изобретение се краде по-лесно, отколкото един часовник! Вие може би не го знаете, но опитът ми го е показал. Цялата ви идея може да бъде изразена в тричетири изречения. Ако друг я надуши и ви изпревари, простете се с вашите милиони! Затова вземете чертежите си, заключете ги на сигурно място и скрийте ключа. След това се постарате да представите колкото се може по-бързо проекта си в Агенцията за новите изобретения. Поръчайте отделните части на модела на различни майстори, с една дума, вземете всички предпазни мерки. А когато всичко бъде готово, вземете под наем една работилница и монтирайте сам изобретението си. А сега вървете! Преди това елате да ви прегърна така, както би ви прегърнал вашият баща, ако беше жив.

— Вие го заместихте — каза трогнато Виевик, прегръщайки сърдечно своя покровител. От цялата си душа ви благодаря.

Ги прибра чертежите си и излезе от дирекцията. Онези, които случайно го срещнаха по стълбището, като забелязваха замисления му вид, изобщо не можеха да се досетят, че той носи милиони в ръцете си.

20

От този ден Ги бе обхванат от трескаво вълнение. Но не от радостното вълнение на откривателя, предчувстващ своя триумф, а от страха, че е закъснял, че Жана може би вече е дала съгласието си на лорд Морби, а ако не го е дала, върху кого от тях двамата ще се спре изборът ѝ? И двамата могат да ѝ предложат горещо чувство, благородническа титла и голямо богатство. Само че разликата в националността на двамата претенденти прави съдбата на лейди Морби съвсем различна от съдбата на графиня Виевик.

В аристократична Англия като съпруга на приближен до престола благородник тя ще украсява кралския двор с хубостта и присъщото на французойките очарование. В една република, каквато е нейната страна, графската титла ще бъде само скъпоценен камък, лишен от всяка стойност. Ги разбираше, че суетата се е загнездила в сърцето на Жана. Да предположим, че тя ще я пожертва в името на едно силно чувство! Но кой можеше да гарантира, че изпитва подобно силно чувство именно към Ги?

Наистина приятелството ѝ с младия човек укрепваше с всеки изминал ден. В дните, когато го очакваше, тя не излизаше от дома си, под различни предлози постоянно му изпращаше бележки.

Безспорно Виевик имаше влияние над младата жена. Този факт радваше старата госпожа Дъо Рамбюр, която виждаше реалните му резултати в поведението на снаха си.

Но това съвсем не означаваше, че Жана е влюбена в него.

Принуден да мълчи заради притесненото си материално положение, Ги вече се бе примирил с обстоятелството, че Жана ще принадлежи другому. За него това бе истинска катастрофа, която не можеше да предотврати. Сега обаче ситуацията бе вече изменена и денят, в който той щеше да заговори с нея на тази тема, очевидно наближаваше. Само че какво щеше да стане с него, ако Жана отговори:

— Защо мълчахте по-рано? Вече е много късно — аз не съм свободна!

Разкъсван от подобни страхове, младият човек не губеше напразно времето си — по цели дни прекарваше над чертежите или зад струга, а вечер посещаваше Жана или се срещаше с нея на приеми и театри. Той се държеше така, сякаш с него нищо не се е случило, но независимо от усилията му още при първата му поява в салона на госпожа Дьо Рамбюр всички забелязаха в поведението му нещо ново. Той изглеждаше сякаш по-висок, походката му бе по-твърда и уверена.

Когато Ги влезе в салона, Жана разговаряше с Морби. Тъй като всички присъстващи смятаха въпроса за техния брак за решен, обикновено никой не пречеше на разговорите им. Виевик обаче не се смущаваше. Той решително се приближи до Жана, настани се на свободния до нея стол и я заговори за най-голямо неудоволствие на лорд Морби, който веднага стана от мястото си и се отдалечи.

— Какво става днес с вас, Ги? — запита Жана. — Вие цял сияете.

— Слава Богу, нямам никаква причина да бъда тъжен — отговори Ги, като гледаше младата жена с поглед на предано куче, както обичаше да се шегува Жана.

— Впрочем вие твърде често сте тъжен. Знаете ли, че ми харесвате много повече такъв, какъвто сте сега. Щастието ви разхубавява, Ги. Бъдете винаги такъв.

Виевик автоматично вдигна поглед към голямото огледало, намиращо се пред тях, и в него видя отражението на една красива двойка.

— Да остана винаги такъв ли? — повтори той, гледайки приятната картичка в огледалото. — Вие ми давате прекрасен съвет, Жана, и аз ще се постараю да го последвам.

На свой ред Жана вдигна поглед и разбрала намека му, неволно се изчерви. Тя бе удивена — никога по-рано Ги не бе разговарял с нея по този начин. Очите им се срещнаха в огледалото и сякаш не можеха да се откъснат едни от други.

Тя неволно започна да сравнява приятеля си от детинство с останалите мъже и трябваше да признае пред себе си, че той ги надвишава по сърдечност и ум. През главата ѝ мина мисълта, че тя с удоволствие би поверила съдбата си на него.

Но тя бе привикнала твърде много към богатство и разкош. Обичаше блясъка така, както тропическата птичка обича слънчевите

лъчи, които оцветяват перата ѝ. Наистина любовта, която понякога върши чудеса, вече чукаше на вратата на нейното сърце, но още не бе пристъпила прага.

— Но стига толкова — тръсна главата си Жана, сякаш се откъсваше от никакъв сън. — Ето вече четвърт час разговаряме с вас, а Роштор не сваля поглед от нас. Трябва да го запитаме у коя херцогиня е обядвал вчера.

— В такъв случай довиждане. Отивам си. След разговора с вас мога да разговарям само със себе си, и то за вас. Довиждане, Жанет — прибави тихо той, обръщайки се към нея както в детските години.

— Довиждане, Голям Ги — също така тихо отговори тя.

С изключение на играчите на вист, които не биха усетили дори земетресение, на всички присъстващи бе направил впечатление новият начин на поведение на Виелик, както се бе изразил Жаверлак.

Той се обърна към Морби, който нервно се движеше сред групите хора, подхвърляйки наляво и надясно по някоя любезнот.

— Защо бродите като душа, осъдена на вечни мъки, мили мой лорде? — запита той. — Да не би любимата ви кобила да е останала гладна днес? Или може би е измокрила крачетата си в конюшнята?

— Кобилата ми е съвсем здрава — отговори студено англичанинът — и след няколко седмици ще се надбягва в Англия. Бихте ли заложили за нея?

— Засега няма да кажа нито да, нито не — отговори гасконецът.

— Кой знае какво може да се случи за няколко седмици!

И той проследи с поглед Ги, който си тръгваше, без да бъде изпратен от някого, и когото Жана следеше с поглед.

21

Ресторант „Сребърната кула“ се намираше на „Ке дъо ла Турнел“. В него обикновено се събираха богати търговци на вина и заможни студенти. Там правеха сватбите си богатите жители на квартал Мобер.

Но този ресторант имаше и други посетители, които пристигаха от далеч с надеждата, че тук никой няма да ги срещне. Те принадлежаха към забавляващата се част от висшето общество. Идваха, за да възпят „шампанското и любовта“, както се пее в една оперета. Шампанското бе много хубаво, кухнята съвсем прилична, а що се отнася до любовта, грижата за нея бе грижа на самите клиенти.

В едно от най-представителните сепарета на ресторанта седеше двойка, която вероятно не бе съвсем удовлетворена по някои от изложените три пункта, а възможно и по трите. Както той, така и тя имаха много изискан вид. Той беше с фрак и го носеше с непринудеността на клуб мен, непознаващ след седем часа вечерта друго облекло, тя — с рокля с ръкави до лакътя, което, както е известно, съответства на фрака при всяка светска, елегантна жена.

Десертът бе привършен и поднесоха кафето. Дамата мачкаше с розовите си пръстчета хлебни топчета и ги подреждаше в редици по белоснежната покривка. Събеседникът ѝ, със зачервено лице, наливаше водка от голяма, вече преполовена гарафа.

— Моля ви, Морби — каза дамата, поглеждайки събеседника си с големите си зелени очи, — не пийте повече. Не забравяйте, че тази вечер сте при моята мила приятелка и трябва да бъдете коректен.

— Дявол да вземе глупаците, които си създават затруднения заради жените! А заедно с тях и проклетата кокетка, която ме води за носа!

— Нима губите търпение точно сега, когато почти сте постигнали целта си?

— Не съм свикнал да си играят така дълго с моето търпение.

— Вие сте неблагодарен, приятелю, или имате къса памет. Струва ми се, че досега вие прекарахте доста приятно времето си. Свидетели са стените тук и самата аз!

— Та нима нямам право да ви поухажвам! Да не би да съм някакъв инвалид!

— Много жалко, че не сте инвалид! — възрази госпожа Емери и очите ѝ светнаха. — Тогава нямаше да нося следите от вашата мила избухливост. Но аз съм съгласна с вас — всяка привързаност заслужава съответното възнаграждение.

— Струва ми се, вие вече получихте своето възнаграждение.

— Кой? Да съм получавала някакво възнаграждение? Известно ми е, че по време на обяд мислите ви се объркат, затова засега няма да ви отговоря нищо. Запазвам си правото обаче да разговарям с вас по този въпрос по-късно.

— Дявол да ви вземе с вашите загадъчни намеки! Какво искате да кажете?

— Не намеквам за нищо. Виждам само, че не е време за това. Няма защо да бързаме. Нали сватбата ви не е утре!

— А ако е утре?

— Тогава ще се наложи да обмислим заедно някои делови проблеми.

— Господ да ме убие, ако вие не се гответе да ми искате пари!... Разбира се! — засмя се грубо Морби. — Винаги съм подозирал, че ще приключим така!

— Първо на първо — възрази тя, отпускайки се върху облегалката на дивана със скръстени ръце — аз не съм от тези, които искат пари! Аз съм от тези, на които им ги предлагат! Струва ми се, не съм ви заставяла да ме ухажвате!

— Интересно ми е да узная каква сума ще ви бъде приятно да приемете от мен?

— Не е много трудно да се досетите, струва ми се...

— Добре — продължи Морби насмешливо. — За да възнаградя вашето мило сърчице за грижите и вниманието, с които ме бе обкръжило, мога да ви предложа...

— Вие се колебаете? Значи ще изтърсите някаква глупост. Ето — продължаваше госпожа Емери, търкаляйки по масата хлебните

топчета, — предположете, че това са бисери и аз ги продавам. Тук са четири. Те струват по сто хиляди франка единият.

— Значи всичко четиристотин хиляди франка?

— Точно така.

— Знаете ли, че бисерите ви са прекалено скъпи. Аз мога да купя само един за цената, която предлагате, не повече.

— Не ги продавам поотделно. Но аз притежавам и други вещи, които може би ще ви заинтересуват. Например колекция от автографи.

— Моите писма ли?

— Да, разбира се, не моите. Вие знаете, че аз никога не пиша.

— И колко искате за тях?

— Моята стока има една и съща цена.

— Вървете по дяволите със стоката си!

— Мили лорде, преди бяхте много по-любезен. Внимавайте да не ви бъде отговорено със същата монета. Струва ми се, вашите акции падат на борсата на улица „Верен“.

— Не се тревожете, отново ще се вдигнат.

— На ваше място не бих търпяла този приятел от детинство, който има преимущество пред вас, че е брюнет и не се бие.

— Достатъчно! Просяк, който няма нищо, освен едно име! Тя е твърде суетна, за да се колебае в избора си.

— Напразно мислите така. При нас, жените, любовта прогонва суетата, както при изгрев се гасят светлините на бала. Вие се бяхте погрижили само за огледалата. Пазете се от слънцето!

— Няма да ме изплашиш! Тази жена трябва да бъде моя и ще бъде! — възклика Морби, удряйки с юмрук по масата.

— Не бъдете така уверен. Везните се колебаят и достатъчно е да се хвърли нещо върху тях, например дузина писма, за да се наклонят на едната страна. Достатъчно, приятелю, състоянието ви е един милион фунта стерлинги и вие сте твърде богат, за да се пазарите, когато се отнася до един каприз, па макар и патrimonиален. Подобни разходи не се правят всеки ден.

— Добре, ще се разберем — каза Морби и лицето му от тъмночервено стана бяло като платно и изльзваше злоба. — Искате да кажете, че ще й изпратите моите писма!

— Бих искала да зная може ли някой да ми забрани да направя това? — възрази предизвикателно госпожа Емери.

Още преди да е изрекла тези думи, Морби се хвърли срещу нея, като ругаеше като пиян моряк. Завладян от яростта и алкохола, той не можа да се удържи на краката си и рухна на пода, като повлече след себе си покривката на масата заедно с всичко, поставено върху нея.

През това време в общата зала Ги седеше на маса с един свой приятел.

— Какъв е този шум? — запита той лакея. — Да не би там да се колят? Помолете ги да бъдат по-тихи.

Слугата познаваше отдавна Ги. Убеден, че никой друг не може да чуе думите му, той каза тихо:

— О, не, господин Виевик. Един път за малко се намесих между тях и едва успях да се спася. Този господин може да убие бик с юмрука си.

— С други думи, това ви е постоянен посетител?

— Това е един англичанин, господин Виевик, богат англичанин. Пие от най-скъпите вина и понеже е много стриктен в плащането, гледат през пръсти на лудориите му. Когато си пийнат, всички тези милорди имат тежка ръка! Но ресторантът нищо не губи, а и госпожичката вероятно, защото винаги идва с него.

— Често ли идват тук?

— Най-малко един път в седмицата. Казват обаче, че милордът ще се жени. Сигурно със законната си съпруга няма да идва тук.

— Така ли! Той ще се жени! — възклика Виевик, обхванат от никакво предчувствие. — Млад ли е?

— Млад и красив. Блондин, по-висок от вас с половин глава. Само че не бих желал да съм на мястото на годеницата му.

— Сметката, моля — каза Ги, без да обръща повече внимание на бъръщолевенето на келнера.

Той заплати, сбогува се с приятеля си и излезе от ресторанта. След като се увери, че никой не го наблюдава, Виевик се върна обратно и се скри близо до входа, в една от кабините, около които чакаше каретата на клуба. Наложи се да стои дълго. На няколко пъти искаше да си тръгне, тъй като душата му се възмущаваше от шпионската роля, която в момента неволно изпълняваше. Само мисълта, че става въпрос за спасението на Жана, го задържаше.

След един час по стълбището се чуха тежки стъпки и милата двойка се показа на изхода. Очевидно между тях бе настъпило

примирие, при това пълно, защото той прегръщаше с ръка талията на дамата си, а тя го поддържаше. Те бавно се движеха. Когато се приближиха до каретата, Ги успя да разпознае осветените им от фенера лица. Предчувствието не го излъга — едното беше на лорд Морби. Що се отнася до дамата, той едва не извика от удивление, когато разпозна госпожа Емери.

— Бедната Жана! — въздъхна той, като гледаше с негодувание след отдалечаващата се карета. — Каква ли съдба щеше да я очаква, ако не бях разкрил този негодяй!

22

С отвращение Виевик се залови за задачата, която му предстоеше да изпълни. Ролята на доносник искрено възмущаваше неговата честна натура. От друга страна обаче, той искаше да направи Жана своя жена, воден от любовта си към нея, а не от желание да я спаси от един лицемер и грубиян, който използва физическото си превъзходство като аргумент за убеждаване на жените.

Ето защо, макар и твърдо решен да я предупреди, Ги продължаваше да мълчи по този въпрос. Освен това въпреки малко по-скромния начин на живот, който сега водеше Жана, с нея трудно можеше човек да остане насаме за сериозен разговор. Виевик особено много се притесняваше от близостта на младата жена с госпожа Дъо Монгилем, която увличаше Жана във вихъра на приеми и удоволствия.

— Трудно ми е да разбера — казваше Ги — какво удоволствие намирате в обществото на тази жена.

— Ако знаехте само колко е мила и добра!

— Кога и в какво се проявява това? Аз самият едва намирам време да забележа колко вие сте мила и добра. Но за какво са ви тези качества при живота, който водите?

— Неблагодарник! Нима аз не съм достатъчно любезна с вас?

— Вие хвърляте любезностите си като пощаджия, който, без да се интересува от външния вид на писмата, ги хвърля по пощенските кутии. Вие нямаете време нито да помислите, нито да прочетете нещо.

— Извинете, моля ви, но аз винаги мисля, преди да заспя, а чета в картата, ако пътувам сама. Човек трябва да живее, докато е млад...

— И вие наричате това живот! Хубав живот! Лишен от храна за ума и сърцето!

— А какво вие наричате храна за сърцето, Ги?

— Как да ви обясни? Вие вече два пъти поглеждате часовника си.

— Какво да се прави. Очаква ме шивачката. Нямам какво да обличам.

— Дай Боже, това да е истина. Тогава щяхте да бъдете принудена да си седите вкъщи.

— Достатъчно, Ги. Напразно е желанието ви да ме откъснете от увлеченията ми по модата и тоалетите. Нима ще ме упрекнете, че се обличам добре? При това вие никога не сте критикували облеклото ми?

— Защото се смущавам от вида му. Знаете ли, Жана, коя от вашите рокли ми харесва най-много? Роклята, с която бяхте тогава в Плюневъз. Скромна, обикновена рокля. Оттогава не съм ви виждал облечена с нея.

Още на другия ден Ги видя въпросната рокля, макар че тя съвсем не подхождаше за сезона. Той бе видимо трогнат.

— Колко прелестна сте днес! — възклика той.

— Доживях и това! — отговори, смеейки се, младата жена. — В моя живот това е първият комплимент, направен ми от вас.

— Казвам ви го, защото днес сте красива само за мен. Нали?

— Няма да споря. Много съм горда от похвалата ви, след като непрекъснато слушам нравоучения.

А през това време Ги едва се сдържаше да не изтърси нещо, което нямаше да прилича нито на комплимент, нито на нравоучение.

Ги реши, че е време да сложи край на посещенията на госпожа Емери. Двусмислените слухове, които се носеха за нея, собственият му инстинкт му подсказваха, че мястото й не е в салона на Жана. А след откритието, което направи в ресторант „Сребърната кула“, той прецени, че познанството с тази жена е не само вредно, но и опасно.

Ги неволно започна да наблюдава лорд Морби и приятелката му. Те се държаха студено и вежливо един към друг. Той забеляза обаче, че когато се поздравяваха, в погледа на госпожа Емери проблясваха злоба и презрение, а в очите на англичанина — чувствени пламъчета. И нищо чудно. Дълбоко в душата си Ги бе принуден да признае, че тази жена с оранжева коса и очи на пантера бе съвсем по вкуса на лорда.

Госпожа Емери забеляза погледа на младия човек, който я следеше, и очите й изведнъж припламнаха със странна светлина, а ноздрите й затрепериха. Тя беше чудесна в тази минута, дори може би по-красива от Жана. Но Ги не мислеше да ги сравнява. Той бе приел Жана със сърцето си. Затова в сравнение с нея госпожа Емери

изглеждаше безобразна. В тази минута той бе обзет само от една мисъл: *Мястото на тази жена не е тук!*

Той си тръгна съвсем рано, тъй като на другия ден го чакаха служебните му задължения, и бе безкрайно учуден, когато в преддверието се срещна с госпожа Емери.

— Ще бъдете ли така любезен, господин Виелик, да ме изпратите до вратата на моя дом. Съвсем близо е — на две крачки оттук. Искам да повървя малко пеша, защото имам силна мигрена, а в каретата ми става още по-лошо.

Трудно се отказва на подобна молба. Освен това Ги бе доволен от възможността да поговори насаме с госпожа Емери. От друга страна, всяко грубо действие по отношение на жените бе несвойствено на неговото джентълменско възпитание. Затова той крачеше мълчешком, като водеше под ръка госпожа Емери, и не се решаваше да я заговори. Тя също мълчеше отпусната върху ръката му и го докосваше с цялото си тяло. Тъй като знаеше, че младата жена не се чувства добре, той не се учуди от подобна фамилиарност. Единственото, което направи, бе да я посъветва да наемат карета.

— Не, благодаря ви — отговори тя. — Остават ни само няколко крачки. Имайте още съвсем малко търпение. Усещам, че почти ме носите на ръце. Ако не бяхте вие, отдавна да съм паднала.

Тя се притисна още по-силно, като стовари върху него цялата си тежест, сякаш наистина щеше да припадне.

Ги, който не можеше да различи истинския припадък от фалшивия, мислеше как по-скоро да стигне до дома ѝ.

— Бъдете добър, помогнете ми да се кача до втория етаж — каза госпожа Емери точно когато Ги се готвеше да се сбогува с нея пред вратата на къщата, в която тя живееше. — Бъдете любезен докрай!

Ги помогна на младата жена да се изкачи до квартираната си и сам отключи, дотолкова младата жена му изглеждаше зле и неспособна за най-малкото усилие. Той ѝ помогна да влезе в малката гостна, изпълнена с упойващия аромат на различни цветя.

Стаята бе бледо осветена от малка настолна лампа. Не се появи никаква прислуга.

Щом влязоха в квартираната ѝ, госпожа Емери сякаш се почувства по-добре. Тя пусна ръката на Ги и отиде в съседната стая. Ги бе смутен, макар че малцина биха били смутени при подобни

обстоятелства. За него съществуваше само една жена и той бе твърде далеч от мисълта за каквато и да било авантюра. Затова бе повярвал на внезапната болест на тази хитра комедиантка. Той дори мислеше да си тръгне, когато госпожа Емери влезе сменила вечерния си тоалет с домашен. Тя бе в черна атласена дреха, под която очевидно нямаше нищо друго, тъй като гънките очертаваха съвсем ясно котешката ѝ фигура.

— Вие бяхте много добър — каза тя, като се приближи до Ги, — сега, след като се преоблякох, се чувствам много по-добре.

Като произнасяше тези думи, тя го гледаше с поглед, в чийто смисъл човек трудно можеше да се изльже. Изведнъж сграбчи ръката му и за негова изненада я поднесе към устните си, а после я допря до сърцето си, чието туптене съвсем отчетливо се долавяше под тънката копринена тъкан.

— Госпожо — каза Ги, като се отдръпна от Емери със студена учтивост, — вие изглеждахте сериозно болна. В противен случай нямаше да ви беспокоя с присъствието си така късно.

— Не е ли все едно колко е частът? — каза тя, без да изпуска ръката му. — Може ли някой да ми забрани да посрещна един добър приятел, когато си иска?

— Кой ли? — възклика язвително Виевик. — Лорд Морби например!

— О! — възклика младата жена. — Виждам, че вече добре са ме злепоставили пред вас. Но аз не се интересувам от нападките на онези, които ми завиждат и които презирам. Трябва да знаете, че ще затворя вратата си пред лорд Морби, както и пред всеки друг, след като вие започнете да ме посещавате.

— Трудно е да се повярва на подобно твърдение, след като зная поведението му към вас.

— Какво поведение? За какво намеквате? — извика развлъннувано тя.

— Достатъчно — прекъсна я Виевик, чувствайки отвращение към нея. — Да не разиграваме тази комедия. Тези дни бях в „Сребърната кула“ и зная какво се случи там. Съжалявам ви от цялата си душа.

Госпожа Емери вдигна глава, готова да посрещне опасността.

— Какво толкоз е станало там? Какво знаете и кой ви е дал право да ме съжалявате?

— Зная, че тогава този човек ви наби, и съжалявам, че вие сте негова съучастничка срещу жената, която вие наричате своя приятелка и която не ви е направила нищо, освен добро.

В първата минута госпожа Емери силно се смути, но нейният дългогодишен навик да интригантства веднага ѝ се притече на помощ.

— Да — каза тя с трагичен театрален жест. — Този негодай ме преби. Кълна се обаче в позорните синини, които сега ще ви покажа, че той никога повече няма да види жената, която вие обичате. Повярвайте, аз ще изкопая истинска пропаст между тях.

След тези думи тя рязко дръпна пеньоара от раменете си и се показва достоен за ръцете на скулптор бюст, едва прикрит с мрежеста дантела. На млечнобелите ѝ рамене още личаха кърваво сини петна, които бяха резултат от капризите на Морби.

При вида на синините Ги въздъхна и неволно стисна юмруци. Той си представи на каква опасност можеше да се изложи жената, която обичаше, ако случайността не бе го тласнала по пътя на госпожа Емери. Тя пък по съвсем друг начин изтълкува реакцията му: помисли, че в него заговори състраданието, а може би и някакво по-горещо чувство.

— Не се беспокойте, моля ви, госпожо — заговори той след известно мълчание. — Не се нуждая от ничия помощ, за да защитя жената, на която съм предан от цялото си сърце. Ще съумея да я предпазя от вашия англичанин и — извинете за откровеността — от вас самата. Между двете ви също трябва да се изкопае пропаст. Надявам се, че разбирате какво искам да кажа.

Ги се поклони студено и се насочи към изхода, но госпожа Емери се хвърли към вратата и я прегради с тялото си.

— Как! — възклика тя, протягайки към него великолепните си ръце. — Вие ме гоните от дома на госпожа Дъо Рамбюр?... С какво право? Струва ми се, че малко избръзвате с претенциите си да се разпореждате в нейния дом! Не забравяйте, че противник като мен не е за подценяване!

— Пуснете ме — каза Виевик, като леко я отстрани. — Вие, изглежда, се самозабравихте.

Тя го обгърна с ръце и се притисна с цялото си тяло към него.

— Да! — възкликна тя със задъхан от вълнение глас. — Да, аз съм обезумяла от срам, от гняв, от ненавист... Аз съм обезумяла от... О, Боже! Как бих искала да забравя всичко на този свят! Как бих искала да забравя, че съм жива!

Виевик с усилие се откъсна от обятията на опасната, обзета от страст жена. След две минути вече бе на улицата и вдишваше с удоволствие студения нощен въздух. Той бе така развълнуван от преживяната сцена, че не забеляза минаващия по отсрещния тротоар маркиз Дьо Роштор, който с вдигната на палтото си яка, крачеше по посока на двореца Дьо Рамбюр.

— Извинете, че така късно се появявам — каза кралят на приемите. — Връщам се от изложбата на улица „Сазе“. Бях поел ангажимент да покажа изложбата на една прекрасна особа, която доста дълго се подпира на ръката ми... Само че не виждам някои от обикновените ви посетители?

— Да. Господин Виевик и госпожа Емери напуснаха по-рано от обикновено. Него го чака работа вкъщи, а нея я болеше главата — мигрената ѝ се обади.

— Така ли? — възкликна Роштор, изоставяйки всянаква деликатност по отношение на жената, която не можеше да понася. — Трябва да предположим, че за него тя се е превърнала в работа, а той я е излекувал от мигрената ѝ.

— Какво искате да кажете?

— Нищо. Преди пет минути видях как вашият приятел излезе от входа на госпожа Емери. Впрочем това не ме интересува. Представете си, имах търпението да пресметна на колко обяда съм канен този месец. Оказва се — на седемнадесет!

Ако маркизът не бе така погълнат от собствената си личност, той би забелязал настъпилата у Жана рязка промяна. Тя бе престанала да го слуша, не чуваше какво ѝ говорят и останалите. Струваше ѝ се, че часовниковите стрелки се движат твърде бавно. Накрая всички се разотидоха. Тя се прибра в своята стая, погледна се в огледалото и бе поразена от промяната в лицето си. Но още по-голяма промяна бе настъпила в сърцето ѝ, където бушуваше истинска буря.

23

На другия ден Жана стана доста по-късно от обикновеното. И не защото безсънната нощ я бе уморила, а защото настъпващият ден ѝ изглеждаше безинтересен, не ѝ предлагаше нищо привлекателно. Всичко ѝ се струваше сиво и глупаво. Да отиде на езда? Да мери рокли? Да отиде на гости? За какво е всичко това? Въпросът, за какво е всичко това, блясваше в съзнанието ѝ винаги когато се опитваше да открие нещо привлекателно в дадено действие. Обхвана я някаква апатия, която я стресна така, както прекаралият тежка болест човек се стряска от най-малката болка в пръста, струваща му се начало на подагра.

За себе си тя взе решение да живее щастливо и спокойно, да не се ядосва от нищо, което може да наруши спокойното ѝ ежедневие: нито от враговете, нито от болестите, нито от любовта. Нима ревнува! И кого? Човекът, на когото сама бе позволила да я обича, на когото забрани да замине на края на света, като му обеща своето приятелство, но повече нищо!... И от кого? От една еснафка, която се вмъкна в нейния дом, като използва милозливото сърце на свекърва ѝ госпожа Дьо Рамбюр!

Нима заради него, заради този човек, тя се бе мятала цяла нощ в леглото си и сега нямаше сили да стане от своето кресло: развълнувана, разстроена, нещастна!

„Не, не — мислеше тя, — това не е ревност, а гняв и негодувание. Какъв срам, че бе повярвала макар, и за кратко в любовта и предаността му, че съчувстваше на любовта му. Хубава любов, няма какво!“

На Жана ѝ се струваше, че мрази Виевик от цялата си душа. Изведнък пожела да го накара да страда, много да страда. Беше готова да напише на Морби: „Елате! Реших и ви чакам!“ Но след това неволно си помисли: „И какво по-нататък?“ Ще стана ли по-щастлива?

Около десет часа се позвъни. Това беше госпожа Емери, която разбираше, че я очаква борба, и искаше отрано да заеме изгодна

позиция. Но бе закъсняла.

Отначало Жана нареди да не я приемат. Но не бе така лесно да се отблъсне госпожа Емери. Тя започна да настоява да бъде приета, като разсъждаваше, че щом не искат да я посрещнат, значи добре е направила, че е дошла. Като влезе в малката гостна, по лицето на Жана тя веднага се досети, че нещо се е случило. Трябаше да разбере какво точно! Бе доста рано и Виевик вероятно още не бе направил своето посещение... Но може би е написал писмо?

Жана посрещна ранната гостенка с пламтящи от гняв очи.

— Как! Нима това сте вие, госпожо! — изстреля на един дъх тя.
— След вчерашната ви мигрена не можех да предположа, че така скоро ще ви видя.

— О, мила моя, знаете, че на всекиго се случва. Но вие самата не изглеждате съвсем добре. Какво ви е?

— Що се отнася до моето здраве, всичко е наред. Няма защо да се беспокоите. Но не мога да кажа същото за вашето „приятелство“, както обичахте да се изразявате.

Безспорно Виевик е успял да я уведоми за станалото. Нямаше никакво съмнение.

— Нека се обясним, моля ви — каза госпожа Емери. — Да си призная, не очаквах подобно посрещане.

— Ако смятате, че не ви посрещам достатъчно любезно, вината си е ваша, защото нахълтахте насила. Впрочем за в бъдеще ще ви спестя подобни неприятности!

— Ако правилно съм ви разбрала — запита госпожа Емери, като губеше самообладание, — вие желаете да прекъснем връзките си.

— Точно така!

— Надявам се, ще ми обясните причините!

— Разбира се. Не желая моят салон да бъде място за любовни срещи.

— Вие вярвате на клеветите — отговори госпожа Емери, решила, че се отнася до лорд Морби.

— Ако е клевета, значи вашите постыпки са дали повод за нейната поява? Кажете, моля ви, с кого се прибрахте снощи, след като си тръгнахте оттук?

Госпожа Емери неволно възклика, но Жана бе твърде развълнувана, за да забележи впечатлението, което направиха нейните

думи.

— Вие говорите за господин Дъо Виевик?

— А за кого друг. Вие и двамата сте свободни да постъпвате както искате, но не в моя дом.

— Мръсник! Нима той е посмял...

— Избавете ме от подобни обяснения. Не желая нищо да чувам за неща, които не ме интересуват!

— Не ви интересуват! Вие, изглежда, ме смятате за доста наивна! Погледнете лицето си в огледалото и тогава ми кажете дали се интересувате от този въпрос.

— Бъдете така добра да излезете! — вдигна главата си Жана.

— Не се беспокойте, ще си отида. Преди това обаче ще ви посъветвам: постарайте се лорд Морби да не забележи отношенията ви с Виевик.

— Излезте вън! — повтори Жана, като протегна ръка към звънеца.

— Няма смисъл да звъните — нагло се разсмя госпожа Емери. — Защо да превръщаме слугите в свидетели на нашите разочарования? Вашият Ги лъже и двете ни. Какво да се прави? Но с мъжете човек трябва да бъде готов за всичко.

Жана енергично натисна звънеца. Госпожа Емери започна да се оттегля, но като стигна до вратата, още един път се обърна и каза със злорада усмивка:

— Напразно избухнахте. Ние можехме да преценим взаимните си права над него и да приключим съвсем кротко въпроса. Зад гърба си, както добре ви е известно, имам тримесечно предимство.

Доволна от подхвърлената лъжа, госпожа Емери се оттегли с подигравателен поклон.

„Уф! — въздъхна тя, като се спусна по стълбището. — В какво гнездо на оси попаднах! И въпреки всичко ще победя! Нека се вбеси тази идиотка! Тя няма да постигне нито един от своите двама поклонници. Ще разберат те какво значи да ме имат за противник!“

Останала сама, Жана дълго не успя да овладее възмущението и обидата си. Горчиви сълзи на разочарование нахлуха в очите ѝ. В главата ѝ се въртеше натрапчива мисъл:

„Той ме е лъгал! Лъгал! И то в продължение на цели три месеца! Той се е подигравал с нея! Нейният Голям Ги, както го наричаше тя!

Приятелят ѝ от детинство! Значи той не е по-добър от останалите! А тя наивно го смяташе за по-благороден, за неспособен на лъжи, за безгранично верен и предан, без никакви задни помисли и сметки!“

„Боже, Боже! — въздъхна тя. — Още съвсем малко и ще съм влюбена в него! Уви! Изглежда, че и сега го обичам! Колко нещастни сме ние, бедните създания!“

За минути гневът ѝ вземаше връх над останалите ѝ чувства. Тя изпитваше дълбоко отвращение към всички мъже, които не могат да живеят без постоянните си увлечения встради. Но нека: тя е млада, свободна, богата! Тя ще го изхвърли от главата си! Сега той ще може с пълно право да ѝ каже: „Вие нямате време дори да помислите малко!“

Тя ще се хвърли в светските удоволствия. Тя ще изтръгне от сърцето си това нещастно чувство!

Жана си повтаряше тези думи, а горчивите сълзи не преставаха да текат от очите ѝ.

Когато ѝ съобщиха, че закуската е сложена, тя усети, че няма сили да слезе долу, и помоли да съобщят на свекърва ѝ да не я чака.

24

Вълнението на Жана беше безгранично, когато ѝ съобщиха за пристигането на Ги. Той не възнамеряваше да я посети този ден и тя не бе успяла да се приготви за среща с него, макар непрекъснато да си повтаряше, че никога повече няма да го приеме! Тя самата бе удивена от вълнението, което я обхвани при произнасяне на името му. Жана осъзна любовта си към него и по невъзможността да го мрази.

Но как да разговаря с него? С какъв тон? Как да го посрещне? Като чужд човек, който ѝ е безразличен? Но това ще бъде лъжа! Като лъжец и измамник? Но на какво основание? Нима той е обещавал нещо друго, освен приятелството си? Нима той е нарушил обещанието си?

А Ги стоеше вече пред нея и ѝ протягаше ръка с такава откровена нежност, да, с такъв нежен поглед, сякаш особата, която носеше името госпожа Емери, изобщо не съществуваше на земята. Впрочем и той бе развълнуван, така развлънуван, че не забеляза студенината, с която го посрещна Жана.

— Дължен съм да ви съобщя един факт, който безкрайно ще ви удиви — започна той. — Вие ми вярвате, нали?

— Говорете, после ще видим.

— За в бъдеще — продължи той, малко смутен от думите на Жана — ще престанете да приемате една особа, която твърде често ви посещава. Става дума за госпожа Емери.

— Защо да не я приемам?

— Аз ѝ забраних да идва у вас.

— Това не е причина — възрази, като едва сдържаше гнева си младата жена. — Вие вероятно разполагате с определени мотиви. Бих желала да ги узная.

— Жана, със своето изискване ме поставяте в много деликатно положение.

— Жалко, но аз съм в правото си да знам защо трябва да затворя вратата на дома си пред своите познати.

— Щом искате, добре — каза Виевик, обиден от тона на техния разговор. — Госпожа Емери е любовница на лорд Морби. Достатъчно ли ви е това?

При тези думи, които ѝ се сториха най-долна клевета, Жана стана от мястото си, обхваната от желание да прогони Ги. Желанието да си отмъсти за всичките страдания, които той ѝ бе причинил от вчерашната вечер насам, я заставиха да се въздържи.

— Спестете ми, моля ви, съветите и предупрежденията си — каза тя. — Познавам цената им. Ще ви отговоря с решението си да се омъжа за лорд Морби.

— Това няма да стане! — възклика младият човек, пребледнял като мъртвец. — Докато съм жив, това няма да стане!

— А защо, моля ви? И с какво право си позволявате да разговаряте с мен по този начин?

— Жана — каза Виевик, като се опираше на камината, за да не падне, тъй като всичко се въртеше около него. — Вие няма да се омъжите за този човек по редица причини. Ще ви съобщя само една от тях: аз ви обичам...

— Така ли! — възклика тя и смехът ѝ прозвуча преднамерено и фалшиво. — Ако и останалите причини са така основателни!

Ги я наблюдаваше изумено, като не разбираше какво става с нея.

— Очаквах всичко от вас, Жана — отговори горчиво той, — но не очаквах, че така ще се разсмеете, когато ви изповядах чувствата си към вас.

— Аз също бях готова на всичко, с изключение на това, което се случи. Разбирам, че лорд Морби ви пречи и искате да го отдалечите. Но защо искате да прогоните оттук любовницата си?

— Моята любовница! — възклика Ги. — Казали са ви, че имам любовница и вие сте повярвали!

— Тя самата си призна, не бъдете по-горещ роялист от самия крал!

— Кой си е признал? Какво? Човек може да полудее!

— Самата госпожа Емери тази сутрин ме зарадва с това съобщение на същото това място, на което стойте вие сега.

— И какво е признала тази дама?

— Че сте твърде близки вече три месеца. Или искате тя да повтори това пред вас?

— Тя лъже, тази безсрамна жена!

— Никоя жена няма да клевети сама себе си! Кажете по-добре къде бяхте снощи.

— Жана, в името на всичко свято, на паметта на нашите скъпи покойници, кълна ви се, че вчера за първи път влязох в дома на тази жена. Кълна ви се, че тя е изльгала! Тя ми е толкова близка, колкото всяка друга случайно срещната по улицата жена! Струва ми се, че клетвите ми са излишни. Достатъчна е думата ми! Вие винаги сте ми вярвали.

— Да, аз ви вярвах! Вярвах ви със затворени очи! Уважавах ви повече от всеки друг на този свят! Вярата ми във вас беше безгранична и аз не се страхувах от бъдещето. Надявах се на вас, каквото и да се случи. Сега всичко рухна — вие ме изльгахте. На никого вече няма да вярвам. Вървете си. Ако знаехте какво губите в тази минута, вие щяхте да бъдете до края на живота си най-нещастният човек.

— Не, Жана, няма да си отида. Няма да се откажа без борба от съкровището, което е смисъл на моя живот и от което се лишавам поради интригите на една недостойна жена.

— Но каква полза би имала тя?

— Не полза, а желание за отмъщение. Защо да ви лъжа? Помислете малко. Ако ви обичам, какво ще търся при тази жена? Ако не ви обичам, защо ще се преструвам на влюбен?

— Наистина вие ме смятате за много глупава. Вече не говорите за Сенегал? Може би сте намерили нещо по-добро?

Жана веднага съжали за думите, които каза, но за нищо на света нямаше да му се извини.

— Ако не ви обичах така силно, както ви обичам — възрази Ги, — ако не виждах колко силно са ви подействали думите на тази интригантка, вашите думи щяха завинаги да ни разделят. Но аз няма да ви отговоря. Докато не се видя защитен от подобни оскърбления, няма да ме видите. Надявам се, че този ден скоро ще настъпи. А дотогава трябва да знаете, че аз се надявам да станете моя жена. Но ако загубя, ако вие никога не станете моя, ще бъде по-добре да стана убиец, отколкото вие — жертва на Морби. Самата вие няма да ми простите, ако постъпя по друг начин. А сега с Божията помощ довиждане, за да не се разделяме никога повече.

25

Последните думи на Виевик предизвикаха неописуемо вълнение в сърцето на Жана. Тя усети някаква тайна, зад която се криеше нещо хубаво. И няма нищо странно във факта, че тя започна с нетърпение да очаква разгадаването на тази тайна. Жана бе обхваната от непреодолимото желание веднага да му напише: „Елате. Не съм в състояние да понасям повече неизвестността. Искам да ви вярвам така както преди.“ Повече от всичко на света тя искаше отново да му повярва, макар че в отделни минути съмненията я връхлитаха и като хищни птици ръфаха клетото ѝ сърце. Тогава ѝ бе страшно трудно да повярва в думите му, да приеме, че госпожа Емери я бе излъгала! А най-страшното бе, че тя не можеше да провери кой от двамата бе казал истината и кой я бе излъгал. Изглежда, в живота си нямаше да го разбере.

Но какво е това предупреждение на Ги за лорд Морби? И защо той не ѝ разказа всичко, което му е известно?

На Жана започна да ѝ се струва, че е обградена от врагове, тя прекъсна ежедневните си контакти със своите познати и приятели, изтъквайки като причина за това разклатеното си здраве, престана да посещава приеми и салони. За щастие настъпи последната седмица на постите, а заедно с нея престанаха приемите в двореца Рамбюр.

На няколко пъти лорд Морби се появи в дома на Жана, но тя не го прие, което сериозно го разтревожи. Нима госпожа Емери бе изпълнила заканата си, нима бе изпратила на Жана неговите писма? Той не можеше да повярва. В отговор на чудесното велиденско яйце, което ѝ изпрати, тя му написа няколко студени редове, които обаче съвсем не означаваха скъсване. Неизвестността го измъчваше и той реши да сложи край на всичко в началото на пролетта. При влизането си в салоните той вече забелязваше многозначителните погледи на присъстващите и се досещаше за въпросите, които се задаваха зад ветрилата, виждаше свиването на раменете, което означаваше: „Аз самият не зная повече от вас.“

През един от последните мартенски дни, като присъстваше на конни надбягвания, в които участваше и негов впряг, той срещна госпожа Дьо Белоржел, която демонстрираше пред любителите на пищните форми удивителната кройка на своята плътно прилепнала към тялото блуза. Тя разговаряше с Роштор и Жаверлак, като се смееше презглава на анекдотите на Жаверлак. Госпожа Дьо Белоржел използваше всеки удобен случай, за да се разсмее, тъй като имаше хубави зъби и се опасяваше, че няма иначе да ги забележат. Когато Морби се приближи към тях, и тримата се втренчиха в него. Жаверлак прекъсна своите пикантни разкази и се облиза като котарак, съборил чаша с мляко.

— Чакахме само вас — каза госпожа Белоржел, като се обърна към Морби. — Щом дойдохте, на съдийската трибуна настъпи раздвижване, велики спортсмене! Сигурна съм, че поне три утрешни вестника ще съобщят, че съм имала честта да разговарям с вас.

По всичко личеше, че Морби няма настроение.

— Не вярвам — отговори той. — Ако репортерите решат да пишат за вас, те ще намерят нещо по-пикантно.

— Ласкател! — възклика госпожа Белоржел, която притежаваше рядкото преимущество да не разбира неприятните намеци. — Щом сте толкова любезен, бъдете и така добър, предложете ми ръката си и ме из pratете до трибините. Един Бог знае дали днодина ще имаме възможност да се възползваме от услугите ви.

— Всичко е заето — каза Морби, като пропусна покрай ушите си скрития в думите на своята събеседничка намек. — Няма нито едно свободно място.

— Да потърсим по най-крайните скамейки. Там може да се открие нещо. А! Ето го и господин Монгилем! Той вероятно е дошъл да се полюбува на своя впряг!

— Тя вероятно ще получи наградата, ако конете ѝ са дресирани така добре, както и съпругът ѝ — забеляза Жаверлак.

— Надявам се, че те са по-малко наплашени от него. Той слабее не с дни, а с часове.

— А как иначе! Впрягат го от сутрин до вечер!

— Вероятно самият той не желае да му намерят заместник!

— Виновен! — каза Роштор. — Херцогинята ме вика. Ще ви напусна засега — той се отдалечи деловито.

— Херцогинята изобщо не го вика — произнесе Жаверлак, сочейки с поглед една възрастна дама с посребрени коси и свеж цвят на лицето. — Тя се почеса по носа и заговори с дъщеря си. На Роштор винаги му се струва, че херцогините го викат!

Госпожа Дъо Белоржел в качеството си на нетитулувана дама не можеше да понася херцогините.

— Да — каза тя, — той е побъркан на тема титли. А! Очарователната Емери най-после благоволи да се появи! Тази жена умее да се облича. Дрехите ѝ са ушити в най-изисканите модни къщи.

— Нищо особено — каза Жаверлак, като предчувствуваше, че може да се подиграе. — Какво необикновено виждате в нея?

— За вас, мъжете, нищо! Но една жена не може да бъде изльгана. Облечена е във вълнена рокля без никакви гарнитури. Само че роклята е ушита от Лафер, а той взема за вълнените материи така както за копринените и кадифените. Погледнете обувките ѝ! Погледнете фустата ѝ! Бих искала да разбера по какъв начин една вдовица без средства може да си позволи подобен тоалет!

— Запитайте лорд Морби. Той вероятно ще задоволи интереса ви много по-добре от мен.

Великият спортсмен изгледа говорещия с поглед, който трудно можеше да се нарече приятелски, но замълча, като чувстваше, че не е в състояние да му отвърне достатъчно духовито и остро.

— Във всеки случай — продължи госпожа Дъо Белоржел, обръщайки се към англичанина — доволна съм, че вашата прекрасна приятелка още не е разкъсана на части.

— Какво искате да кажете? — запита Морби.

— Правите се на чиста вода ненапита! Вие по-добре от мен знаете какво става в салона на Дъо Рамбюр. Или може би вече са затръшнали вратата под носа ви?

— А кой ви е казал, че на някого са тръшнали вратата?

— Ако бяхте дошли малко по-рано, щяхте да чуете маркиз Дъо Роштор, който разказваше цялата история. Оказва се, че, бедната госпожа Емери е отделяла преголямо внимание на приятеля на семейството, който представлявал нещо като любим котарак. Само че младата госпожа Дъо Рамбюр не понася, когато нейните котаращи се разхождат по чужди покриви.

— Каква нова сплетня е измислил маркизът? — обърна се Морби към Жаверлак.

— Наистина не зная — отговори Жаверлак, като разглеждаше ръкавелите си. — Изглежда, госпожа Емери е завързала романче с Виевик, а домакинята на салона Дьо Рамбюри не желае домът ѝ да бъде място за любовни срещи. В най-общи линии това е, което разбрах.

Морби бе ревнив като Анри VIII, който, без много да се церемони, заповядвал да се отрежат главите на любовниците му, които предизвиквали подозрения у него. Морби се почувства изльган и от двете страни, и то от един и същи човек. Тъй като в тази минута от съдийската трибуна се разнесе звън, той се възползва от случая, за да остави госпожа Белоржел и Жаверлак.

Не се запъти обаче към конюшните. Без да обръща внимание на никого, излезе, като остави впряга си под наблюдението на старшия берайтер^[1].

— Чудесна каша забъркахте — обърна се Жаверлак към своята събеседничка.

— Какво по-точно? — наивно запита тя.

— Вие ще сте причината, ако госпожа Емери смени шивачката си поради съкращаване на бюджета си.

— Струва ми се, че тя ще смени някого, но не шивачката си. Значи Морби... Наистина Роштор би трябвало да ме предупреди. Впрочем какво става със сватбата на тази малка, лекомислена Рамбюри? Казват, че всичко вече е уредено.

— Не още. Във всеки случай вие няма да плачете, ако сватбата не се осъществи. Вие ненавиждате госпожа Дьо Рамбюри.

— Тя винаги злослови по мой адрес.

— Във всеки случай отдалече — ухапа я Жаверлак, като знаеше добре, че госпожа Дьо Белоржел не може да се примери с факта, че не е приета в салона „Рамбюри“.

[1] Берайтер (нем.) — конен надзирател. Б.пр. ↑

26

Още на следващата сутрин лорд Морби се обърна към управителя на своята конюшня.

— Мистър Хопкинс, спомняте ли си онзи субект, който миналата година продаде сведения на един букмейкър?

— Точно така, милорд. Загубих цели два месеца, за да събера достатъчно доказателства срещу него. Той съобщаваше сведенията си на прислужницата на една танцьорка, която още същата вечер или на другия ден ги предаваше на този мръсник Садлер.

— От агенцията ли разбрахте всичко това?

— Да, милорд. Трябваше по-рано да се сетя за него. Един приятел ми препоръча да се обърна към агенция „Герен и компания“ на улица „Мишодиер“. Тъй като вие ми бяхте предоставили пълна свобода на действия, аз подробно обясних за какво всъщност се отнася. „Бъдете спокоен — отговори ми Герен, — след седмица ще разполагате с необходимите сведения.“ Е, отидаха не една, а три седмици. Наложило се е обаче да бъдат проследени седемнадесет лица, които в известна степен са били свързани с конюшните. А накрая било проследено и осемнадесето лице, за което ваша милост никога няма да се досети. По-късно Герен ми призна, че е поддържал връзка със същото това осемнадесето лице.

— Может ли да разбера кое е то?

— Ни повече, ни по-малко това сте вие, ваше благородие, вашата собствена персона!

— Как! Този мошеник е имал наглостта да предположи, че аз продавам сведенията за собствените си коне!

— Хората от неговата професия са твърде подозрителни. Вие не сте нито първият, нито последният човек, когото той е преследвал и ще преследва.

— Значи вашият Герен ме е следил!

— В продължение на три седмици, милорд. Дори, ако думите ми не ви се сторят обидни...

— Няма значение, Хопкинс. Кажете ми всичко, приятелю.

— Работата е там, че ваше благородие е посещавал същата танцьорка. Наистина човек може да сгреши, но Герен е служил преди години в полицията и няма да тръгне по грешна следа.

— Мистър Хопкинс! Искам да се срещна с вашия Герен още днес!

— Слушам, милорд. Надявам се, че ваше благородие няма да ме скара с него. Този приятел е колкото полезен, толкова и...

— Опасен, искате да кажете. Бъдете спокоен и побързайте. Не разполагам с много време.

След около час шефът на детективската агенция „Герен и компания“ застана пред очите на лорд Морби. Той бе около петдесетгодишен човек, добре облечен, но без претенции, приличащ на солиден провинциален адвокат.

— Вие сте наредили да ме повикат — каза той, без да губи време за излишни приказки.

— Да. Миналата година вие много успешно...

— Изготвих един документ за сметка на мистър Хопкинс.

— Виж ти! Вие наричате това изготвяне на документ. Чудесно. За мен ще се наложи да изгответе два документа.

— Имената — лаконично запита Герен, като извади бележник.

Морби продиктува имената и адресите, които събеседникът му записа шифровано.

— Този път да обърнем ли внимание върху факти, които не са свързани с конюшните?

— Боже мой! Но аз искам само фактите! Изводите ще си правя сам.

— С други думи, искате ежедневни отчети за действията на посочените лица? Само за външните им действия?

— Какво наричате външни действия?

— Нашите операции са разделени на две категории. Първата се ограничава в констатацията на външните белези: еди-коя си личност влезе в еди-кой си дом. Втората категория е неограничена: отидаха еди-къде си, срещнаха еди-кого си, говориха еди-какво си. За втората категория не определяме предварително хонорара.

„Дявол да го вземе — помисли Морби. — Миналата година съм попаднал във втората категория. Моят «акт» вероятно е изглеждал

доста добре“.

— Вие можете да разберете всичко?

— Всичко — отговори Герен, който ставаше по-приказлив, когато се отнасяше до любимата му професия. — Миналата година дамата, документ, за която трябваше да изгответим, отива при шивачката си, за да премери — той понижи гласа си — новите си гащета. Тя се завърна в дома си след час, но съпругът ѝ вече бе информиран, че тази част от нейното бельо е направена от памучна материя и дантели. Тази подробност, за която поради различните спални на съпрузите моят клиент не е имал никаква представа, се оказала особено важна и довела до желания резултат.

— Впрочем — възрази Морби, чиято пресметливост се бе пробудила отново — достатъчно ще бъде и първа категория. Каква е цената ви?

— Сто франка на ден за инженера. Що се отнася до другата особа... Тя е от висшето общество?

— Да.

— Надхвърля ли тридесет години?

— Струва ми се, съвсем малко.

— Триста франка. Омъжена ли е?

— Не. Вдовица.

— В такъв случай само двеста.

— Вие сте много наблюдателен, господин Герен.

— Целият ми живот премина в наблюдения — отговори съставителят на документите, като притвори бележника си. — Утре ще получите първите ми донесения, които ще постъпват всеки ден, докато получа нови наредждания.

— Колко трябва да ви предплатя?

Детективът отговори с жест на обиден човек и се отдалечи, като затвори безшумно вратата зад себе си.

Морби получи първото донесение със сутрешната поща. Това бе прегънат на две лист хартия без никакво заглавие. Върху лявата страна на листа бе написано „Господинът“, а срещу него — „Госпожата“. Понадолу бе поместена забележка, свидетелстваща за добросъвестността на фирмата:

„Хонорарът за първия ден ще бъде наполовина.“

През цялата следваща седмица всяка сутрин в осем часа пристигнаха редовно донесенията на агенцията. Наблюденията върху „Госпожата“ не съдържаха заслужаваща внимание информация. Вдовицата Емери водеше живот на разглезена жена: ставаше късно, излизаше само при хубаво време, за да си поръча шапка или да продемонстрира тоалетите си на някое модно ревю или на богослужение в черквата. И никакви любовни контакти.

— Вероятно се е подложила на пост и молитви — помисли си иронично Морби.

Тя може би чакаше да изчезнат синините по раменете и, тъй като не желаеше да бъде така откровена с другите както с Виевик.

Що се отнася до него, ежедневието му бе съвсем еднообразно. Сутрините му бяха заети от служебните му ангажименти. Понякога, макар и не особено често, посещаваше железопътната кантора. Всеки ден обикаляше многобройните железарски и шлосерски работилници, пръснати в различните краища на Париж. Два пъти бе посетил Бюрото за изобретения.

Следобедите му обаче преминаваха по друг начин. Във всяко донесение бе поместена една и съща забележка:

„В два часа влиза в дом № 23 на улица «Деламбър».
Излиза в шест часа.“

Резултатите от наблюдението бяха: противно на подозренията на лорд Морби и на разпространените слухове госпожа Емери и Виевик не проявяваха никакъв интерес един към друг.

Нито единият, нито другият бяха посещавали салона на госпожа Дьо Рамбюр.

Младият човек прекарваше по-голямата част от времето си на улица „Деламбър“.

Високопоставеният клиент на господин Герен се интересуваше само от първите два пункта. Той вече бе готов да даде нареддане за

преустановяване на наблюдението и да поиска сметката, но след известен размисъл изпрати в агенцията следната записка:

„Да се разбере кого посещава всеки ден на улица Деламбър“.

На следващия ден стереотипната фраза се повтори както обикновено:

„В два часа влезе в дом № 23 на улица «Деламбър». Излезе в шест часа.“

Но по-надолу бе отбелязано:

„/Втора категория/. Лицето посещава някой си господин Ги.“

Може да се предположи, че господин Ги вероятно е измислено име. Портиерката не дава никакви сведения. Квартираната е без прислуга.

Под забележката с червен молив бе написано:

„Допълнителни разходи /втора категория/ — 200 франка.“

„Достатъчно — каза си лорд Морби, след като прочете последните редове. — Господин Герен ми излиза доста скъпо. От къде на къде трябва да плащам за всички!“

И той телеграфира в агенцията:

„Делото е приключено. Изпратете сметката!“

После Морби запали цигара и започна да обмисля начина, по който да извести изпадналата в сантименталност вдовичка, че нейният верен пастир пасе и други овчици в града.

Размишленията му го доведоха до извода за необходимостта най-напред да се изясни истинското състояние на нещата. Той разполагаше със средства за действие, но как да се възползва от тях. Дали само да отстрани неудобния, макар и безопасен съперник, или окончателно да го смаже. И какъв е смисълът от подобни действия, ако за самия него не съществува никаква надежда!

Само един човек беше в състояние да го осветли по този въпрос и този човек бе госпожа Емери. Дали тя бе изпратила на Жана въпросните писма?

Същата вечер лорд Морби позвъни на вратата на своята бивша приятелка.

27

— Това вие ли сте? — учудено произнесе госпожа Емери, като демонстрира при вида на госта си доста сдържана радост. — Високо оценявам честта, която ми оказвате с посещението си, но вероятно сте забравили нашата уговорка да не идвате в моя дом. Вие сте твърде известен и лесно може да компрометирате една жена в моето положение.

— Достатъчно, скъпа моя. Един път не влиза в сметките. Стори ми се, че през последните две седмици ми се сърдите, и дойдох да разбера дали сме скарани или не.

— Само глупаците се карят. Съгласете се обаче, че не ми подхожда първа да се хвърля на врата ви.

— Една ваша френска поговорка гласи, че понякога се хвърлят на шията на човек, за да го задушат.

— Да, но вие сте способен да задушите една жена и без да ѝ се хвърляте на шията.

— Вие все още ми се сърдите! Признайте си все пак, че вашите заплахи са в състояние да извадят от равновесие дори един светец. При това така усърдно посещавахте напоследък църковните служби, че вероятно се намирате в състояние на пълно опрощение.

— Кой ви е казал, че съм ходила на църква? Впрочем не виждам причина да го крия. Ние, бретонките, също сме християнки. Христос над възглавницата и кинжалът в...

— Да поговорим за кинжала...

— Значи ето защо сте благоволили да ме посетите. Жалко, че с вас не може да се говори спокойно.

— Престанете! Кажете какво е състоянието на нашите работи. Писмата ми още ли са у вас?

— Нима смятате, че съм способна да изхвърля през прозореца такава сума!

— А вие нима мислите, че аз съм способен да заплатя такава сума, без да съм сигурен в резултата?

— Защо не? Каквите и да са недостатъците ви, спокойно може да се вярва на вашата дума. Обещайте, че ще ми изплатите тази сума на другия ден след сватбата си, и аз ще бъда напълно спокойна. А за да ви окуражам, ще ви съобщя една приятна новина.

— Слушам ви.

— Нашият красавец Виевик е изпаднал в пълна немилост.

— Боже мой, каква новина! Та аз знам дори името на особата, която е причината за... прогонването му.

— Наистина ли? — запита госпожа Емери, като прехапа устни.

— Мога ли да запитам коя е тя?

— Не хитрувайте, скъпа моя. Три дни ви бях безкрайно сърдит. Струваше ми се, че сте започнали романче с Виевик.

— Всички мъже сте еднакви! Готови сте да захвърлите една жена, но не можете да допуснете мисълта, че тя ще ви изостави! Е, сега престанахте ли да се сърдите?

— Да. Душата ми отново е изпълнена е доверие.

— Чудесно. Такъв ви обичам. Каквото и да стане, внимавайте, когато се жените, Виевик да не се разбъбри.

— И за какво може да се разбъбри?

— Ето виждате ли? След добрата новина съм длъжна да ви съобщя и една лоша. Този господин ни е видял да излизаме заедно от „Сребърната кула“. Самият той ми го съобщи.

— О! В такъв случай... — започна унило Морби.

— Защо се отчайвате? Виевик е особняк. За такива като него казват, че имат благородни сърца. Те страдат от мания за величие. Готова съм да се обзаложа, че не е казал на никого.

— Да, но ще каже. Дявол да ги вземе тези благородни сърца! Те са винаги там, където най-малко ги очакваш!

— А кой ви е казал, че ще му повярват? Ако ние с вас действаме заедно, аз ще се заема с Виевик. Е, какво? Съгласен ли сте? Сега моята помощ ви е двойно по-необходима.

Морби се замисли. Всъщност той не се нуждаеше от намесата на тази интригантка, която искаше да измъкне под носа му цяло състояние. На него и без това му бе ясно какво трябва да се прави. Разбира се, ако плановете му не се развият в желаната насока, то отблъсването на един съюзник е свързано със сериозен риск. Но това ще проличи по-нататък, а засега той сам ще се пребори с Виевик.

— Е, какво? — запита госпожа Емери. — Да смятам ли, че въпросът е уреден? Сключен ли е английско-френският съюз?

— Не още. Кабинетът се нуждае от време, за да поразмисли.
Дипломатът в пола се намръщи.

— Ето, вие вече втори път ми отказвате? Трети път няма да има.

28

Разтърсана от всички тези страсти на любов и омраза, външно Жана изглеждаше съвършено спокойна, всъщност обаче тя преживяваше огромно душевно сътресение.

Изминаха десет дни, откакто вярата ѝ в Ги бе разколебана. Емоциите ѝ поулегнаха и тя започна да се самоанализира, да се убеждава, но нищо не ѝ помагаше. Тя си повтаряше, че в живота ѝ нищо не се е променило, че човекът, за чието съществуване не подозираше цели петнадесет години, се е окказал съвсем различен от онова, което тя желаеше. Но след всички тези мъдри разсъждения си задаваше един и същи въпрос: *Нима е възможно да ме е лъгал?*

Понякога ѝ се струваше, че той ще се появи и ще ѝ каже онази тайнствена дума, която ще му послужи за оправдание. Но Ги не се появяваше. Що се отнася до Морби, до изясняването на ситуацията Жана не желаеше да го види.

В деня на Великденската неделя под тържествените, ликуващи звуци Жана се моли така както никога в живота си. Тя молеше Бога, който я наказваше за нейната суета, да ѝ позволи да обича и вярва. Тя се молеше на Бога да разсее обгръщащата я тъмнина.

Когато Жана повдигна глава, съзря на няколко крачки от себе си Виевик. Зареян сред тълпата, също като нея потънал в молитвите си, той не я забеляза. Още веднъж тя си помисли: *Невъзможно е този човек да лъже!*

Когато тълпата понамаля, тя се приближи до него. Ги я забеляза и лицето му светна от радост. Той тихо възклика:

— Още малко, Жана!

Сърцето ѝ радостно затуптя. Тя едва не извика:

— Не, Ги, не още малко, а сега, тази минута! Говорете!
Неизвестността ме убива!

Но той беше изчезнал.

Жана раздаде парите, които се намираха в чантичката ѝ, на бедните и почти щастлива седна в каретата. Стараеше се да не мисли

за нищо друго, освен за произнесената от Ги фраза: „Още малко, Жана!“

На другия ден със сутрешната поща тя получи следното писмо от лорд Морби:

„Ето вече цяла година откакто ви обичам и половин година откакто ви моля да станете моя жена. Вие не ми забранихте да се надявам на благоприятен отговор и моето уважение към вас досега потискаше нетърпението ми. Мълчах, докато за причина за вашата нерешителност смятах болката ви да се разделите с вашето прекрасно отечество и да последвате в друга страна човека, който би желал да постави в краката ви целия свят. Страхувам се обаче, че сега съществуват и други препятствия.

Появи се още един човек, който ви уверява в своята любов. Той е ваш приятел от детските ви години и неговата бедност, която при други обстоятелства не би ми създавала повод за беспокойство, сега не ме успокоява, като имам предвид вашето великодушно сърце.

Всеки човек има правото да защитава своето бъдеще, своя живот. Аз не желая да се лиша от вас и затова реших да наруша мълчанието си. Пазете се да не бъдете изльгана! Това е всичко, което искам да ви съобщя писмено. Ако пожелаете, при среща с вас мога да ви съобщя повече подробности.“

Тези редове помрачиха веднага радостното ѝ настроение. Жана грабна първия попаднал под ръката ѝ лист и надраска:

„Елате!“

После нареди веднага да отнесат записката ѝ на лорд Морби.

„Моето средство подейства прекалено бързо — размишляваше Морби, като пое към дома на Жана. — Обзалагам се, че сега в сърцето

й ще пламне страстна любов към този приятел от детинство! Ах, жени, жени...“

Когато англичанинът влезе в гостната на Жана, тя стана, без да го покани да седне и без да му подаде ръка.

— Надявам се — започна смутеният от подобно посрещане Морби, — че вие ще разберете...

— Да, разбираам, че има неща, за които не трябва да се пише. Какво имате да ми съобщите?

— Вашата нерешителност ме кара да полудея. Всеки нов ден...

Когато настъпи моментът на обяснението, Морби почувства, че сведенията, с които разполага, са недостатъчни, и съжали, че така бързо се отказа от услугите на „Герен и компания“.

— Хората, на които вярваме, невинаги заслужават доверието ни. Позволете ми да изясня мисълта си. Ако господин Виевик започне още веднъж да ви убеждава в своята любов, запитайте го с кого прекарва половината от деня си в квартира, наета под чуждо име.

— Това ми е недостатъчно. Къде се намира тази квартира и от кого е наета?

— На улица „Деламбър“ № 23. Наемателят ѝ се казва господин Ги.

— Достоверни ли са сведенията, които ми съобщавате? Мога ли да им вярвам?

Морби едва сдържа гневното си възклижение, че те са извън всяко подозрение, след като толкова скъпо е заплатил за тяхното получаване.

— Можете напълно да ми се доверите — отговори Морби — Но ако желаете да научите повече...

— Достатъчно! — прекъсна го Жана с поглед, на какъвто лорд Морби изобщо не можеше да си представи, че е способна. — Безкрайно съм ви признателна за положените от вас усилия. По кое време е... заета квартирата?

— Следобед — промърмори англичанинът, като се срамуваше от ролята си по отношение на человека, който не бе го издал.

Жана кимна с глава, като му даде да разбере, че желае да остане сама.

„Кой може да се похвали, че познава жените! — размишляващ надолу по стълбището лордът. — Ето една зряла жена, която изведнъж

започва да ревнува и да преживява като гимназистка! Тази негодяйка Емери може да се окаже права: при изгрев-слънце свещите избледняват! А аз съм влюбен в тази жена! Да върви по дяволите любовта!“

29

— Мамо — каза Жана, ставайки от обеда, до който изобщо не бе се докоснala. — Конете нужни ли са ви днес?

— Не, мила моя — отговори госпожа Дъо Рамбюр, като се досещаше, че снаха ѝ желае да излезе сама. — Само, моля те, не отивай далече и не се уморявай. Намирам, че в последно време много си се променила.

— Ще изляза за около половин час. Впрочем знаете ли къде се намира улица „Деламбър“?

— Не зная. Дори не съм чувала за нея. Вероятно се намира в някой квартал, населен с бедняци — добави госпожа Дъо Рам бюр, като предполагаше, че снаха ѝ излиза с някаква благотворителна цел.

— Внимавай да не се заблудиш и, дай Боже, отново да възвърнеш апетита и веселото си настроение.

Жана отиде да се облече с мисълта, че пожеланията на свекърва ѝ едва ли скоро ще се събуднат.

Като предполагаше, че скоро ще настъпи край на неизвестността, в която се намира, Жана се успокои. Без никакво колебание реши да посети адреса и квартирата, за който вече бе станало дума. Във всеки случай всичко щеше да се разбере и тя няма да бъде повече играчка в ръцете на тази отвратителна жена, която ѝ бе заявила с невероятен цинизъм: „Вашият Виевик е мой любовник!“, и на този лицемерен човек, който ѝ говореше с такъв искрен тон: „Обичам само вас! Вярвайте ми и ме чакайте!“

Жана беше от онези хора, които посрещаха с отворени очи всяко страдание, физическо или нравствено. Обкръжена от лицемерие, тя искаше да действа открито. Друга на нейно място би поръчала файтон, би се увила в четири воала. Жана обаче потегли в собствената си карета, с кочияща и лакея си на капрата.

— Улица „Деламбър“ № 23 — каза тя на лакея Франсоа, който очакваше нарежданията ѝ.

Франсоа обмени няколко думи с кочияша Том. Но нито единият, нито другият бяха чували за подобна улица. Те бяха служили само при състоятелни господари, които не излизаха извън границите на представителната част на града.

— Не знаете ли, госпожо, къде се намира тази улица? — запита лакеят.

Не. Жана също не знаеше.

За щастие портиерът, кореняк парижанин, им се притече на помощ и им обясни къде да я търсят. Каретата се понесе по улица „Рен“, която гъмжеше от весела тълпа, прогонена навън от яркото слънце и втория ден на Великден. Цял Париж — пеш, с файтони и омнибуси, се бе устремил към гарата, а оттам — извън града. Много от минаващите жени, като виждаха Жана, завистливо въздишаха:

— Ако можеше да сме на нейно място!

Полегнала върху сините атласени възглавници на своята карета, Жана наблюдаваше радостните лица на скромните буржоазки и си мислеше:

„Какво ли не бих дала, за да съм на тяхно място!“

Оказа се, че улица „Деламбър“ е съвсем наблизо. Трябаше да се пресече булевард „Монпарнас“ и да се измине известно разстояние между малките къщички, на чиито прозорци се ветрееха изпрати дрехи. Целта бе достигната.

Каретата спря пред една къща, която се отличаваше от другите с архитектурните си претенции. През доста тесния и за един екипаж вход се виждаше неголям двор, а вляво — стълбище с железни перила, с прикрепен над него надпис:

„Умоляват се посетителите след десет часа вечерта да съобщават имената си.“

Щастливата портиерка на дома, в който така рано лягаха да спят, излезе при шума на спиращата карета и с учудване загледа лакея, който помагаше на елегантна дама да слезе от колата. Подобни дами рядко

посещаваха улица „Деламбър“. От съседните прозорци надникнаха любопитни женски и детски глави, които се взираха в каретата.

Настъпи съдбовният час. Жана бе обхваната от желание да приключи колкото се може по-бързо с всичко това, лично да се убеди в действителните факти, които не искаше да приеме на доверие, и завинаги да отърси сърцето си от илюзиите.

— Граф Виевик вкъщи ли е? — запита тя.

— О! — възклика с усмивка портиерката. — В този дом не живеят графове!

— Извинете, сърках. Исках да кажа... господин Ги.

Портиерката трепна при тези думи, като погледна Жана със своите малки, изразявачи неподкупна честност очички.

— Господин Ги? Госпожо, сигурна ли сте, че той живее тук?

Жана ѝ подаде един луидор, който предварително бе сложила в ръкавицата си за в случай, че ѝ се наложи да има работа с неподкупна съвест. Портиерката почти се обиди.

„Боже мой! — помисли «познатата на господин Ги». — Изглежда, че това е недостатъчно.“

Тя започна да рови из чантичката си, което още повече развълнува достойната портиерка. За нея вече бе съвсем ясно, че тук е замесена някаква страшна тайна.

— Мила моя — каза Жана, като върна парите си обратно. — Няма да мръдна оттук, докато не се срещна с господин Ги. Работата, която ме води при него, е изключително спешна. А с вашия наемател се познавам вече цели двадесет години!

— О, Господи! Какво да правя! Поне мъжът ми да си беше у дома!

— Не се страхувайте, мила моя. Заведете ме в апартамента на господин Ги. Може и да не вляза. Искам само да ме види и веднага ще си тръгна. Бъдете спокойна, няма да има никакъв скандал!

— Ето тук — въздъхна портиерката и посочи една врата с потъмнели стъкла.

Неволно отстъпвайки пред желанието на посетителката, бедната жена я въведе в едно пространно помещение без почти никаква мебел, ако не се смята една голяма маса и няколко изпочупени стола. Като видя, че необикновената гостенка се загледа към струпаните върху

масата книжа, тя побърза да излезе, затвори вратата след себе си и остави гостенката и наемателят си да се разберат както си искат.

Останала сама, Жана започнала разглежда стаята, като недоумяваше къде всъщност се намира. Масата бе затрупана с чертежи и чертожни инструменти, със ситно изписани листа. Над камината, пред скромно огледало в дървена рамка, бе поставена някаква фотография в кожена рамка. Жана се приближи и сърцето ѝ се сви от вълнение, в гърдите ѝ се надигна радостно чувство, каквото не бе изпитвала никога в живота си. Лицето, което гледаше от кожената рамка към нея, бе същото, което се отразяваше в жалкото огледало срещу нея. Това бе нейният собствен портрет. Тя го бе подарила на Ги за Новата година.

Обезсилена от вълнение, Жана се отпусна на един стол.

Но къде е той, милият, скъпият, винаги верният? От съседната стая, вратата, към която бе полуотворена, идваше шум от пилене на желязо. Жана се приближи на пръсти до вратата и видя едно помещение, напомнящо работилница, с наковалня, която по всяка вероятност отдавна не бе използвана. Върху масата, сякаш в часовникарско ателие, блестяха някакви тайнствени предмети от метал и стомана. Облечен в работна риза, с разчорлени коси, целият потънал в работата си, с гръб към нея, Ги стоеше пред един струг и оглаждаше тънка метална ос.

Младият човек сякаш усети погледа ѝ. Той се обърна.

— Жана! — възклика, като остави настрани пилата. — Жана! Това сте вие! Но как така? Какво се е случило?

Разтворил широко очите си, като предполагаше, че пред него стои видение, което веднага ще изчезне, Ги се приближи. Но видението не изчезна. Жана сложи ръце на раменете му и скри пламналото си лице в гърдите на своя приятел от детинство, като повтаряше тихо:

— Ги, Ги! Бях толкова нещастна!

Той я постави внимателно върху един от жалките столове, застана на колене пред нея и взе ръцете ѝ в своите.

— Значи вие не ми вярвате, Жана?

— Ако знаехте какви усилия правех, за да ви вярвам! Но аз се побърках! Казаха ми, че прекарвате дните си с нея!...

— Нали виждате с кого прекарвам времето си — каза Ги и посочи портрета.

— Но защо мълчахте? Защо не идвахте? Нима е възможно да се поставя на такива изпитания жената, в която си влюбен!

— Обичам ви повече от живота си, Жана. Но самата вие ме принудихте да мълча. Спомнете си какво ми казахте при нашата последна среща у вас.

— Тогава ви ненавиждах!

— А сега?

— А сега?... О, Ги! Ако знаете колко се измъчих през последните две седмици!

— А аз! При това не измервам страданието си със седмици!

— Вие сам сте си виновен с вашето самолюбие! От всички възвишени чувства най-прекрасното е любовта. Да му принесем в жертва всички останали. Аз избрах най-прекрасното и не искам да го загубя. Бъдете смел и се оженете за богата жена! Та как аз имам смелостта да ви предложа себе си! Почакайте, нали няма да искате от мен да обеднея?

— При вашите навици на живот подобно изискване би било неразумно — отговори Ги, усмихвайки се.

— При моите навици! Не можете да си представите колко се промениха! Според вас аз твърде малко стоя в дома си. Ще видите сам, аз почти няма да излизам от къщи, от нашия дом!

Ги постави устни върху малките ръчички, които лежаха в неговите.

— Жана, така безгранично ви обичам, че бих потиснал своето самолюбие! За щастие това не е необходимо. Открих начин да спечеля средства, да забогатея. Ето — каза той, като отвори вратата и посочи почти готовия модел. — Ето го моето богатство!

Виевик разказа на Жана историята с връвчицата и със стареца стрелочник, разказа й за своя денонощен труд през последните няколко седмици, изрази надеждите си в успешния резултат от труда си.

— Ето защо се криехте! — възклика Жана. — Нима се страхувахте да споделите с мен своята тайна!

— Не, но не исках да говоря, докато не бъда сигурен! Кажете ми обаче как ме намерихте.

— И на това ще му дойде времето. А вие ми кажете защо сте ходили при...

— Ще ви отговоря по същия начин: и на това ще му дойде времето. Засега да се радваме на нашето щастие и да забравим за миг неприятностите, които ни създадоха другите. И така, ти си моя, Жанет?

— Да, Големи Ги. И като си помисля, че цели петнадесет години ти обичаш бъдещата си жена!

— А ти, Жана? Кога се влюби в бъдещия си мъж?

— Искаш да узнаеш. Струва ми се, че в Глейскър — каза тя, като сниши гласа си. — Във всеки случай през онази забележителна вечер, когато Роштор те е видял да излизаш от дома на...

— Шшт!... Нали решихме да не засягаме тази тема. А и време е да напуснеш тази влажна стая.

— В нея намерих щастието на своя живот!

— А какво смятахте да намерите тута, лоша ревнивке?

— Да, Ги — отговори сериозно Жана. — Аз ще бъда много ревнива!

30

Времето минаваше, а елегантната карета продължаваше да стои пред дом № 23 на улица „Деламбър“. Лакеят и кочияшът вече отдавна се прозяваха, като прикриваха устите си с ръце. Конете се държаха малко по-нетърпеливо: настилката пред тях бе покрита с бяла пяна.

В малката приемна с тухлен под продължаваше задушевният разговор. Накрая тя се изправи.

— Затваряйте работилницата си, господин железарю — произнесе тя, като се обърна към Ги. — Днес е празник. Облечете най-изискания си костюм и нека заедно посрещнем Великденския понеделник.

Жана излезе от квартирката, за да не му пречи да се преоблече, и решително се отправи към стаята на портиерката. Успокоена, достопочтената пазителка на реда се занимаваше с чистене на картофи в компанията на миловидно момиченце и спящ в един стол котарак.

При влизането на елегантната дама, която приличаше на принцеса от вълшебна приказка, момиченцето скри розовото си лице сред картофите, а котаракът по собствена инициатива отстъпи мястото си на гостенката. Бъдещата графиня с удоволствие го зае.

— Е, мила, вие по всяка вероятност вече се успокоихте? — запита Жана.

Портиерката, която не обичаше да остава длъжна някому, едва не извика: „Вие също, госпожо!“

Но чувството ѝ за благоприлиchie я въздържа.

— Ако още в началото бяхте казали името си...

— Наистина, не се сетих. Аз съм госпожа... тоест скоро ще стана госпожа Ги!

Първият човек, на когото Жана лично съобщи за предстоящия си брак, бе скромната портиерка от улица „Деламбър“.

— Поздравявам ви, госпожо — отговори жената. — Вие ще имате красив и трудолюбив съпруг. Господин Ги не обича много да говори, но затова пък е щедър като крал. По-лесно ще даде

петфранкова монета, отколкото да каже някоя дума. Тревожеше ме мълчанието му. В къщата бяха започнали да го гледат накриво.

— Нима?

— Наистина, госпожо. Хората станаха толкова подозрителни! А ръцете на господин Ги са твърде бели, за да бъде работник. Освен това му мъкнеха някакви сандъци, после никой не го посещаваше. Освен вас, госпожо, нито една душа! Тук живее един словослагател, който работи в печатница. Той често ми е казвал: „Внимавайте, госпожо Реймънд! Във вашия дом стават подозрителни неща! Вашият нов наемател прилича на човек, който прави бомби, за да взриви правителството. Помните ми думата: той или ще влезе в затвора, или ние ще полетим във въздуха! Във вашия дом мирише на динамит!“

— Боже мой! Как е възможно да се предполагат подобни ужаси!

— Какво да се прави, госпожо. И други мислеха като него. Каквото и да говорят, полицията често се навърта насам. Ще ми повярвате ли, ако ви кажа колко нощи не съм спала, измъчвана от мисълта какво да отговарям на разните... непознати, които ме разпитват...

— Затова пък сега може спокойно да спите — произнесе Жана, като стана от мястото си, тъй като Ги вече пресичаше двора. — А ето това можете да го използвате като гарнитура към вашите картофи. Прощавайте, мила моя.

— А вие, милостиви господине, заповядайте в затвора — произнесе отново тя, хващайки Ги под ръка.

Младите хора седнаха заедно в каретата, като предизвикаха радостното удивление на Франсоа, изпитващ особена слабост към Виевик, и тайното неудовлетворение на Том. Той като англичанин бе на страната на лорд Морби.

— В Булонския лес — нареди Жана.

— Как! В гората! С мен! — възклика Ги. — Вие ще се компрометирате!

— Не е толкова фатално. Оставете ме да постъпя както желая. Не ми говорете сега за благоразумие.

— О, скъпа моя!... Струва ми се, че сънувам и ми е съвършено невъзможно да говоря за благоразумие!

Двадесет минути по-късно Том вече пътуваше в редица с други екипажи срещу завръщащите се от надбягванията в Лоншан. Жана

непрекъснато отговаряше на поклоните и като истинска парижанка не пропускаше никого. Тя виждаше едновременно и онези, които яздеха вдясно, и онези, които пътуваха с екипажи, и накрая тези, които вървяха пеш по лявата пътечка, с палто в ръката и бинокъл на рамо. Сред тези пешеходци по убеждение се намираше и Жаверлак. Той се спря като омагьосан, като не вярваше на очите си.

— Какво ви стана? — запита го вървящият с него приятел. — Кого видяхте?

— Аз виждам — произнесе гасконецът с ораторски тон — една известна светска дама, поела по истинския път, и един порядъчен човек, когото обичат за неговите лични достойнства. Виждам англичанина, който пътува обратно към Ламанш, и една интригантка, принудена да търси други начини, за да се изձържа. Представям си как ще се посрещне новината в клуба!

Барон Ламбер премина в каляска със своята внучка. Потъналият в мисли и цифри старец не забеляза двамата годеници, но Луиз отговори на поклона им с печална усмивка, която сякаш казваше: „Знаех, че така ще завърши!“

— Скъпи Ги — промълви Жана, — знаете ли, че тази млада девойка първа, разбира се след мен, се досети за вашата любов към мен?

— А аз бях уверен, че майсторски се владея.

— Човек, който без всякаква причина се отказва от брак с милионерка! Съгласете се, това не е естествено.

Изведнъж Жана направи движение, сякаш я бе ухапала змия. От една взета под наем карета госпожа Емери ги стрелкаше със злобни погледи.

— Какво ви е? — запита Ги.

— Не мога да понасям тази жена! С удоволствие бих я набила!

— Успокойте се. Съществува един мъж, който и без вас я бие.

— Ги, вие сте прекалено добре информиран за живота на тази гадина!

— Можех да го опозная още по-добре. Това зависеше само от мен. Но засега нека забравим дори за съществуването на тази жена!

Каретата бавно се придвижваше по-нататък. Младите хора продължаваха да се държат за ръце. Виевик не сваляше очи от

годеницата си, а тя следеше с някакво болезнено любопитство преминаващите екипажи.

— Най-после! — възклика тя. — Отмъщението ми е пълно!
Лорд Морби ни видя заедно! Време е да се връщаме!

— Скъпа моя — каза Виевик, след като предаде желанието ѝ на кочияша, — много сте злопаметна към хората, които са ви причинили зло!

— Злопаметна съм към хората, които искаха да ни разделят!

— Радост моя! Сега вече нищо няма да ни раздели!

По всички големи железопътни станции във Франция се срещаха постройки, подобни на кули, в които денонощно дежуреше служител на железниците. Това бе механизъм за смяна на железопътните линии — система Виевик. Механизмът предотвратяваше нещастните случаи и донесе солидно богатство на своя изобретател.

В Париж лорд Морби вече бе забравен. Скоро след сватбеното тържество на Жана в Кормей благородният англичанин необикновено бързо се ожени за модната красавица на сезона. Портретът на красавицата лейди Розамунд бе изложен по витрините на всички фотоателиета. Според слуховете обаче тя искрено съжаляваше за времето, когато бе бедна девойка с нашумяло име, с прекрасни очи и вълшебна кестенява коса вместо зестра.

Вдовицата със зелените очи направи главоломна кариера. Тя притежаваше големи връзки с редица високопоставени лица от официалните среди и се възползваше, от тях не само за себе си, но и за своите приятелки, които с най-голямо удоволствие свързваше с високопоставените си познати, без да проявява каквато и да била ревност. Странното бе обаче, че тя промени името си и по елисейските балове се говореше за нея като за очарователната госпожа Дъ Серси.

Барон Шамбер почина, внучката му се оттегли в манастир. Семейство Монгилем изчезна, — казват, че са се разорили. Роштор старее. Името му често се замесва в светските сплетни заедно с името на госпожа Дъ Белоржел. Жаверлак не е изгубил надеждата да види своя пьеса върху сцената на Комеди Франсез.

След дълго упорство старата госпожа Дъ Рамбюри най-после склони да прекара есента заедно със семейство Виевик. Замъкът

отново придоби приличен вид, какъвто имаше в началото на нашия разказ. В конюшнята отново има прекрасни коне, в кухнята се раздава храна на бедните хора, а в цветните лехи растат цветя. Но има и нещо ново: появи се красива кърмачка с розово дете на ръце, което госпожа Дъо Рамбюр често обсипва с целувки... когато никой не я вижда.

Върху почернялата каменна фасада както преди стои благороднически герб със старинен девиз, запазил стария си правопис:

Верните!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.